

«ҚазТрансГаз» ҰК» АҚ

Шоғырландырылған қаржылық есептілік

*2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін
тауелсіз аудитордың аудиторлық есебімен бірге*

МАЗМҰНЫ

Тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебі

Шоғырландырылған қаржылық есептілік

Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есеп	1-2
Жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есеп	3
Ақша қаражатының қозғалысы туралы шоғырландырылған есеп	4
Капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есеп	5
Шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелер	6-59

Тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебі

«ҚазТрансГаз» ҰК» АҚ-ның Акционеріне, Директорлар кеңесі мен басшылығына

Пікір

Біз «ҚазТрансГаз» ҰК» АҚ мен оның еншілес ұйымдарының (бұдан әрі - «Топ») шоғырландырылған қаржылық есептілігіне аудит жүргіздік, әрі оған 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есеп, жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есеп, көрсетілген күнге аяқталған жыл үшін ақша қаражатының қозғалысы туралы шоғырландырылған есеп және меншікті капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есеп, сондай-ақ есеп саясатының негізгі ережелеріне қысқаша шолуды қоса алғанда, шоғырландырылған қаржылық есептілікке жасалған ескертпелер жатады.

Біздің пікірімізше, қоса беріліп отырған шоғырландырылған қаржылық есептілік барлық елеулі қатынастарда 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың шоғырландырылған қаржылық жағдайын, сондай-ақ көрсетілген күнге аяқталған жыл ішіндегі ақша қаражатының шоғырландырылған қозғалысы мен шоғырландырылған қаржылық нәтижелерін Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (ХҚЕС) сәйкес дұрыс бейнелейді.

Пікірді білдіру негізі

Біз аудитті Халықаралық аудит стандарттарына (ХАС) сәйкес жүргіздік. Осы стандарттарға сәйкес біздің міндеттеріміз одан әрі біздің есебіміздің «Аудитордың шоғырландырылған қаржылық есептіліктің аудиті үшін жауапкершілігі» бөлігінде сипатталған. Біз Бухгалтерлерге арналған халықаралық этика стандарттары жөніндегі кеңес (БХЭСК) қабылдаған Кәсіпқой бухгалтерлер этикасының халықаралық кодексіне (БХЭСК Кодексі) (халықаралық тәуелсіздік стандарттарын қоса алғанда) және біздің шоғырландырылған қаржылық есептіліктің аудитіне Қазақстан Республикасында қолданылатын этикалық талаптарға сәйкес Топқа қатысты біз тәуелсізбіз және біз осы талаптар мен БХЭСК Кодексіне сәйкес басқа да этикалық міндеттерді орындадық. Біз алынған аудиторлық дәлелдер өз пікірімізді білдіру үшін негіздеме ретінде болуы үшін жеткілікті әрі лайықты болып табылады деп пайымдаймыз.

Аудиттің шешуші мәселелері

Аудиттің шешуші мәселелері - біздің кәсіптік пайымдауымызға сай ағымдағы кезең үшін шоғырландырылған қаржылық есептіліктің аудиті үшін барынша маңызды болып табылған мәселелер. Бұл мәселелер шоғырландырылған қаржылық есептілік аудитіміздің контекстінде және осы есептілік туралы пікірімізді қалыптастыру кезінде қарастырылған және біз бұл мәселелер жөнінде бөлек пікірімізді білдірмейміз. Төменде көрсетілген әрбір мәселеге қатысты тиісті мәселенің аудитіміздің барысында қалай қарастырылғанының сипаты осы контекстінде келтіріледі.

Біз есебіміздің «Аудитордың шоғырландырылған қаржылық есептіліктің аудиті үшін жауапкершілігі» бөлімінде сипатталған міндеттерді, оның ішінде осы мәселелерге де қатысты міндеттерді орындадық. Тиісінше, аудитімізге шоғырландырылған қаржылық есептіліктің елеулі бұрмалану тәуекелдерін бағалауымызға жауап ретінде әзірленген рәсімдерді орындау жатады. Аудиторлық процедураларымыздың, соның ішінде төменде көрсетілген мәселелерді қарастыру барысында орындалған процедуралардың нәтижелері қоса беріліп отырған шоғырландырылған қаржылық есептілік туралы аудиторлық пікірімізді білдірудің негізі болады.

Аудиттің шешуші мәселесі

Тиісті шешуші мәселе ретінде аудитіміздің барысында қарастырылды

Өтелуге жататын ҚҚС

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың газды ішкі нарықта артық өткізуінен пайда болған 82 миллиард теңге мөлшерінде өтелуге жататын ҚҚС-тың айтарлықтай балансы бар. Бұл активтің өтелімділігін бағалау газды ішкі нарықта өткізуге арналған реттелетін бағалардың келешек өсіміне қатысты елеулі пікірлер мен жорамалдарды қажет етеді, ол Топқа газды ішкі нарықта өткізуден түсетін пайданы түрлендіруге мүмкіндік береді, соның салдарынан төленуге жататын ҚҚС өтелуге жататын ҚҚС сомасына қарсы есепке алынады. Осы себептермен, бұл мәселе біздің аудитіміз үшін барынша маңыздылардың бірі болып табылады.

Өтелуге жататын ҚҚС-пен байланысты ақпарат шоғырландырылған қаржылық есептіліктің 2 және 9-ескертпелерінде ашылып көрсетіледі.

Біз өтелуге жататын ҚҚС сомасын есепке алу үшін ескіру мерзіміне қатысты Салық кодексі ережелерінің түсінігін алдық.

Біз Басшылықтың газды ішкі нарықта өткізуге арналған тарифтерді өсіруге бағытталған шараларға қатысты жоспарларын және салдарынан газды ішкі нарықта өткізуден болған оң маржаның пайда болуын сараладық.

Біз Топтың газды ішкі нарықта өткізуден болатын оң маржаны болжайтын газдың ішкі нарықтағы бағасын есептеу әдістемесін қайта қарауға қатысты Ұлттық Экономика Министрлігімен болған хат алмасуды зерделедік.

Біз Басшылық жоспарларының Бас компания Тобының Даму Стратегиясына сәйкестігін бағаладық.

Газ құбырларын жою және учаскелерді қалпына келтіру бойынша резерв

Біз бұл мәселе аудиторлық тексеруде барынша маңызды мәселелердің бірі деп есептейміз, өйткені газ құбырларын жою және учаскені қалпына келтіру бойынша резервтің есебі келешек шығындарды бағалаудағы қиындықтарға тән болатын және шоғырландырылған қаржылық есептілік үшін бұл міндеттеменің маңыздылығына орай елеулі пайымдауды қажет етеді. Топтың газ құбырларын жою және учаскелерді қалпына келтіру резервіне қатысты есептеуіне таратуға және дисконт мөлшерлемелеріне күтілетін тәсілдің әсері, инфляция үрдістерінің өзгеруінен болған әсермен қатар жергілікті заңнамадағы өзгерістердің әсері кіреді.

Газ құбырларын жою және учаскені қалпына келтіру резервімен байланысты ақпарат шоғырландырылған қаржылық есептіліктің *2 және 18-ескертпелерінде* келтірілген.

Несиелік шарттық міндеттемелерді орындау

Несие келісімдерінің талаптарына сәйкес Топ белгілі бір қаржылық және қаржылық емес көрсеткіштерді сақтауы және орындауы тиіс. Көрсеткіштердің бұзылуы едәуір айыппұлдар мен өсімпұлдарға әкеп соқтыра алады, сонымен қатар, қарыздар кредитордың талабымен өтелуге жататындарға айнала алады. Сонымен қатар, Топтың несие келісімдеріне сәйкес кросс-дефолт туралы ереже қолданылады. Көрсеткіштерді сақтау аудиторлық тексеруде барынша маңызды мәселелердің бірі болып табылады, өйткені ол шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау кезінде пайдаланылатын қызметтің үздіксіздігі туралы жорамалға, сондай-ақ қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есептегі несиелік келісімдер бойынша міндеттемелердің жіктелуіне зор ықпал етеді.

Несиелік шарттық міндеттемелер туралы ақпарат шоғырландырылған қаржылық есептіліктің *16-ескертпесінде* ашылып көрсетілген.

Біздің аудиторлық процедураларымызға шарттық келісімдердің, тиісті жергілікті заңнаманың және қолданыстағы іскерлік практиканың негізінде тарату процесіне қатысты заңгерлік және конструктивтік міндеттемелердің түсінігін алу кіреді. Біз Топ келешек шығындарды бағалау үшін тартқан сарапшылардың құзырлығы мен объективтілігін қарастырдық. Біз есептеулерді зерделеп, пайдаланылған дисконттау мөлшерлемесі мен инфляция деңгейін бағаладық.

Біз несие келісімдерінің талаптарын зерделедік. Біз қаржылық көрсеткіштерді сақтау есептеулерінде қолданылған деректерді шоғырландырылған қаржылық есептілікпен салыстырдық. Біз қаржылық көрсеткіштер есептеулерінің арифметикалық дәлдігін бағаладық. Біз ағымдағы немесе ұзақ мерзімді міндеттемелердің пайыздық несиелерінің жіктеуін бағаладық. Біз шоғырландырылған қаржылық есептіліктің *16-ескертпесінде* ашылып көрсетілген ақпаратты сараладық. Сонымен бірге, біз Топтың несиелік келісімдері бойынша қаржылық емес көрсеткіштердің орындалуын сараладық.

Топтың 2021 жылғы жылдық есебіне қосылған басқа да ақпарат

Басқа да ақпаратқа Топтың 2021 жылғы жылдық есебінде қамтылған ақпарат жатады, бірақ шоғырландырылған қаржылық есептілік пен сол туралы біздің аудиторлық есебіміз жатпайды. Басқа да ақпарат үшін жауапкершілікті басшылық көтереді. Топтың 2021 жылғы Жылдық есебі, жорамалмен, бізге осы аудиторлық есеп күнінен кейін ұсынылады.

Шоғырландырылған қаржылық есептілік туралы пікіріміз басқа ақпаратқа таралмайды және біз бұл ақпаратқа қатысты қандай да бір нысанда сенімділікті білдіретін тұжырымды ұсынбаймыз.

Шоғырландырылған қаржылық есептілікке аудитті жүргізуімізге орай біздің міндетіміз жоғарыда аталған басқа ақпаратпен, ол бізге ұсынылған кезде танысу және бұл ретте басқа да ақпарат пен шоғырландырылған қаржылық есептіліктің немесе аудит барысында ие болған біліміміз арасында елеулі сәйкессіздіктердің болуы және басқа да ақпарат өзге елеулі бұрмалануларды қамтымайтындығы мәселесін қарастыру болып табылады.

Басшылықтың және Директорлар кеңесінің шоғырландырылған қаржылық есептілік үшін жауапкершілігі

Басшылық шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ХҚЕС-ке сәйкес жасалуы және шынайы ұсынылуы үшін әрі басшылық шынайы емес әрекеттердің немесе қатенің салдарынан маңызды бұрмалануы жоқ шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау үшін қажет деп санайтын ішкі бақылау жүйесі үшін жауапкершілік көтереді.

Шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау кезінде басшылық Топтың өз қызметін үздіксіз жалғастыра алу қабілетін бағалау үшін, тиісті жағдайларда қызметтің үздіксіздігіне қатысты мәліметтердің ашылып көрсетілуі үшін және басшылық Топты таратқысы келген, басшылықтың қызметін тоқтатқысы келген жағдайларды немесе оның мұндай әрекеттерге іс жүзіндегі баламасы болмай қалған жағдайларды қоспағанда, есептіліктің қызметтің үздіксіздігі туралы жорамалдың негізінде жасалуы үшін жауапкершілік көтереді.

Директорлар кеңесі Топтың қаржылық есептілігінің дайындалу процесін қадағалау үшін жауапкершілік көтереді.

Аудитордың шоғырландырылған қаржылық есептіліктің аудиті үшін жауапкершілігі

Біздің мақсатымыз шоғырландырылған қаржылық есептілік бүтіндей адал емес әрекеттердің немесе қателердің салдарынан және біздің пікірімізді қамтитын аудиторлық есепті шығаруда елеулі бұрмалануларды қамтымайды деген ақылға қонымды сенімдікке қол жеткізу болып табылады. Ақылға қонымды сенімділік сенімділіктің жоғары дәрежесін білдіреді, бірақ Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргізілген аудит елеулі бұрмалану бола қалғанда оны әрдайым анықтайтындығының кепілдігі болып табылады. Бұрмаланулар адал емес әрекеттердің немесе қателердің нәтижесі болуы мүмкін және егер олар жеке-жеке немесе жиынтығында осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің негізінде қолданылатын пайдаланушылардың экономикалық шешімдеріне әсер етуі мүмкін деп негізделген күйде пайымдауға болса, елеулі болып есептеледі.

Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргізілетін аудиттің шеңберінде біз кәсіпқой пайымдауды қолданып, бүкіл аудиттің бойына кәсіптік скептицизмді сақтап қаламыз. Сонымен бірге, біз келесіні орындаймыз:

- ▶ адал емес әрекеттердің немесе қателердің салдарынан болған [шоғырландырылған] қаржылық есептіліктің елеулі бұрмалану тәуекелдерін анықтап, бағалаймыз; осы тәуекелдерге жауап ретінде аудиторлық процедураларды жасаймыз; өз пікірімізді білдіру үшін негіздеме ретінде болуы үшін жеткілікті әрі лайықты болып табылатын аудиторлық дәлелдерді аламыз. Қателердің нәтижесінде елеулі бұрмаланудың анықталмауы тәуекеліне қарағанда, жоғарыдағы адал емес әрекеттердің нәтижесінде елеулі бұрмаланудың анықталмай қалу тәуекелі, өйткені адал емес әрекеттерге сөз байласу, алдау, қасақана жіберіп қою, ақпараттың дұрыс ұсынылмауы немесе ішкі бақылау жүйесін айнала жасалған амалдар кіруі мүмкін;
- ▶ Топтың ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі туралы пікірді білдіру мақсатында емес, жағдайларға сәйкес келетін аудиторлық процедураларды әзірлеу мақсатында, аудит үшін маңызы бар ішкі бақылау жүйесін түсінеміз;
- ▶ қолданылатын есеп саясатының лайықты сипатын және басшылық есептеген бағалау мәндерінің және тиісті ақпараттың ашылып көрсетілу негізділігін бағалаймыз;
- ▶ басшылықтың қызметтің үздіксіздігі туралы жорамалды қолдану заңдылығы туралы тұжырым жасаймыз және түскен аудиторлық дәлелдердің негізінде Топтың өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетінде айтарлықтай күмән туғыза алатын оқиғаларға немесе талаптарға орай елеулі белгісіздіктің бар екендігі туралы тұжырым жасаймыз. Егер де біз елеулі белгісіздіктің болуы туралы тұжырымға келетін болсақ, біз өзіміздің аудиторлық есебімізде шоғырландырылған қаржылық есептілікте ақпараттың тиісінше ашылып көрсетілуіне назар аудартуымыз керек немесе егер ақпараттың осылайша ашылып көрсетілуі лайықты болып табылмаса, пікірімізді түрлендіру керек. Біздің тұжырымдар аудиторлық есебіміз жасалған күнге дейін түскен аудиторлық дәлелдерге негізделген. Дегенмен келешек оқиғалар немесе талаптар Топтың өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетінен айырылып қалуына әкеп соқтыра алады;
- ▶ шоғырландырылған қаржылық есептіліктің бүтіндей ұсынылуын, оның құрылымы мен мазмұнын бағалаймыз, оған қоса ақпаратты ашып көрсету, сондай-ақ шоғырландырылған қаржылық есептіліктің оның негізінде болған операциялар мен оқиғаларды олардың шынайы ұсынылуын қамтамасыз ететіндей етіп ұсынылатындығын бағалаймыз;
- ▶ шоғырландырылған қаржылық есептілік туралы пікірді білдіру үшін ұйымның қаржылық ақпаратына және Топ ішіндегі шаруашылық қызметке қатысты жеткілікті болатын лайықты аудиторлық дәлелдерді аламыз. Біз жалпы басшылық ету, бақылау және Топ аудитінің жүргізілуі үшін жауап береміз. Біз аудиторлық пікіріміз үшін жеке дара жауапты болып табыламыз.

Біз Директорлар кеңесінің назарына, өзгесінен басқа, аудиттің жоспарланған көлемі мен мерзімдері туралы, сондай-ақ аудит нәтижелері бойынша елеулі ескертулер туралы, оның ішінде егер біз аудит процесінде ондайларды анықтасақ, ішкі бақылау жүйесінің едәуір кемшіліктері туралы ақпаратты жеткізе отырып, онымен ақпараттық өзара әрекеттесуді жүзеге асырамыз.

ҚАРЖЫЛЫҚ ЖАҒДАЙ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП**2021 жылғы 31 желтоқсанға**

<i>Мың теңгемен</i>	Ескерт	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
Активтер			
Айналымнан тыс активтер			
Негізгі құралдар	4	997.880.307	990.109.905
Барлау және бағалау бойынша активтер	5	19.566.926	17.366.269
Пайдалану құқығы нысанындағы активтер		4.307.761	6.664.395
Материалдық емес активтер		6.240.856	6.565.366
Бірлескен кәсіпорындарға инвестициялар	6	687.216.423	429.727.471
Айналымнан тыс активтер үшін берілген аванстар	7	62.885.829	9.954.406
Байланысты тарапқа берілген қарыздар	8	174.198.768	169.752.081
Өтелуге жататын ҚҚС	9	51.259.217	82.189.267
Кейінге қалдырылған салық активтері	27	890.484	1.529.479
Басқа да айналымнан тыс қаржы активтері		2.586.015	4.909.993
Басқа да айналымнан тыс активтер		535.110	1.011.219
Банк салымдары	10	3.216.905	4.424.954
		2.010.784.601	1.724.204.805
Айналымдағы активтер			
Қорлар	12	36.224.066	34.331.863
Сауда және басқа да дебиторлық берешек	13	190.432.566	151.001.098
Берілген аванстар	7	17.453.918	11.139.389
Байланысты тарапқа берілген қарыздар	8	2.461.648	2.399.147
Табыс салығынан басқа салықтар бойынша алдын ала төлем	9	35.843.465	63.873.646
Корпоративтік табыс салығы бойынша алдын ала төлем	27	4.582.882	34.288.692
Басқа да айналымдағы активтер		324.435	273.883
Банк салымдары	10	13.012.956	28.744
Ақша қаражаты мен оның баламалары	11	382.704.384	246.299.557
		683.040.320	543.636.019
Сатуға арналған активтер	4	40.377.593	42.241.262
		723.417.913	585.877.281
Активтердің жиыны		2.734.202.514	2.310.082.086

6-59 бет аралығында қоса берілген ескертпелер осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

ҚАРЖЫЛЫҚ ЖАҒДАЙ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП (жалғасы)

<i>Мың теңгемен</i>	Ескерт	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
Капитал және міндеттемелер			
Капитал			
Жарғылық капитал	14	417.780.839	417.780.839
Қосымша төленген капитал	14	25.946.130	25.946.130
Есептілік валютасын қайта есептеу резерві		2.410.861	2.028.278
Бөлінбеген пайда		1.341.498.282	942.677.368
		1.787.636.112	1.388.432.615
Ұзақ мерзімді міндеттемелер			
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	15	308.957.063	301.085.510
Пайыздық қарыздар	16	151.609.971	167.977.800
Байланысты тараптардан алынған қарыздар	17	14.693.646	–
Қызметкерлерге сыйақыларды төлеу бойынша міндеттемелер		454.433	474.235
Резервтер	18	92.146.847	82.802.670
Басқа да ұзақ мерзімді қаржылық міндеттемелер		4.393.483	8.401.702
Шарт бойынша міндеттемелердің ұзақ мерзімді бөлігі	19	11.564.233	8.865.059
Кейінге қалдырылған салық міндеттемелері	27	79.222.667	59.970.011
		663.042.343	629.576.987
Қысқа мерзімді міндеттемелер			
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	15	3.527.569	3.440.968
Пайыздық қарыздар	16	20.614.260	20.319.501
Байланысты тараптардан алынған қарыздар	17	7.164.345	318.236
Резервтер	18	31.723.046	32.456.813
Сауда және басқа да кредиторлық берешек	20	180.907.097	204.911.548
Төленуге жататын корпоративтік табыс салығы	27	95.443	–
Табыс салығынан басқа, төленуге жататын салықтар		3.134.294	4.871.841
Шарт бойынша міндеттемелер	19	8.569.659	6.212.608
Басқа да қысқа мерзімді қаржылық міндеттемелер		13.545.937	8.751.743
Басқа да қысқа мерзімді міндеттемелер	21	14.242.409	10.789.226
		283.524.059	292.072.484
Капитал мен міндеттемелер жиыны		2.734.202.514	2.310.082.086

Басқарма төрағасының экономика және қаржы жөніндегі орынбасары

Бас бухгалтер

Н.Н. Мельдеханов

АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП

2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

Мың теңгемен	Ескерт.	2021 жыл	2020 жыл
Операциялық қызметтен болған ақша ағындары			
Сатып алушылардан түсімдер		913.531.754	1.047.083.740
Алынған пайыздар		18.599.500	14.178.185
Салық органдарынан салықтардың қайтарылуы		75.258.327	35.065.694
Арбитраждық шешім бойынша өнім жеткізушілерден түсімдер	23	134.750.060	-
Басқа да түсімдер		4.229.685	4.941.034
Өнім берушілерге төлемдер		(796.179.828)	(855.932.642)
Төленген табыс салығы		(15.845.150)	(25.014.763)
Басқа да салықтар және бюджетке төлемдер		(36.821.166)	(38.679.490)
Төленген пайыздар	30	(31.074.886)	(27.668.138)
Жұмыскерлерге төлемдер		(50.549.438)	(45.556.778)
Басқа да төлемдер		(13.200.334)	(6.008.466)
Операциялық қызметтен болған таза ақша ағындары		202.698.524	102.408.376
Инвестициялық қызметтен болған ақша ағындары			
Банк салымдарын қайтару		37.050.017	1.275.120
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтерді сатудан түскен түсімдер		41.342.911	41.964.636
Бірлескен кәсіпорындардан алынған дивидендтер		58.251.774	53.820.848
Кері РЕПО мәмілелерінен түскен түсімдер		18.120.354	-
Байланысты тарап өтеген қарыздар		-	48.132.457
Еншілес ұйымды сатудан түскен түсімдер		-	16.954
Бірлескен кәсіпорындарға инвестициялар		(210.219)	-
Ұзақ мерзімді қаржы активтерін сатып алу		(673.261)	(927.702)
Банк салымдарын орналастыру		(47.113.432)	(844.512)
Негізгі құралдарды, материалдық емес активтерді және барлау мен бағалау бойынша активтерді сатып алу		(134.278.949)	(71.954.983)
Алынған ақша қаражатын шегере отырып, еншілес ұйымды сатып алу		-	(24.894)
Кері РЕПО мәмілелері бойынша сатып алу		(18.120.354)	-
Инвестициялық қызметте (пайдаланылған) / алынған таза ақша ағындары		(45.631.159)	71.457.924
Қаржылық қызметтен болған ақша ағындары			
Жай акцияларды шығарудан түскен түсімдер	14	-	1.000.151
Пайыздық қарыздар мен шығарылған борыштық бағалы қағаздар бойынша түсімдер	16, 17, 30	-	92.483.064
Байланысты тараптан қарыздар бойынша түсімдер	17, 30	24.104.026	318.236
Пайыздық қарыздарды және шығарылған борыштық бағалы қағаздарды өтеу	16, 17, 30	(18.820.911)	(123.842.392)
Байланысты тараптан алынған қарыздарды өтеу	17, 30	-	(14.881.897)
Төленген дивидендтер	14	-	(3.111)
Жалдау бойынша міндеттемелерді өтеу	30	(30.323.221)	(2.440.580)
Қарызды ұйымдастыру үшін комиссия		-	(1.312.869)
Акционермен операциялар бойынша басқа да төлемдер	14	-	(1.069.860)
Қаржылық қызметте пайдаланылған таза ақша ағындары		(25.040.106)	(49.749.258)
Ақша қаражаты мен оның баламалары бойынша таза бағамдық айырма		4.377.568	8.017.156
Ақша қаражаты мен оның баламаларындағы таза өзгеріс		136.404.827	132.134.198
Жыл басындағы ақша қаражаты мен оның баламалары	11	246.299.557	114.165.359
Жыл соңындағы ақша қаражаты мен оның баламалары	11	382.704.384	246.299.557

Басқарма төрағасының экономика және қаржы жөніндегі орынбасары

Бас бухгалтер

Ж.Ж. Жанұзақ

Б.Н. Мельдеханов

6-59 бет аралығында қоса берілген ескертпелер осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

КАПИТАЛДАҒЫ ӨЗГЕРІСТЕР ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП

2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

<i>Мың теңгемен</i>	Жарғылық капитал	Қосымша төленген капитал	Есептілік валютасын қайта есептеу резерві	Бөлінбеген пайда	Жиыны
2019 жылғы 31 желтоқсанға	192.623.055	250.384.811	546.149	693.053.481	1.136.607.496
Бір жылғы таза пайда	-	-	-	266.502.451	266.502.451
Бір жылғы басқа да жиынтық кіріс	-	-	1.482.129	31.292	1.513.421
Бір жылғы жиынтық кіріс жиыны	-	-	1.482.129	266.533.743	268.015.872
Шығарылған жай акциялар (14-ескертпе)	225.157.784	(207.115.482)	-	(17.042.151)	1.000.151
Төленген дивидендтер (14-ескертпе)	-	-	-	(3.111)	(3.111)
Акционермен басқа да операциялар (14-ескертпе)	-	(17.323.199)	-	135.406	(17.187.793)
2020 жылғы 31 желтоқсанға	417.780.839	25.946.130	2.028.278	942.677.368	1.388.432.615
Бір жылғы таза пайда	-	-	-	400.192.556	400.192.556
Бір жылғы басқа да жиынтық кіріс	-	-	382.583	5.820	388.403
Бір жылғы жиынтық кіріс жиыны	-	-	382.583	400.198.376	400.580.959
Акционермен жасалатын басқа да операциялар	-	-	-	(1.377.462)	(1.377.462)
2021 жылғы 31 желтоқсанға	417.780.839	25.946.130	2.410.861	1.341.498.282	1.787.636.112

Басқарма төрағасының экономика және қаржы жөніндегі орынбасары

Жамұзақ

Бас бухгалтер

Б.Н.Мельдеханов

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР**2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін****1. КОМПАНИЯ ТУРАЛЫ АҚПАРАТ**

Қоса беріліп отырған шоғырландырылған қаржылық есептілікке «ҚазТрансГаз» ҰК» АҚ-ның (бұдан әрі мәтін бойынша - «Компания» немесе «ҚТГ» немесе «бас ұйым») және оның еншілес ұйымдарының (бұдан әрі мәтін бойынша бірлесіп - «Топ» деп аталады) қаржылық есептілігі кіреді (2-ескертіпте).

«ҚТГ» Қазақстан Республикасы Үкіметінің (бұдан әрі - «Үкімет») 2000 жылғы 5 ақпандағы № 173 Қаулысының негізінде бекітілген және 2000 жылғы 13 наурыздағы жабық акционерлік қоғам күйінде тіркелген акционерлік қоғам болып табылады. 2004 жылғы 9 маусымда Компания Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес акционерлік қоғам болып қайта тіркелді. Топтың бас кеңсесі Қазақстан Республикасы, Нұр-Сұлтан қаласы, Есіл ауданы, Әлихан Бөкейхан көшесі, 12-үй мекенжайы бойынша тіркелген.

2020 жылғы 31 желтоқсанға «ҚазМұнайГаз» ұлттық компаниясы» АҚ (бұдан әрі - «ҚазМұнайГаз» немесе «ҚМГ») «ҚТГ»-ның жалғыз акционері болып табылады. «Самұрық-Қазына» Ұлттық Әл-ауқат Қоры» АҚ (бұдан әрі «Самұрық-Қазына») арқылы Үкімет ҚазМұнайГаз-дың 90%-ы минус 1 (бір) акциясына иелік етеді және «ҚазМұнайГаз» бен «Самұрық-Қазына»-ның барлық еншілес ұйымдары Компанияның және Топтың байланысты тараптары ретінде қарастырылды. 2021 жылғы 8 қарашада «Стратегиялық объектіні иеліктен шығару туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің Қаулысына сай «ҚазМұнайГаз» «ҚТГ» акциялары пакетінің 100%-ын «Самұрық-Қазына»-ның пайдасына иеліктен шығару мәмілесін жасады. 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша «Самұрық-Қазына» «ҚТГ»-ның жалғыз акционері болып табылады, ал «Самұрық-Қазына»-ның барлық еншілес ұйымдары Компания мен Топтың байланысты тараптары ретінде қарастырылады (28-ескертіпте).

ҚР Үкіметінің 2012 жылғы 5 шілдедегі № 914 Қаулысына сәйкес «ҚТГ» газ және газбен қамсыздандыру саласында ұлттық оператор болып анықталды. Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2021 жылғы 30 қарашадағы № 852 қаулысымен «ҚТГ»-ға Ұлттық компания мәртебесі берілді. Топтың ұлттық оператор ретіндегі негізгі міндеті Қазақстанның тауар газындағы ішкі мұқтаждықтарын сенімді қамтамасыз ету болып табылады.

Топ қызметінің негізгі бағыттарына мыналар кіреді:

- Қазақстанда магистралдық құбырлардың газ көлік жүйелерін жалпы дамыту үшін инвестициялық қызметті басқару;
- Қазақстанда газ кеніштерін әзірлеу үшін инвестициялық қызметті басқару;
- газ өнеркәсібінде жобаларды зерттеу және әзірлеу бойынша кеңес беру қызметтерін көрсету;
- шетелдік және жергілікті нарықтарда газды өткізу;
- газ өнеркәсібін дамытудың мемлекеттік бағдарламасын әзірлеу және ендіру бағдарламасына қатысу.

Топтың операциялық қызметі «Табиғи монополиялар туралы» Қазақстан Республикасының Заңымен (бұдан әрі – «Заң») реттеледі, өйткені Топ газды ішкі нарыққа тасымалдау және өткізу саласында монополист болып табылады. Заңға сай, Топтың газды ішкі нарыққа тасымалдау және өткізу бойынша тарифтерін Қазақстан Республикасының Ұлттық экономика министрлігінің Табиғи монополияларды реттеу жөніндегі комитет бекітеді.

2021 жылғы 31 желтоқсанға Топтың 2021-2026 жылдарға бекітілген инвестициялық бағдарламалар бойынша 43.712.759 мың теңге мөлшерінде міндеттемелері бар (2020 жылғы 31 желтоқсан: 17.909.503 мың теңге).

Бұл шоғырландырылған қаржылық есептілікті басқарма төрағасының экономика және қаржы жөніндегі орынбасары мен бас бухгалтер 2022 жылғы 25 ақпанда шығаруға бекітті.

Көмірсутектерді барлау және өндіру

2000 жылғы желтоқсанда Топ Қазақстан Республикасының Инвестициялар жөніндегі агенттігімен Жамбыл облысының, Оңтүстік Қазақстан Аманкелді, Анабай, Айрақты және Құмырлы газ кеніштерін қоса алғанда, Солтүстік Ұшарал, Ұшарал-Кемпіртөбе аумақтарында, сондай-ақ ХХХІІІ-48, ХХХІІІ-49, ХХХІV-49, ХХХІV-50, ХХХІV-51, ХХХV-50 блоктарында көмірсутектерді барлау және өндіру жұмыстарын жүзеге асыруға арналған Келісімшартқа (бұдан әрі - «Көмірсутектерді барлау және өндіру жөніндегі келісімшарт») қолын қойды. Көмірсутектерді барлау және өндіру жөніндегі келісімшарттың қолданылу мерзімі 31 жылды құрайды. Топ 2003 жылғы қарашада Аманкелді газ кен орнында және 2014 жылғы желтоқсанда Жарқұм кен орнында газды өндіруді әрі оны өткізуді бастады.

Көмірсутектерді барлау және өндіру жөніндегі келісімшарттың талаптары бойынша Топтың, егер көмірсутектің коммерциялық тиімді қорлары анықталмаған жағдайда, өзінің кез келген келісімшарттық аумағынан бас тартуға құқығы бар.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ**

Топтың қоса беріліп отырған шоғырландырылған қаржылық есептілігі Халықаралық қаржылық есептілік стандарттары жөніндегі Кеңес (ХҚЕС жөніндегі Кеңес) жариялаған редакцияда Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (ХҚЕС) сәйкес әзірленді.

Шоғырландырылған қаржылық есептілік, есеп саясатында және осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ескертпелерінде көрсетілгендей әділ құны бойынша бағаланатын активтер мен міндеттемелерді қоспағанда, тарихи құны бойынша бағалау қағидатына сәйкес дайындалды. Осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктегі барлық мәндер, өзгесі көрсетілген жағдайлардан басқа, мыңға дейін дөңгелектенген.

COVID-19 әсері және ағымдағы экономикалық жағдай осы шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау кезінде назарға алынды. Шоғырландырылған қаржылық есептілік қызметтің үздіксіздігі жорамалының негізінде дайындалды. Бұл жорамалды бағалау үшін Топ осы шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау кезінде қызметтің үздіксіздігі қағидатын қолдануын жалғастырып отырғанына көз жеткізу үшін түрлі стресс-тесттердің негізінде өтімділік болжамын орындады.

Шоғырландыру негізі

Еншілес ұйымдар соңғысының еншілес ұйымға бақылауды алған күнді білдіретін сатып алу күнінен бастап бас компания шоғырландырады және осындай бақылаудан айырылған күніне дейін шоғырландыруын жалғастырады. Еншілес ұйымдардың қаржылық есептілігі Топтың барлық компаниялары үшін есеп саясатын бірізді қолданудың негізінде бас компанияның есептілігі сияқты дәл сол есепті кезең үшін әзірленді. Топ ішіндегі операцияларды жүзеге асыру нәтижесінде туындайтын барлық топ ішілік қалдықтар, операциялар, жұмсалмаған кірістер мен шығыстар, ақша ағындары және дивидендтер толық алынып тасталған.

Бақылаудан айырылмастан еншілес компанияға қатысу үлестерінің өзгерісі капиталмен жасалған операция ретінде ескеріледі.

Егер Топ еншілес ұйымға бақылау жасаудан айырылса, ол:

- еншілес ұйымның активтері мен міндеттемелерін мойындауды тоқтатады (оның ішінде соған қатысты гудвилді);
- кез келген бақыланбайтын қатысу үлесінің баланстық құнын тануды тоқтатады;
- капиталда көрсетілген жинақталған бағамдық айырмаларды мойындау тоқтатады;
- алынған сыйақының әділ құнын мойындайды;
- қалған инвестицияның әділ құнын мойындайды;
- операцияның нәтижесінде пайда болған пайда немесе зиян құрамындағы артық шығуды немесе дефицитті мойындайды;
- бұрын басқа жиынтық кірістің құрамында мойындалған компоненттердегі бас компанияның үлесін пайданың немесе зиянның немесе нақты талаптарға сәйкес бөлінбеген табыстың құрамына қайта жіктейді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ (ЖАЛҒАСЫ)****Шоғырландыру негізі (жалғасы)***Еншілес ұйымдар*

2020 жылғы 31 желтоқсандағы және 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның шоғырландырылған қаржылық есептілікке қосылған келесі ұйымдарда қатысу үлесі болды:

Атауы	Тіркелген жері	Негізгі қызмет	Қатысу үлесі	
			2021 жыл	2020 жыл
«Интергаз Орталық Азия» АҚ («ИОА»)	Қазақстан	Газды тасымалдау және сақтау, Қазақстанда газ құбырларына техникалық қызмет көрсету бойынша қызмет көрсету	100%	100%
«ҚазТрансГаз Аймақ» АҚ («ҚТГ Аймақ»)	Қазақстан	Газды жергілікті қуат өндірушілерге, заңды және жеке тұлғаларға өткізу	100%	100%
«ҚазТрансГаз Өнімдері» ЖШС	Қазақстан	Тасымалдау бойынша қызметтер	100%	100%
«Аманкелді Газ» ЖШС («Аманкелді Газ»)	Қазақстан	Табиғи газды және газ конденсатын өндіру	100%	100%
«Qazaq Gas Qurylys» ЖШС	Қазақстан	Табиғи газды және газ конденсатын барлау	100%	100%
«ҚазТрансГаз Бишкек» ЖШҚ	Қырғызстан	«Бухараның газды ауданы-Ташкент-Бишкек-Алматы» магистралдық газ құбырында жөндеу-қалпына келтіру жұмыстары және жаңғырту	100%	100%
«КТГ Файнэнс Б.В.»	Нидерландта	Қаржылық қызмет	100%	100%
«ҚазМұнайГаз Сервис-NS» АҚ	Қазақстан	Гольф-клубты салу және/(немесе) қызмет көрсету	100%	100%

2021 жылы «КМГ Кансу Оперейтинг» ЖШС атауы «Qazaq Gas Qurylys» ЖШС болып өзгертілді.

Бірлескен кәсіпорындарға инвестициялар

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілікте үлестік қатысу әдісі бойынша ескерілетін келесі бірлескен кәсіпорындарға қатысу үлестері болды:

Атауы	Тіркелген жері	Негізгі қызмет	Үлес, %	
			2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
«Азиялық Газ құбыры» ЖШС («АГҚ»)	Қазақстан	Қазақстан – Қытай газ құбырын салу және пайдалану	50%	50%
«Бейнеу-Шымкент газ құбыры» ЖШС («БШГ»)	Қазақстан	Бейнеу-Бозой-Шымкент газ құбырын салу және пайдалану	50%	50%
«АвтоГаз» ЖШС («АГ»)	Қазақстан	Автогазтолтыру компрессорлық станцияларды ұйымдастыру, пайдалану, салу және қызмет көрсету	50%	50%
«Отан Газ» ЖШС («ОГ»)	Қазақстан	Газды қайта өңдеу зауытын салу	50%	50%

2020 жылғы 24 желтоқсанда Қазақстан Республикасы Энергетика министрлігі мен Қытай Ұлттық Мұнай-газ Корпорациясының арасындағы Меморандумға сәйкес Топтың 50% қатысуымен және «PetroChina Investment Holding B.V.» 50% қатысуымен «ОГ» бірлескен кәсіпорны құрылды. 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша «ОГ» жарғылық капиталы нөл болды. 2021 жылы Компания 210.139 мың теңге мөлшерінде ақшалай салым күйінде инвестициялар жасады.

2021 жылы Компания «PVH Development» ЖШС акцияларының 50%-ын 80 мың теңгеге сатып алды. Меншік құқығы қайта тіркелген сәттен бастап күшіне енеді. 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қайта тіркеу процесі аяқталмады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ (ЖАЛҒАСЫ)****Шоғырландыру негізі (жалғасы)***Бірлескен кәсіпорындарға инвестициялар (жалғасы)*

Топтың бірлескен кәсіпорындар нысанындағы бірлескен қызметке қатысу үлесі бар, онда бірлескен қызмет қатысушылары кәсіпорынның экономикалық қызметіне бірлескен бақылауды белгілейтін шарттық келісімге кірді. Келісім бақылауды бөлетін тараптардың бірауызды келісімін қажет етеді. Бірлескен кәсіпорындарға инвестицияларды Топ үлестік қатысу әдісі бойынша ескереді.

Қатысу үлесі әдісіне сәйкес бірлескен кәсіпорындарға инвестициялар қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте бастапқы құны бойынша оған Топқа тиесілі бірлескен кәсіпорынның таза активтері үлесінде сатып алғаннан кейін туындаған өзгерістерді қоса ескеріледі. Бірлескен қызметке жататын гудвилл инвестициялардың баланстық құнына кіреді және амортизацияланбайды, сондай-ақ құнсыздану мәніне дербес негізде тексерілмейді.

Жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есеп бірлескен кәсіпорын қызметінің қаржы нәтижелеріндегі Топтың үлесін көрсетеді. Егер бірлескен кәсіпорын капиталында тікелей танылған өзгеріс орын алса, Топ осындай өзгерістегі өз үлесін таниды және бұл капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте қолданылса, осы фактіні ашады. Топ пен бірлескен кәсіпорын арасындағы операциялар кезінде туындайтын іске асырылмаған пайда мен зиян шоғырландыру кезінде Топтың бірлескен кәсіпорында қатысу үлесі бар дәрежеде элиминацияланады.

Бірлескен кәсіпорындар пайдасындағы немесе зиянындағы Топтың үлесі тікелей жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте беріледі. Ол бірлескен кәсіпорын қатысушыларына келетін пайданы немесе залалды білдіреді және сондықтан бірлескен кәсіпорынның еншілес ұйымдарындағы салық салуды және бақыланбайтын қатысу үлестерін есепке алғаннан кейін пайда немесе залал ретінде айқындалады.

Бірлескен кәсіпорынның қаржылық есептілігі Топтың қаржылық есептілігі сияқты дәл сол есепті кезең үшін дайындалады. Қажет болған жағдайда есеп саясатын Топтың есеп саясатына сәйкес келтіру үшін түзетулер енгізіледі.

Үлестік қатысу әдісі қолданылғаннан кейін Топ бірлескен кәсіпорынға инвестициялар бойынша құнсызданудан болған залалды тану қажеттігін айқындайды. Топ әр есепті күнге бірлескен кәсіпорынға инвестициялар құнсыздануының объективті айғақтарының болуын бағалайды. Осындай айғақтар болған жағдайда Топ құнсыздану сомасын бірлескен кәсіпорынның өтелген құны мен оның баланстық құны арасындағы айырма ретінде есептейді және залалды «бірлескен кәсіпорынның зиянындағы үлес» бабы бойынша жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте таниды.

Жалпы бақылаудағы тараптардан еншілес компанияларды сатып алу

Еншілес ұйымдарды жалпы бақылаудағы тараптардан сатып алынуы үлестерді біріктіру әдісін пайдалана отырып ескеріледі.

Жалпы бақылаудағы тараптардың арасында берілген еншілес ұйымның активтері мен міндеттемелері осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте берген күнгі беретін компанияның (Алдыңғы иесі) есептілігінде көрсетілген олардың баланстық құны бойынша көрсетіледі. Бастамашыны бастапқыда сатып алған кезде объективті түрде ескеретін тиісті гудвилл осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетіледі. Бастамашының гудвилін қоса алғанда, таза активтердің жалпы ағымдағы құны мен төленген сыйақы арасындағы айырма капиталды түзету ретінде осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетіледі.

Егер сатып алу елеулі деп қарастырылған жағдайда, онда салыстырмалы деректерді қоса алғанда, шоғырландырылған қаржылық есептілік еншілес ұйымды Топ Бастамашы бастапқыда сатып алған күнге сатып алғандығы туралы жорамалға сүйене отырып ұсынылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ (ЖАЛҒАСЫ)****Шетел валюталарын қайта есептеу***Функционалдық валюта және білдіру валютасы*

Шоғырландырылған қаржылық есептілік Топтың көпшілік кәсіпорындарының функционалдық валютасы болып табылатын қазақстандық теңгемен («теңге») берілді. Топ құрамындағы әрбір кәсіпорын өзінің функционалдық валютасын айқындайды және әр кәсіпорынның қаржылық есептілігіне кіргізілген баптар таңдалған функционалдық валютада өлшенеді.

Операциялар және шоттар сальдосы

Шетел валютасындағы операциялар бастапқыда функционалдық валютада операция тану көрсеткіштерін қанағаттандыратын күнге қолданылатын валютаның спот-бағамы бойынша есептейді. Шетел валютасында көрсетілген монетарлық активтер мен міндеттемелер есепті күнге қолданылатын валюталық спот-бағам бойынша функционалдық валютаға қайта есептеледі. Монетарлық баптарды есептеу немесе қайта есептеу бойынша туындайтын барлық айырмалар жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте көрсетіледі.

Тарихи құнның негізінде шетелдік валютада бағаланатын ақшалай емес баптар бастапқы мәмілелер жасалған күні қолданыста болған бағамдар бойынша қайта есептеледі. Ақшалай емес активтер мен міндеттемелер бастапқы құнды айқындау күніне қолданылатын бағам бойынша валютада бастапқы құны бойынша ескеріледі. Монетарлық емес баптарды қайта есептеу кезінде туындайтын кірістер мен шығыстар баптың әділ құны (яғни баптар бойынша бағамдық айырмалар, өзге де жиынтық кіріс немесе пайда немесе зиян құрамында танылған әділ құнның өзгерісінен болған кірістер немесе шығыстар да тиісінше өзге де жиынтық кіріс немесе пайда немесе зиян құрамында танылады) өзгерісі нәтижесінде болған кірістерді немесе шығыстарды тану қағидаттарына сәйкес есептеледі.

Топ компаниялары

Функционалдық валютасы ұсыну валютасынан ерекшеленетін Топтың барлық еншілес ұйымдары мен бірлескен кәсіпорындарының (олардың бір де бірі гиперинфляциялы экономикалардың валютасында операция жасамайды) кірістері, шығындары және қаржылық жағдайы ұсыну валютасына мынадай түрде қайта есептеледі:

- қаржылық жағдай туралы ұсынылған есептердің әрқайсысы бойынша активтер мен міндеттемелер есепті күнге жабу бағамдары бойынша қайта есептеледі;
- жиынтық кіріс туралы есептердің әрқайсысы бойынша кірістер мен шығыстар орташа бағамдар бойынша қайта есептеледі (орташа бағам бағамдардың жиынтық әсерінің операция жүзеге асырылған күнгі бағамға ақылға қонымды жақындауы болып табылмайтын жағдайлардан басқа; бұл жағдайда кірістер мен шығыстар операциялар жүзеге асырылған күнгі бағам бойынша қайта есептеледі); және
- барлық бағамдық айырмалар өзге жиынтық кірісте жеке компонент ретінде танылады.

Валюталарды айырбастау бағамдары

Қазақстан Республикасында ресми айырбас бағамдары ретінде Қазақстан қор биржасында («ҚКБ») белгіленген орташа алынған валюта бағамдары қолданылады.

2021 жылғы 31 желтоқсанға Қазақстан қор биржасының валюталық айырбас бағамы 1 АҚШ доллары үшін 431,8 теңгеге және 1 ресей рублі үшін 5,76 теңге болды. Бұл бағамдар 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша АҚШ доллары мен ресей рублінде көрсетілген ақша активтері мен міндеттемелерді қайта есептеу үшін пайдаланылды (2020 жылы: 1 АҚШ доллары үшін 420,91 теңге және 1 ресей рублі үшін 5,62 теңге).

Елеулі есепті пайымдаулар, бағалау мәндері және жорамалдар

Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігін дайындау оның басшылығынан есептілікте көрсетілетін түсімдер, шығыстар сомасына, активтерге және міндеттемелерге, сондай-ақ есепті күнге шартты міндеттемелер мен активтер туралы ақпаратты ашуға әсер ететін бағалау мәндерін және болжауларды пайымдау мен анықтау енгізуді талап етеді. Дегенмен осы жорамалдар мен бағалау мәндеріне қатысты белгісіздік мұндай жорамалдар мен бағалаулар келешекте жасалатын активтің немесе міндеттеменің баланстық құнына қатысты едәуір түзетулер жасауды қажет етуі мүмкін нәтижелерге әкеліп соқтыруы мүмкін.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ (ЖАЛҒАСЫ)****Маңызды есепті пайымдаулар, бағалау мәндері және жорамалдар (жалғасы)**

Топтың есеп саясатын қолдану процесінде басшылық шоғырландырылған қаржылық есептілікте мойындалған сомаларға едәуір ықпал ететін келесі пайымдауларды пайдаланды:

Салық салу

Салық тәуекелдерін бағалау кезінде басшылық салық ұстанымдарының салаларына қатысты міндеттемелердің пайда болу ықтималдылығын ескереді, әрі соларға қатысты Топ салық органдарының есептеулері бойынша апелляцияларды бермейтіндігі мәлім немесе мұндай апелляциялардың шешімі сәтті болады деп есептемейді. Мұндай анықтау елеулі пайымдауларды жасауды талап етеді және салық заңнамасы мен нормативтік құқықтық актілердегі өзгерістер, салық талқылауларынан өзі күтетін шешімдер бойынша күтілетін нәтижелерді және сәйкестікті тексеруге салық органдары жүзеге асыратын нәтижені анықтау нәтижесінде өзгеруі мүмкін. Салық тәуекелдері жөнінде барынша толығырақ ақпарат *29-ескертемеде* келтірілген.

Өтелуге жататын ҚҚС бойынша резерв

Топ өтелуге жататын ҚҚС сомасы күмәнді болып табылатындығына, бірақ жылына кем дегенде бір рет талдау жасап отырады. Өтелуге жататын ҚҚС күмәнді сомасы бойынша резерв басшылықтың салық салынуға жататын ҚҚС-тың келешек айналымдарына және ҚҚС-ты ақша қаражатымен қайтаруға қатысты үміттеріне негізделген. Топ бұдан әрі ҚҚС-тың қайтарылуына немесе есепке алынуына өз құқығын қорғай алатындығын анықтау үшін басшылықтың елеулі пайымдаулары қажет. Барынша толық ақпарат *9-ескертемеде* келтірілген.

Кейінге қалдырылған салық активтері

Кейінге қалдырылған салық активтері алынуға жататын қарыздар, өткен жылдардың залалдары, күмәнді берешектің барлық резервтері, есептелген демалыстар және мынадай ықтималдық дәрежесінде басқа міндеттемелері бойынша барлық резервтер бойынша танылады, бұл салық салынатын уақытша айырмашылықтар мен осындай шығыстардың коммерциялық сипатына, сондай-ақ салықтық жоспарлау стратегиясын табысты қолдануға негізделетін болады. Қаржылық жағдай туралы есепте кейінге қалдырылған салық бойынша активтер мен міндеттемелер бөлек ұсынылады, өйткені олар Топтың түрлі кәсіпорындарына жатады және салық заңнамасына сәйкес бір біріне қарсы есепке алына алмайды. Барынша толық ақпарат *27-ескертемеде* келтірілген.

Қаржы құралдарының әділ құны

Қаржы активтерінің және қаржы міндеттемелерінің әділ құны осы активті нарықтар негізінде анықталмайтын жағдайларда, ол дисконтталған ақша ағындарының моделін қоса алғанда, бағалау әдістерін пайдалана отырып, анықталады.

Мүмкіндігіне қарай осы модельдер үшін бастапқы деректер ретінде алайда, бұл іс жүзінде жүзеге асыру мүмкін болмаған жағдайларда, бақылаушы нарықтардан түсетін ақпарат пайдаланылады, әділ құнды белгілеу үшін пікірдің белгілі бір үлесі талап етіледі. Пайымдаулар өтімділік тәуекелін, несиелік тәуекелді және өзгермелілікті қамтиды. Бағалау мен пайымдаулардағы өзгерістер қаржы құралдарының әділ құнына ықпал ете алады.

Күтілетін несиелік зиян резерві

Басшылық клиенттердің талап етілетін төлемдерді жасай алу қабілеттеріне негізделген үміттердің нәтижесінде күтілетін несиелік зиян резервін қолдайды. Топ қарыз алушылар мен жалпы экономикалық талаптарға тән болатын болжамды факторларды ескере отырып түзетілген несиелік зиянның пайда болуының өткен тәжірибесіне сүйене отырып бағалау резервтерінің матрицасын пайдаланды.

Негізгі құралдар объектілерінің пайдалы қызмет мерзімі

Сенімгерлік басқару шарты бойынша басқарудағы негізгі құралдар бойынша толықтырулар немесе жетілдірулер Шарттың қолданылу кезеңіне қарамастан қалған пайдалы қызмет етудің бағалау мерзімінің ішінде капиталдандырылады, амортизацияланады. Топ негізгі құралдар қызметінің қалған пайдалы мерзімін ең әрі дегенде әрбір қаржы жылының соңына бағалайды және егер күту бұрынғы бағалаудан өзгеше болса, өзгерістер 8 ХБЕС «Есеп жүргізу саясаты, есептеу базаларындағы өзгерістер мен қателіктерге» сәйкес есептеу бағаларындағы өзгерістер ретінде перспективті ескеріледі.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ (ЖАЛҒАСЫ)****Маңызды есепті пайымдаулар, бағалау мәндері және жорамалдар (жалғасы)***Негізгі құралдар мен газ активтерінің құнсыздануы*

Егер активтің немесе ақша ағындарын тудыратын бөлімшенің теңгерімдік құны сату шығындарын шегергендегі әділ құн және пайдаланудан болған құндылық өлшемдерінің ең көбі болып табылатын өтелетін құннан асатын болса орын алады. Сатуға жұмсалған шығындарды шегергендегі әділ құнның есебі ұқсас активтерді сатудың міндетті күші бар коммерциялық мәмілелері бойынша қолда бар ақпаратқа немесе активтің шығарылуына байланысты шегілген қосымша шығындарды шегергенде қадағаланатын нарықтық бағаға негізделеді. Пайдаланудан болатын құндылықтың есебі дисконтталған ақша ағындарының үлгілеріне негізделген. Ақша ағындары бюджеттен келесі 5 (бес) жылға алынады және оған Топтың жүргізуге әлі де болса міндеттемелері жоқ қайта құрылымдау бойынша қызмет немесе ақша ағындарын жасайтын бөлімшенің құнсыздану мәніне тексерілетін активтің нәтижелерін жақсартатын келешектегі елеулі инвестициялар жатпайды.

Өтелетін құн дисконтталған ақша ағындарының моделінде пайдаланылатын дисконттау мөлшерлемесіне, сондай-ақ күтілетін ақша қаражатының ағындарына және экстраполяция мақсатында пайдаланылған өсу қарқындарына барынша сезімтал келеді.

Активтердің шығуы бойынша міндеттемелер

«Магистралдық құбыр туралы» Қазақстан Республикасының 2012 жылғы 4 шілдедегі Заңына сәйкес Топтың негізгі құралдарды қайта бөлшектеу мен тарату және жер учаскелерін қалпына келтіру бойынша заңгерлік міндеттемелері бар. Атап айтқанда, Топтың міндеттемесі газ құбырларын бөлшектеумен және жер учаскелерінің құнарлығын қалпына келтірумен байланысты.

Міндеттемелер сомасы міндеттемелерді өтеу үшін қажет болады деп күтілетін бағаланған шығындардың ағымдағы құны болып табылады. Ұнғыманы жою және учаскені қалпына келтіру бойынша резервтер әрбір есепті күнге қайта қаралады және «Негізгі құралдардың объектісін пайдаланудан шығару, олар орналасқан учаскедегі табиғи ресурстарды қалпына келтіру бойынша міндеттемелерге және өзге де осыған ұқсас міндеттемелерге өзгерістер» 1-түсіндірмесіне сәйкес ең үздік бағаны көрсету үшін түзетіледі. Келешек шығындарды бағалау кезінде елеулі бағалаулар мен басшылық жасаған пайымдаулар пайдаланылды. Бұл міндеттемелердің көпшілігі алыс болашаққа жатқызылады және заңнама талаптарындағы түсініксіздіктен басқа, Топтың бағасына активтерді жою технологиясындағы, шығындардағы және салалық тәжірибедегі өзгерістер әсер етуі мүмкін. Түпкілікті жабуға арналған шығындарға жатқызылатын айқындықтың болмауы күтілетін ақша ағындарын дисконттаудың әсер етуі есебінен кемітіледі. Топ газ құбырларын келешекте жою, барлық пайдалану газ ұнғымаларын жабу және келісімшарттық аумақты рекультивациялау құнын ағымдағы жылдың бағаларын және инфляцияның ұзақ мерзімді деңгейінің орта мәнін пайдалана отырып бағалайды.

2021 жылғы 31 желтоқсанға қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте міндеттемелерді айқындау үшін пайдаланылған инфляция мен дисконт мөлшерлемесінің ұзақ мерзімді үрдістері 5,50% және 6,97% (2020 жыл: 5,52% және 7,15%) болды. 2021 жылғы 31 желтоқсанға газ құбырын жою және учаскені қалпына келтіру бойынша резервтің баланстық құны 88.661.502 мың теңге (2020 жыл: 79.869.001 мың теңге) болды. 2021 жылғы 31 желтоқсанға көмірсутектерді барлау және өндіру жөніндегі келісімшарт бойынша ұнғымаларды жою және учаскені қалпына келтіру бойынша резервтің баланстық құны 3.476.025 мың теңге (2020 жыл: 2.921.803 мың теңге) болды. Барынша толық ақпарат 18-ескертпеде келтірілген.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ (жалғасы)****Маңызды есепті пайымдаулар, бағалау мәндері және жорамалдар (жалғасы)***Активтердің шығуы бойынша міндеттемелер (жалғасы)*

Төменде 31 желтоқсандағы жағдай бойынша маңызды жорамалдар үшін сезімталдылықтың санды талдауы келтірілген:

<i>Мың теңгемен</i>	Газ құбырын жою және учаскені қалпына келтіру бойынша резервке әсері	
	2021 жыл	2020 жыл
Газ құбырын жою және учаскені қалпына келтіру бойынша жорамалдар		
1 км-ге жою құны:		
- 10%-ға ұлғаю	8.622.942	7.581.741
- 10%-ға азаю	(8.622.942)	(7.581.741)
Инфляция деңгейі:		
- 1%-ға ұлғаю	29.318.635	26.172.208
- 1%-ға азаю	(22.058.587)	(19.913.645)
Дисконттау мөлшерлемесі:		
- 1%-ға ұлғаю	(21.620.393)	(19.495.811)
- 1%-ға азаю	29.167.757	26.529.324

Газ құбырларының сенімгерлік басқару шарттары бойынша мемлекеттік органдардан жарнаға сәйкес бағалаудағы өзгеріс

Алдыңғы жылдары Топ оған жергілікті атқарушы органдармен («ЖАО») және Мемлекеттік мүлік пен жекешелендіру комитетінің департаменттерімен сенімгерлік басқару шарттары («СБШ») бойынша берілген құбырларды Топ бақылайтын активтер ретінде тану қажеттілігін айқындау кезінде пайымдауды қолданды және СБШ, іс жүзінде, Топқа құбырларға арналған меншік құқықтарын беруді аяқтау кезеңіне Топқа құбырларға бақылау беру үшін қысқа мерзімді тетік болып табылады деген тұжырымға келді. Топ бұл газ құбырлары кейіннен ЖАО-дан республикалық органға беріледі деп күтті. Осыдан кейін республикалық орган оларды «Самұрық-Қазынаға», ал содан кейін «ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ мен «ҚТГ»-ға береді. Бұл шешім меншік құқықтарының берілуі жақын уақытта аяқталады деген сенімді үміттерді қалыптастырған «ҚТГ Аймақ» пен ЖАО арасындағы өзара түсіністік туралы меморандумды және СБШ-тың қос тарабы үшін беруді қысқа мерзімде аяқтаудың құқықтық және экономикалық ынталандыруларды (мысалы, құбырлар үшін мүлік салығын төлеу міндеттемесін қоса алғанда, әдетте активтерге иелік етумен байланысты барлық тәуекелдер мен пайда ЖАО-ға емес Топқа берілетіндігі туралы талаптар және тарифтерді қалыптастыру мен бекіту сатысында Топ бақылайтын құбырлармен байланысты және оның қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте көрсетілетін шығыстарды қосу құқығы) тиісті күндерде орын алған белгілі бір фактілермен және мән-жайлармен расталған. Нәтижесінде Топ есепте құбырлардың СБШ шеңберінде берілуін активтерді өз капиталына берілген активтердің әділ құны бойынша қосымша төленген капиталдың құрамында өтеусіз берілу ретінде көрсетті. Заңгерлік беру процесі аяқталғанда, бастапқыда көрсетілген сома жарғылық капиталға аударылады.

Топ бастапқыда қолданылған пайымдау бұрынғысынша кейінгі күндерге орынды болатындығын үнемі бағалап отырды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ (жалғасы)****Маңызды есепті пайымдаулар, бағалау мәндері және жорамалдар (жалғасы)**

Газ құбырларының сенімгерлік басқару шарттары бойынша мемлекеттік органдардан жарнаға сәйкес бағалаудағы өзгеріс (жалғасы)

2020 жылғы сәуірде Топ бастапқы пайымдау бұдан былай орынды болмайтындығына әкеп соқтыруы мүмкін фактілер мен жағдайлардың едәуір өзгергені жөнінде тұжырымға келді. Енгізілген өзгерістерге Өзара түсіністік туралы бастапқы меморандумның қолданылу мерзімі аяқталып, ұзартылмады, құбырлардың Топқа заңды түрде берілу процесі ақылға қонымды мерзімде аяқталмады, ал 2020 жылғы сәуірде заңнамаға енгізілген түзетулер Топқа, тарифті қалыптастыру және бекіту кезінде, тарифтің құнына мемлекеттік мүлікті жергілікті атқарушы органдармен сенімгерлік басқару шартының негізінде реттелетін қызметтерді көрсету үшін алынған негізгі құралдарды ұстауға және жөндеуге арналған шығыстарды ескеру құқығын береді деген факті жатады. Топ мүлік салығын төлеуге міндетті емес және құбырларға меншік құқығын берудің заңгерлік процесін аяқтау үшін ЖАО-ға Топтың фундаменталды сипаттағы түсініктемелерін түзету қажеттілігіне байланысты бұдан да ұзақ кезең қажет болды. Осының негізінде Топ 2020 жылғы сәуірден бастап бастапқы пайымдау бұдан былай өзекті емес және СБШ ұзартылғаннан кейін Топ ЖАО ұсынған құбырларды бұдан былай бақыламайды деген тұжырымға келді. Осылайша, Топ құбырларды түпкі бақылаушы акционердің, яғни Қазақстан Республикасының пайдасына бөлу ретінде мойындау тоқтатылуы тиіс деген тұжырымға келді. Пайымдаудың өзгеруі бухгалтерлік есепте қатені білдірмейді және тиісінше, перспективті түрде ескерілуі тиіс.

«Есеп саясаты, бухгалтерлік бағалаулардағы өзгерістер мен қателер» 8 ХБЕС-ке (IAS) сәйкес Топ сенімгерлік басқару шарттары бойынша перспективті негізге алынған құбырларға қатысты пайымдауларда өзгерістер қолданды. Тиісінше, 2020 жылы Топ мұндай СБШ бойынша алған барлық құбырларды олардың баланстық құны бойынша осы күнге тануын тоқтатты және тиісінше, қосымша төленген капиталды 17.323.199 мың теңгеге азайтты (14-ескертіпте).

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ**Жаңа және қайта қаралған стандарттар мен түсіндірулер**

Топ 2021 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енетін белгілі бір стандарттар мен түзетулерді алғаш рет қолданды, бірақ олар Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсерін тигізбейді. Топ шығарылған, бірақ күшіне енбеген стандарттарды, түсіндірмелерді немесе түзетулерді мерзімінен бұрын қолданған жоқ. Жаңа және қайта қаралған стандарттар мен түсіндірмелердің тізімі төменде көрсетілген:

- *«Базалық пайыздық мөлшерлемені реформалау» - 2-кезең деген атаумен «Қаржы құралдары» 9 ХҚЕС-ке, «Қаржы құралдары: тану және бағалау» 39 ХБЕС-ке, «Қаржы құралдары: Ақпаратты ашып көрсету» 7 ХҚЕС-ке, «Сақтандыру шарттары» 4 ХҚЕС-ке (IFRS) және «Жалдау» 16 ХҚЕС-ке түзетулер;*
- *«COVID-19-бен байланысты жалдау бойынша жеңілдіктер» деген атаумен «Жалдау» 16 ХҚЕС-ке (IFRS) түзетулер.*

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (ЖАЛҒАСЫ)****Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген стандарттар**

Төменде Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігін шығару күніне шығарылған, бірақ күшіне енбеген жаңа және қайта қаралған стандарттар мен түсіндірмелер келтіріледі. Топ бұл жаңа және қайта қаралған стандарттар мен түсіндірмелерді, егер қолданылатын болса, олардың күшіне ену күнінен бастап қолдануға ниет білдіріп отыр.

- 17 ХҚЕС «Сақтандыру шарттары»;
- *«Міндеттемелерді қысқа мерзімді немесе ұзақ мерзімді етіп жіктеу»* атауымен *«Қаржылық есептілікті ұсыну»* 1 ХБЕС-ке түзетулер;
- *«Бизнесті біріктіру: концептуалдық негіздерге сілтемелер»* 3 ХҚЕС-ке түзетулер;
- *«Негізгі құралдар: мақсатына лайық пайдаланғанға дейінгі түсімдер»* 16 ХБЕС-ке түзетулер;
- *«Бағалау міндеттемелері, шартты міндеттемелер және шартты активтер: ауыртпалық түсіретін шарттар - шартты орындау шығындары»* 37 ХБЕС-ке түзетулер;
- *«Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарын алғаш рет қолдану»* 1 ХҚЕС - *Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарын алғаш рет қолданатын еншілес ұйым*;
- *«Қаржы құралдары»* 9 ХҚЕС – *қаржылық міндеттемелердің мойындауы тоқтаған жағдайда «10% тестісін» жүргізу кезіндегі комиссиялық сыйақы*;
- *«Ауыл шаруашылығы»* 41 ХБЕС - *әділ құнды бағалау кезіндегі салық салу*;
- *«Бухгалтерлік бағалауды айқындау»* деген атаумен *«Есеп саясаты, бухгалтерлік бағалаудағы өзгерістер және қателер»* 8 ХБЕС-ке түзетулер;
- *«Қаржылық есептілікті ұсыну»* 1 ХБЕС-ке түзетулер және *«Есеп саясатын ашып көрсету»* деген атаумен *«Маңыздылық туралы пайымдаулар жасау»* 2 ХҚЕС-ті Қолдану тәжірибесі туралы ереже.

Топ бұл стандарттардың шоғырландырылған қаржылық есептілікке елеулі әсерін күтпейді.

Активтер мен міндеттемелерді ағымдағы және ұзақ мерзімді етіп жіктеу

Топтың қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есебінде активтер мен міндеттемелерді олардың қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді етіп жіктелуінің негізінде ұсынады. Актив қысқа мерзімді болып табылады, егер:

- оны сату болжанса немесе ол әдеттегі операциялық циклдің шеңберінде сатуға және тұтынуға арналса;
- ол негізінен сауда жасау мақсаттары үшін арналса;
- оны есепті кезеңнен кейін 12 (он екі) айдың ішінде өткізу болжанса; немесе
- есепті кезеңнен кейін кем дегенде 12 (он екі) айдың ішінде міндеттемелерді өтеу үшін пайдалануға немесе айырбастауға шектеулер болған жағдайларды қоспағанда, ол ақша қаражатын немесе олардың баламаларын білдіреді.

Барлық басқа активтер ұзақ мерзімді ретінде жіктеледі.

Міндеттеме мына жағдайларда қысқа мерзімді болып табылады, егер:

- оны операциялық циклдің шеңберінде өтеу болжанса;
- ол негізінен сауда жасау мақсаттары үшін ұсталса;
- ол есепті кезең аяқталғаннан кейін 12 (он екі) айдың ішінде өтелуге тиіс болса; немесе
- есепті кезең аяқталғаннан кейін кем дегенде 12 (он екі) айдың ішінде міндеттемелердің өтелу мерзімін ұзартуға сөзсіз құқығы болмаса.

Топ барлық басқа міндеттемелерді ұзақ мерзімді ретінде жіктейді.

Кейінгі қалдырылған салық активтері мен міндеттемелер айналымнан тыс/ұзақ мерзімді активтер мен міндеттемелер ретінде жіктеледі.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТИЛЕРІНЕ ШОЛУ (ЖАЛҒАСЫ)****Әділ құнды бағалау**

Активтің сатылғаны үшін түскен немесе бағалау күніне нарық қатысушыларының арасындағы әдеттегі операцияның шеңберінде міндеттемелердің берілгені үшін төленген баға әділ құн болып табылады. Әділ құнды бағалау активті сату немесе міндеттемені беру бойынша операция:

- не бұл актив немесе міндеттеме үшін негізгі нарықта;
- не бұл актив немесе міндеттеме үшін барынша тиімді нарықта негізгі нарықтың жоқтығы шартында болатындығын болжайды.

Топ негізгі немесе барынша қолайлы нарыққа қол жеткізе алуы тиіс.

Активтің немесе міндеттеменің әділ құны нарық қатысушылары активтің немесе міндеттеменің бағасын анықтау кезінде пайдаланатын жорамалдарды қолдана отырып бағаланады, бұл ретте нарық қатысушылары өздерінің мүдделерінде әрекет етеді деп болжанады. Қаржылық емес активтің әділ құнын бағалау нарық қатысушысының активті барынша жақсы және барынша тиімді тәсілмен пайдаланудан немесе оны мұндай активті барынша жақсы және барынша тиімді тәсілмен пайдаланатын басқа нарық қатысушысына сатудан болатын экономикалық пайданы жасау мүмкіндігін ескереді.

Топ мұндай бағалау әдістерін пайдаланады, әрі олар қалыптасқан жағдайларда қолайлы болып табылады және солар үшін әділ құнды бағалау үшін жеткілікті болып табылады, бұл ретте орынды қадағаланатын бастапқы деректерді пайдалана отырып, қадағаланбайтын бастапқы деректерді мейлінше аз пайдаланады.

Шоғырландырылған қаржылық есептілікте әділ құны бойынша бағаланатын барлық активтер мен міндеттемелер жалпы әділ құнды бағалау үшін елеулі болып табылатын ең төменгі деңгейдегі бастапқы деректердің негізінде әділ құн көздерінің төменде сипатталған иерархиясының шеңберінде жіктеледі:

- 1-деңгей – ұқсас активтер немесе міндеттемелер бойынша (қандай да бір түзетулерсіз) белсенді нарықта нарықтық баға белгілеулері;
- 2-деңгей – әділ құнды бағалау үшін маңызды болатын иерархияның ең төменгі деңгейіне жататын бастапқы деректер нарықта тікелей немесе жанама байқалатын болып табылатын бағалау үлгілері;
- 3-деңгей - иерархияның ең төмен деңгейіне жататын бастапқы деректердің әділ құнын бағалау үшін елеулі болатын бағалау модельдері нарықта қадағаланбайтын болып табылады.

Әділ құн туралы ақпаратты ашып көрсету мақсатында Топ активтер мен міндеттемелерді олардың сипатының, оларға тән сипаттамалар мен тәуекелдердің, сондай-ақ жоғарыда көрсетілгендей әділ құн көздерінің иерархиясында қолданылатын деңгейдің негізінде жіктеді.

Негізгі құралдар

Негізгі құралдар өзіндік құны бойынша бухгалтерлік есепте жиналған тозу мен құнсыздану бойынша жиналған шығындарды шегере отырып есептеледі. Негізгі құралдардың бастапқы құнына сатып алу құны, оның ішінде импорт алымдары және өтелмейтін салықтар, егер мойындау шарттарын қанағаттандыратын болса, ұзақ мерзімді активтердің құрылысына тікелей жататын қарыздар бойынша шығындар, құрал-жабдықтың бөліктерін ауыстыру құны, сондай-ақ активті жұмыс күйіне келтіруге және оны мақсатты пайдалану орнына жеткізуге байланысты кез келген тікелей шығындар кіреді.

Күтілетін келешек экономикалық пайданың бастапқыда бағаланған көрсеткіштерінен артық (пайдалы қызмет ету мерзімінің, қуаттылықтың және т.б. ұлғаюы) ұлғаюына әкеліп соқтыратын шығындар негізгі құралдардың қосымша құны ретінде капиталдандырылады. Белгілі бір уақыт аралығында негізгі құралдардың едәуір құрамдастарын ауыстыру қажет болғанда, Топ осы сияқты құрамдастарды оларға сәйкес болатын дербес пайдалы қызмет ету мерзімдерімен жеке активтер ретінде мойындайды және оларды тиісінше амортизациялайды. Сол сияқты, елеулі техникалық шолып тексеруді жүргізген кезде сонымен байланысты шығындар, егер мойындаудың критерийлері орындалса, құрал-жабдықты ауыстыру ретінде негізгі құралдардың баланстық құнында мойындалады. Жөндеуге және техникалық қызмет көрсетуге жұмсалатын барлық басқа шығындар олар болған сәтте пайда немесе залал құрамында мойындалады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (ЖАЛҒАСЫ)****Негізгі құралдар (жалғасы)**

Негізгі құралдардың тозуы (газ активтерінен басқа) төменде көрсетілгендей пайдалы қызмет етудің есепті мерзімінің ішінде тікжелілік әдістің негізінде есептеледі:

	Жылдар саны
Ғимараттар мен құрылыстар	7-100
Газ көлік жүйесі	10-70
Машиналар мен құрал-жабдықтар	3-40
Көлік құралдары	5-30
Басқасы	3-20

Жерге арналған амортизация есептелмейді.

Негізгі құрал объектісін және негізгі құралдар объектісінің бастапқыда танылған кез келген едәуір құрамдасын мойындау олар есептен шығарылғаннан кейін не болмаса егер оларды пайдаланудан немесе шығудан келешек экономикалық пайданы алу күтілмесе тоқтатылады. Активті тануды доғару нәтижесінде туындайтын кіріс немесе шығыс (активтің шығуынан және теңгерімдік құнынан болатын таза түсімдер арасындағы айырмашылық ретінде есептелген) активті тану доғарылған есепті жыл үшін жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепке кіргізіледі.

Пайдаланудан шығару резерві Топ ғимаратты немесе құрал-жабдықты қайта бөлшектеу және пайдаланудан шығару, ол орналасқан аумақты қалпына келтіру бойынша міндеттемелерді көтергенде және мұндай резервтің көлемін негізді түрде бағалауға мүмкін болғанда ғана дисконтталған құны бойынша толық көлемде танылады.

Активтердің қалдық құны, пайдалану мерзімі және тозуын есептеу әдістері әрбір қаржы жылының соңында қайта қаралып отырады және қажет болған кезде келесі кезеңдерде түзетіліп отырады.

Аяқталмаған құрылыс өзіндік құны бойынша ескерілген негізгі құралдардың аяқталмаған құрылысын білдіреді. Аяқталмаған құрылысқа құрылыстың, құрал-жабдықтың құны және басқа да тікелей шығындар кіреді. Аяқталмаған құрылыстың амортизациясы мұндай активтердің құрылысы аяқталғанда және олар пайдалануға берілген уақытта басталады.

Жер қойнауын пайдалану құқығын иемденгенге дейін болған шығындар

Жер қойнауын пайдалану келісімшарты жасалғанға дейін болған шығындар келтірілген кезеңдегі шығыстарға жатқызылады.

Жер қойнауын пайдалану құқығына шығындар

Жер қойнауын пайдалану құқығын сатып алу шығындары капиталданады және материалдық емес активтер ретінде жіктеледі. Барлау бойынша әрбір объект жыл сайын бұрғылау жұмыстары жоспарланғанын және оның құнсызданбағанын растау мәніне қарастырылады. Егер келешек жұмыстар жоспарланбаса, жер қойнауын пайдалану құқықтарының баланстық құны және тиісті объектілерді сатып алу шығындары есептен шығарылады. Экономикалық негізделген шығарылатын қорлар («дәлелденген қорлар» немесе «коммерциялық қорлар») белгіленген кезде және әзірлеуді ішкі бекіту кезінде жер қойнауын пайдалану құқығының және тиісті объектілерді сатып алуға арналған шығындардың баланстық құны, кен орындардың бөлігінде, барлау және бағалау шығындарымен бірігіп, газ активтеріне ауыстырылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)****Негізгі құралдар (жалғасы)***Барлау және бағалау шығындары*

Барлауға арналған заңды құқық алынған сәттен бастап геологиялық және геофизикалық зерттеу шығындары мен барлау бұрғылауына тікелей қатысты шығындар ұңғыманың бұрғылануы аяқталмайынша және мұндай бұрғылау нәтижелері бағаланбайынша шығындардың сипатына сәйкес барлау және бағалау бойынша материалдық емес немесе материалдық активтер ретінде капиталданады. Бұл шығыстарға қызметкерлерге өтемақы, пайдаланылатын материалдар мен жағар майға шығындар, бұрғылау жабдығын жалдау және мердігерлерге төлемдер жатады. Егер қорлар табылмаса, барлау және бағалау бойынша активтер құнсыздануға тестіленеді; егер шығарылатын көмірсутектер табылып, одан кейінгі бағалауға жататын болса, әрі оған коммерциялық әзірленуі ықтимал болатын басқа ұңғымаларда бұрғылау кіруі мүмкін болса, онда шығындар көмірсутектерді коммерциялық шығаруды бағалауда негізделген/үздіксіз прогреске қол жеткізілмейінше, материалдық емес актив ретінде ескерілуін жалғастырады. Осы сияқты барлық шығындар техникалық, коммерциялық және басқарушылық тексеруге, сол сияқты әзірлеуді жалғастыру ниетін немесе табудан пайда алудың қандай да бір басқа тәсілін растау үшін жылына кем дегенде бір рет құнсыздану мәніне тексеруге жатады. Өйтпеген жағдайда шығындар есептен шығарылады. Газдың дәлелденген қорлары анықталғанда және әзірлеуді жалғастыру шешімі қабылданғанда, тиісті шығындар құнсыздану бағаланғаннан кейін және құнсызданудан болған шығын танылғаннан кейін газ активтерінің құрамына аударылады.

Әзірлеу шығындары

Платформалар мен газ құбырлары сияқты мұндай инфрақұрылым объектілерінің құрылысымен, орнатумен немесе аяқтаумен байланысты шығыстар, сондай-ақ пайдалану ұңғымаларын бұрғылау, оған қоса сәтсіз пайдалану ұңғымалары немесе нобайын келтіретін ұңғымалар, газ кен орнының шеңберінде капиталға айналдырылады.

Газ активтері бойынша тозу және амортизация

Газ активтерінің тозуы, солардың тозуы тікжелілік әдіс бойынша есептелетін инфрақұрылым объектілерінен басқа, дәлелденген әзірленген газ қорларының негізінде өндірістік әдісті пайдалана отырып есептеледі.

Қаржы активтері*Бастапқы тану және бағалау*

Қаржы активтері бастапқыда танылған кезде кейіннен амортизацияланған құны бойынша және пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша бағаланатын ретінде жіктеледі.

Қаржы активтерінің бастапқыда танылған кездегі жіктелуі шартта көзделген қаржы активі мен Топ бұл активтерді басқару үшін қолданатын бизнес-модель бойынша ақша ағындарының сипаттамаларына тәуелді болады. Қаржыландырудың едәуір құрамдасын қамтымайтын сауда дебиторлық берешекті қоспағанда.

Қаржы активін амортизацияланған құны бойынша жіктеу және бағалау үшін осы активтің шарттық талаптары борыштың негізгі сомасының өтелмеген бөлігіне «борыштың негізгі сомасы мен пайыздардың есебінен төлемдер ғана» болып табылатын ақша ағындарын алуды негіздеуі қажет. Мұндай бағалау SPPI-тест деп аталады және әрбір құралдың деңгейінде жасалады. Солар бойынша ақша ағындары борыштың негізгі сомасының және пайыздардың есебінен тек төлемдер болып табылмайтын қаржы активтері пайдаланылатын бизнес-модельге қарамастан пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша жіктеледі және бағаланады.

Заңнамамен немесе белгілі бір нарықта қабылданған ережелермен белгіленген мерзімде активтердің берілуін талап ететін қаржы активтерін сатып алу немесе сату бойынша барлық мәмілелер («стандартты талаптарда» жасалатын сауда) мәміленің жасалу күніне, яғни Компания активті сатып алу немесе сату міндетмесін өз мойнына алған күнге мойындалады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)****Қаржы активтері (жалғасы)***Кейінгі бағалау*

Кейіннен бағалау мақсаттары үшін қаржы активтері төрт санатқа жіктеледі:

- амортизацияланған құны бойынша қаржы активтері;
- жинақталған пайда мен зиянды кейіннен қайта жіктей отырып басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері;
- мойындау тоқтаған кезде жинақталған пайда мен зиянды кейіннен қайта жіктеместен басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын, ұйымның қарауына қарай жіктелген қаржы активтері;
- пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері.

Амортизацияланған құны бойынша қаржы активтері

Бұл санат Топ үшін барынша маңызды болып табылады. Топ қаржы активтерін амортизацияланған құны бойынша бағалайды, егер келесі талаптардың екеуі де орындалса:

- қаржы активі бизнес-модельдің шеңберінде ұсталады, оның мақсаты қаржы активтерін шартта көзделген ақша ағындарын алу үшін ұстау болып табылады; және
- қаржы активінің шарттық талаптары көрсетілген күндерге борыштың негізгі сомасының өтелмеген бөлігіне борыштың негізгі сомасы мен пайыздардың есебінен төлемдер ғана болып табылатын ақша ағындарын алуды негіздейді.

Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтері кейіннен тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып бағаланады және оларға құнсыздануға қатысты талаптар қолданылады. Пайда немесе зиян активтің мойындалуы тоқтаған, ол түрлендірілген немесе құнсызданған жағдайда пайданың немесе зиянның құрамында танылады.

Топтың амортизацияланған құны бойынша көрсетілетін қаржы активтеріне байланысты тараптарға қарыздар, банк депозиттері, сауда және басқа да дебиторлық берешек пен басқа да ұзақ мерзімді қаржы активтері жатады.

Тануды тоқтату

Қаржы активі (немесе қолданылуына қарай – қаржы активінің бір бөлігі немесе сол сияқты қаржы активтері тобының бір бөлігі) қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте мойындалуын тоқтатады, егер:

- активтен келетін ақша ағындарын алу құқығының қолданылу мерзімі аяқталса;
- Топ активтен ақша ағымын алу құқығын берсе не болмаса үшінші тарапқа түсетін ақша ағымдарын толық көлемде және «транзиттік» келісім бойынша ешбір елеулі кідірусіз төлеу бойынша өз мойнына міндеттеме алса; және не болмаса (а) Топ активтен болатын барлық тәуекелдер мен пайданы берсе, не болмаса (б) Топ активтен болатын барлық тәуекелдер мен пайданы бермей, оларды сақтамаса, бірақ осы активтің бақылауын берсе.

Егер Топ активтен ақша ағындарын алуға өзінің барлық құқықтарын берсе не болмаса транзит келісін жасаса және бұл ретте активтен болған барлық тәуекелдер мен пайданы бермесе, бірақ оны өзінде сақтамаса, сондай-ақ жаңа активке бақылау бермесе, жаңа актив Топ берілген активте өзінің қатысуын жалғастыратын дәрежеде мойындалады; Бұл жағдайда Топ тиісті міндеттемені де таниды. Берілген актив пен тиісті міндеттеме Топ сақтаған құқық пен міндеттемелерді көрсететін негізде бағаланады.

Берілген актив бойынша кепілдік нысанын қабылдайтын қатысуды жалғастыру активтің баланстық құнының ең азы және Топ төлеуге тиіс өтемнің ең жоғары мөлшері бойынша бағаланады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)****Қаржы активтері (жалғасы)***Қаржы активтерінің құнсыздануы*

Топ пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша бағаланбайтын барлық борыштық құралдарға қатысты күтілетін несиелік зиянды (КНЗ) бағалау резервін мойындайды. КНЗ шартқа сәйкес тиесілі болатын ақша ағындары мен Топ бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлемені немесе оның шамамен алынған мәнін пайдалана отырып дисконтталған алуды күтіп отырған барлық ақша ағындарының арасындағы айырманың негізінде есептеледі. Күтілетін ақша ағындарына ұсталатын қамтамасыз етуді сатудан немесе шарттық талаптардың ажырамас бөлігі болып табылатын несиелік сапасын арттырудың басқа тетіктерінен болатын ақша ағындары жатады.

КНЗ екі кезеңде танылады. Бастапқы танылған сәттен бастап несиелік тәуекел айтарлықтай ұлғаймаған қаржы құралдары бойынша келесі 12 айдың (12 айлық күтілетін несиелік зиян) ішінде мүмкін болатын дефолттардың салдарынан туындауы мүмкін несиелік зиянға қатысты залалға бағалау резерві құрылады. Солар бойынша бастапқы танылған сәттен бастап қаржы құралдары үшін несиелік тәуекел айтарлықтай ұлғайған дефолттың орын алу мерзімдеріне қарамастан (бүкіл мерзім үшін күтілетін несиелік зиян) осы қаржы құралының қалған қолданылу мерзімінің ішінде күтілетін несиелік зиянға қатысты залалға бағалау резерві құрылады.

Сауда дебиторлық берешекке және шарт бойынша активтерге қатысты Топ КНЗ-ны есептеу кезінде жеңілдетілген тәсілді қолданады. Тиісінше, Топ несиелік тәуекелдің өзгерістерін қадағаламайды, ал оның орнына әрбір есепті күнге бүкіл мерзім үшін күтілетін несиелік зиянға тең сомалар залалға бағалау резервін таниды. Топ қарыз алушылар мен жалпы экономикалық талаптарға тән болатын болжамды факторларды ескере отырып түзетілген несиелік зиянның пайда болуының өткен тәжірибесіне сүйене отырып бағалау резервтерінің матрицасын пайдаланды.

Белгілі бір жағдайларда Топ, егер ішкі немесе сыртқы ақпарат Топ ұстап қалатын несиелік сапасын арттыру тетіктерін ескерместен, Топтың шартта көзделген қалған төлемдердің барлық сомасын алатындығына нұсқаса, қаржы активі бойынша дефолт болды деген қорытындыға келе алады. Егер шартта көзделген ақша ағындарының өтелуіне қатысты негізделген үміттер болмаса, қаржы активі есептен шығарылады.

Қаржылық міндеттемелер*Бастапқы тану және бағалау*

Қаржылық міндеттемелер бастапқы мойындау кезінде тиісінше пайда немесе залал; берешек, қарыздар, кредиторлық берешек немесе тиімді хеджирлеу кезінде хеджирлеу құралдары ретінде белгіленген туынды құралдар арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржылық міндеттемелер ретінде жіктеледі.

Барлық қаржылық міндеттемелер бастапқыда әділ құны бойынша танылады, ал берешек, қарыздар мен кредиторлық берешек болған жағдайда, мәміле бойынша солармен тікелей байланысты шығындар шегере отырып.

Кейінгі бағалау

Кейіннен бағалау мақсаттары үшін қаржылық міндеттемелер екі санатқа жіктеледі:

- пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржылық міндеттемелер;
- амортизацияланған құны бойынша қаржылық міндеттемелер.

Амортизацияланған құны бойынша қаржылық міндеттемелер

Бұл санат Топ үшін барынша маңызды болып табылады. Бастапқыда мойындалғаннан кейін берешек пен қарыздар кейіннен тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып амортизацияланған құн бойынша бағаланады. Мұндай қаржылық міндеттемелер бойынша кірістер мен шығыстар оларды тану доғарылғаннан кейін, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлеме қолданыла отырып өтелім есептелуіне қарай танылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Қаржылық міндеттемелер (жалғасы)

Кейінгі бағалау (жалғасы)

Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын қаржылық міндеттемелер (жалғасы)

Амортизацияланған құн сатып алу кезіндегі дисконттарды немесе сыйлықақыларды, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажыратылмас бөлігі болып табылатын комиссиялық немесе шығындарды ескере отырып есептеледі. Тиімді пайыздық мөлшерлеме амортизациясы пайда мен зиян туралы шоғырландырылған есепте қаржыландыру шығындарының құрамына жатқызылады.

Бұл санат әдетте берешекке, қарыздарға, қаржылық кепілдіктер бойынша міндеттемеге және басқа да қаржылық міндеттемелерге қолданылады.

Сауда және басқа да кредиторлық берешек

Сауда және басқа да кредиторлық берешек бойынша міндеттемелер Топ шоттарының жазылып берілуіне қарамастан алынған тауарлар мен қызметтер үшін келешекте төленуі тиіс соманың әділ құны болып табылатын бастапқы құн бойынша ескеріледі.

Қаржылық кепілдік шарттары

Қаржылық кепілдік шарты соған сай кепілдікті беретін тарап бұл шарт бойынша бенефициарға белгілі бір борышкердің белгіленген мерзімде шарттың бастапқы немесе қайта қаралған талаптарына сәйкес төлемді жасай алмауының салдарынан болған шығынды өтеу үшін белгілі бір соманы төлеуге міндеттенетін шарт деп аталады. Қаржылық кепілдік шарттары бастапқыда кепілдіктің шығуымен тікелей байланысты мәміле бойынша шығындарды ескере отырып әділ құны бойынша міндеттеме ретінде мойындалады.

Кейіннен міндеттеме келесі өлшемдердің ең үлкені бойынша бағаланады: 37 ХБЕС-ке сәйкес есепті күнге (2018 жылдың 1 қаңтарына дейін) қолдағы міндеттемелерді өтеуге қажетті шығындардың ең үздік бағалануы немесе 9 ХҚЕС-ке сәйкес есептелген (2018 жылдың 1 қаңтарынан кейін) күтілетін несиелік зиян бойынша резервтер және жинақталған амортизацияны шегере отырып міндеттемелердің бастапқыда мойындалған сомасы.

Тануды тоқтату

Қаржылық жағдай туралы есепте қаржылық міндеттеменің танылуы, егер міндеттеме өтелсе, күші жойылса, немесе оның әрекет ету мерзімі аяқталған жағдайда тоқтатылады. Егер қолданыстағы қаржылық міндеттеме дәл сол кредитордың алдында едәуір ерекшеленетін талаптарда басқа міндеттемеге ауыстырылса немесе егер қолданыстағы міндеттеменің талаптары едәуір өзгертілсе, мұндай ауыстыру немесе өзгеріс бастапқы міндеттеменің мойындалуын тоқтату ретінде және жаңа міндеттемені мойындаудың басталуы ретінде ескеріледі, ал олардың баланстық құндағы айырмасы жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте мойындалады.

Қаржы құралдарының өзара есепке алынуы

Қаржы активтері мен қаржылық міндеттемелер өзара есепке алынуы тиіс, ал таза сомасы қазіргі сәтте мойындалған сомаларды өзара есепке алуға, сондай-ақ Топтың нетто-негізде есеп айырысу ниеті не болмаса активтерді өткізуге және осымен бірге міндеттемелерді өтеуге заңгерлік құқығы болғанда ғана қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте ұсынылуы тиіс.

Қорлар

Материалдар мен шикізат өзіндік құнының ең аз мәні және таза өткізу құны бойынша ескеріледі.

Тауар-материалдық қорлардың құны ФИФО әдісінің негізінде әрбір қойма үшін бөлек ескеріледі.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)****Қаржылық емес активтердің құнсыздануы**

Топ әрбір есепті күнге активтің ықтимал құнсыздану белгілерінің бар-жоғын айқындайды. Егер осындай белгілер орын алса немесе егер активті құнсыздануға жыл сайынғы тексеру талап етілсе, Топ активтің өтелетін құнына бағалау жүргізеді. Активтің немесе ақша ағындарын жасайтын бөлімшенің (бұдан әрі - «ААЖБ») өтелетін құны, өткізу бойынша шығындарды шегере отырып, ААЖБ активінің әділ құнынан және оны пайдалану құнынан асады. Өтелетін құн негізінен басқа активтер немесе активтер тобы жасайтын ағындардан тәуелсіз ақша қаражатының ағындарын актив жасаған жағдайда ғана жеке актив үшін анықталады. Егер активтің немесе ақша ағымдарын жасайтын бөлімшенің баланстық құны оның өтелетін құнынан асып кетсе, актив құнсызданған болып есептеледі және өтелетін құнына дейін есептен шығарылады.

Пайдаланудан болатын құндылықты бағалау кезінде болашақтағы ақша ағындары келтірілген құнға дейін дисконттау мөлшерлемесі бойынша активке тән ақша мен тәуекелдердің уақытша құнын ағымдағы нарықтық бағасын көрсететін салық салғанға дейін дисконтталады. Сату шығындарын шегере отырып әділ құнды айқындау кезінде тиісті бағалау үлгісі қолданылады. Бұл есептер бағалау коэффициенттерімен, еншілес кәсіпорындар акцияларының нарығында еркін айналыстағы бағаларды белгілеумен немесе әділ құнның өзге де қол жетімді көрсеткіштерімен расталады.

Топ құнсыздану сомасын жеке активтер жатқызылатын әр ААЖБ үшін жеке дайындалатын жан-жақты жоспарлары және болжамды есеп айырысуларын басшылыққа ала отырып айқындайды.

Бұл жоспарлар мен болжамды есеп айырысулар әдетте 5 (бес) жылға жасалады. Бұдан да ұзақ кезеңдер үшін бес жылдан кейін келешек болжанатын ақша ағындарына қатысты қолданылатын ұзақ мерзімді өсу қарқындары есептеледі.

Жалғасып отырған қызметтің құнсыздануынан болған шығындар жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте құнсызданған актив функциясына сәйкес келетін шығыстар санатында көрсетіледі.

Әрбір есепті күнге бұрын мойындалған құнсыздану бойынша шығындардың жойылғанын немесе олардың азайғанын көрсететін қандай да бір белгілерінің бар екендігіне қатысты бағалау жүргізілді. Егер мұндай белгі бар болса, Топ активтің немесе ААЖБ-ның өтелетін құнын есептейді. Құнсызданудан болатын бұрын танылған шығындар, егер құнсызданудан болатын шығынды соңғы рет таныған уақыттан бастап активтің өтелетін соманы айқындау үшін пайдаланылған жол берілімде өзгеріс орын алған жағдайда ғана қалпына келтіріледі. Қалпына келтіру активтің баланстық құны оның өтелетін құнынан асып кетпеуімен, сондай-ақ амортизацияны шегеріп тастағанда баланстық құнынан аспауымен шектелген, бұл актив егер алдыңғы жылдары құнсызданудан болған зиян деп танылмаған жағдайда, баланстық құны бойынша танылуы мүмкін. Құнның мұндай қалпына келтірілуі жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте мойындалады.

Ақша қаражаты және қысқа мерзімді депозиттер

Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есептегі ақша қаражаты мен оның баламаларына банктердегі, жолдағы және кассадағы ақша қаражаты және өтеу мерзімі 3 (үш) ай немесе одан аз болатын, белгілі бір қолма-қол ақша сомаларына оңай айырбасталатын және құнның өзгеруіне елеусіз тәуекелге ұшырайтын қысқа мерзімді өтімділігі жоғары банк депозиттері жатады.

Резервтер

Резервтер Топтың өткен шақта болған оқиғалардың нәтижесінде ағымдағы (құқықтық немесе іс-тәжірибеден туындаған) міндеттемесі болса, сондай-ақ міндеттемелерді өтеу үшін экономикалық пайдаға байланысты қаражат ағыны болатын ықтималдық болғанда және осы міндеттеменің тиісті дұрыс бағасы жүргізілгенде шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетіледі.

Егер ақшаның уақытша құнының әсері елеулі болып табылса, резервтер келешек ақша ағындарын дисконттау арқылы ақшаның уақытша құнының ағымдағы нарығын, сондай-ақ мүмкіндігінше, міндеттемеге қатысты тәуекелдерді көрсететін салықтар төленгенге дейінгі мөлшерлеме бойынша айқындалады. Егер дисконттау қолданылса, резервтің ұлғаюы уақыт өтісімен қаржылық шығындар ретінде мойындалады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)****Резервтер (жалғасы)**

Пайдаланудан шығаруға резервтер Топтың жабдықты немесе тетікті қайта бөлшектеу және көшіру бойынша және жабдық болған учаскені қалпына келтіру бойынша міндеттемесі болғанда, сондай-ақ мұндай резервке пайымды бағалауды жүзеге асыру мүмкін болғанда дисконттау негізінде толық көлемде танылады. Мойындалатын сома жергілікті шарттар мен талаптарға сәйкес айқындалған бағаланған келешек шығындардың ағымдағы құнын білдіреді. Сондай-ақ сомасы резервтің мөлшеріне балама тиісті негізгі құрал құрылады. Кейіннен, мұндай актив газ активтері мен газ-көлік жүйесі активтерінің құрамында амортизацияланады.

Учаскені жою және қалпына келтіру бойынша резерв

Есепті мерзімдегі немесе міндеттемелерді өтеуге қажетті экономикалық пайданың негізіндегі ресурстардың ағып кету сомасындағы өзгерістердің нәтижесі болған учаскені пайдаланудан шығару және қалпына келтіру бойынша қолдағы резервті бағалаудағы өзгерістер немесе дисконттау мөлшерлемесіндегі өзгеріс былайша ескеріледі:

- (а) резервтегі өзгерістер ағымдағы кезеңдегі тиісті активтің құнына қосылады немесе есептен шығарылады;
- (б) актив құнынан шегерілген сома оның теңгерім құнынан асып кетпеуі қажет. Егер резервтегі кему активтің теңгерім құнынан асып кетсе, онда асып кету шығыстар ретінде дереу танылады; және
- (в) егер активтің құны ұлғаюға әкелсе, Топ активтің жаңа теңгерім құны толығымен өтелмейтіні осы көрсеткіш болып табылатындығын қарастырады. Егер мұндай белгі болса, Топ активті өтелетін құнды бағалау арқылы құнсыздану мәніне тестілеп, құнсызданудан болған кез келген залалды 36 ХБЕС-ке сәйкес ескереді.

Жарғылық капитал және дивидендтер

Жай акциялардан тұратын жарғылық капитал бастапқы құны бойынша танылады. Жай акциялар бойынша дивидендтер олар жарияланған кезеңде меншікті капиталдың кемуі ретінде танылады. Жай акциялар бойынша дивидендтерді төлеу Акционердің қарауына қарай жүзеге асырылады. Дивидендтерді есепті күннен кейін жариялау 10 ХБЕС-ке сай *«Есепті күннен кейін болған оқиғалар»* бұдан кейінгі оқиға ретінде қарастырылады және тиісінше ашылып көрсетіледі.

Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсім және шығыстарды мойындау

Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсім тауарларға немесе қызметтерге бақылау клиентке берілгенде және өтемақыны көрсететін сомада бағаланған кезде танылады, соған құқықты Топ мұндай тауарларға немесе қызметтерге айырбас ретінде алуды күтіп отыр. Түсім жанама салықтарды шегере отырып ескеріледі. Қаржылық есептілікте түсімді мойындау үшін келесі критерийлер орындалуы тиіс:

Тауарларды сату

Сатудан түскен кірістер сатып алушыға тауарға меншік құқығына байланысты елеулі тәуекелдер мен пайда берілгеннен кейін танылады және әдетте орындалуға жататын бір міндеттеме жатады. Тауарларды өткізуден түскен кірістер ұзақ уақыт ішінде танылады.

Қызметтерді көрсету

Топ атқару бойынша міндеттемелерді ай сайын орындайды және көрсетілген қызметтердің нақты көлемдерінің негізінде газды тасымалдау қызметтерін көрсетуден және газ құбырларына техникалық қызмет көрсетуден түскен түсімді мойындайды. Газды тасымалдау қызметтерінен түскен кірістер сатып алушы бір мезгілде Топ ұсынатын артықшылықтарды алады және пайдаланады деген талаппен ұзақ уақыт ішінде мойындалады.

Басқару қызметтері

Топ «КазРосГаз» ЖШС-не дивидендтерді хабарландырудың негізінде белгілі бір уақыт сәтінде «КазМұнайГаз»-дың бірлескен кәсіпорны «КазРосГаз» ЖШС-ін басқаруға жататын басқару комиссиясын мойындайды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)****Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсім және шығыстарды мойындау (жалғасы)***Пайыздық кіріс*

Амортизацияланған құн және пайыздық қаржы активтері бойынша бағаланатын барлық қаржы құралдары бойынша пайыздық кіріс тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып мойындалады, әрі ол қаржы құралын болжамды пайдалану мерзімінің бойында немесе егер бұл орынды болса, қаржы активінің немесе міндеттеменің таза баланстық құнына дейінгі ұзақ емес кезеңнің ішінде күтілетін келешек төлемдерді немесе ақша қаражатының түсімдерін дәл дисконттайды.

Пайыздық кіріс жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте қаржылық кірістер құрамына енгізіледі.

Дивидендтер

Топтың төлемді алуға арналған құқығы белгіленгенде дивидендтерден түскен кіріс танылады, бұл әдетте, акционерлер дивидендтерді бекіткенде болады.

Шығыстар

Шығыстар тиісті тауарларды немесе қызметтерді нақты алу сәтіне, ақша қаражаты немесе олардың баламалары қашан төленгеніне қарамастан ескеріледі және шоғырландырылған қаржылық есептілікте олар жататын кезеңде көрсетіледі.

Шарт бойынша міндеттемелер

Шарт бойынша міндеттеме, егер сатып алушыдан төлем Топ тиісті тауарларды бермейінше немесе қызметтерді көрсетпейінше алынса немесе төленуге жататын болса (қайсысының бұрын орын алатындығына қарай), танылады. Шарт бойынша міндеттемелер Топ шарт бойынша өз міндеттерін орындағанда (яғни тиісті тауарларға немесе қызметтерге бақылауды сатып алушыға бергенде), түсім ретінде мойындалады.

Қарыздар бойынша шығындар

Жіктелетін активті сатып алуға, оның құрылысына немесе өндірісіне тікелей жататын қарыздар бойынша шығындар осындай активтің баланстық құнының бір бөлігі ретінде капиталдандырылады. Қарыздар бойынша өзге де шығындар туындаған сәттегі шығыстар ретінде танылады.

Қарыздар бойынша шығындарға пайыздардың төленуі және Топ қарызға алынған қаражатқа байланысты Топ шеккен басқа да шығындар кіреді.

Ағымдағы табыс салығы

Ағымдағы және алдыңғы кезеңдер үшін ағымдағы табыс салығы бойынша активтер мен міндеттемелер салық органдарына өтеледі немесе салық органдарына төленеді деп болжанатын сома бойынша бағаланады. Осы соманы есептеу үшін қолданылатын салық мөлшерлемелері мен салық заңнамасы, – Топ өз қызметін жүзеге асыратын және салық салынатын кірісті алатын елдерде есепті күнге қабылданған немесе нақты қабылданған мөлшерлемелер мен заңнамалар.

Тікелей капиталда мойындалған баптарға қатысты ағымдағы салық жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте емес, капиталдың құрамында мойындалады. Ұйым басшылығы соған қатысты тиісті салық заңнамасы әртүрлі түсіндірілуі мүмкін салық декларацияларында көрсетілген позицияларды мерзімді етіп бағалайды және қажетіне қарай бағалау міндеттемелерін құрады.

Кейінге қалдырылған салық

Кейінге қалдырылған салық активтер мен міндеттемелердің салық базасы мен олардың баланстық құны арасындағы есепті күнге қаржылық есептілік мақсаттары үшін уақытша айырмаларды айқындау арқылы міндеттемелер әдісі бойынша есептеледі.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)****Кейінге қалдырылған салық (жалғасы)**

Кейінге қалдырылған салық міндеттемелері мына жағдайлардан басқа, барлық салық салынатын уақыт айырмалары бойынша танылады:

- кейінге қалдырылған салық бойынша міндеттеме бизнесті біріктіру болып табылмайтын мәміленің барысында гудвилді немесе активті немесе міндеттемені бастапқыда мойындау нәтижесінде туындайды және операцияны жасау сәтіне бухгалтерлік пайдаға да, сол сияқты салық салынатын пайдаға немесе залалға ықпал етпейді; және
- еншілес ұйымдарға, қауымдасқан компанияларға, сондай-ақ бірлескен қызметке қатысу үлестерімен инвестицияларға байланысты салық салынатын уақыт айырмаларына қатысты, егер уақыт айырмаларын қалпына келтіру уақытын бақылау мүмкін болса және уақыт айырмасы таяу болашақта азаймайтындығына елеулі мүмкіндік бар болса.

Кейінге қалдырылған салық активтері, мына жағдайлардан басқа, соған қарсы есептен шығарылатын уақыт айырмалары, пайдаланылмаған салық жеңілдіктері мен пайдаланылмаған салық шығындары есепке алынуы мүмкін салық салынатын пайда болады деген едәуір ықтималдылық болатын дәрежеде барлық есептен шығарылатын уақыт айырмалары, пайдаланылмаған салық жеңілдіктері және пайдаланылмаған салық шығындары бойынша мойындалады:

- есептен шығарылатын уақыт айырмаларына қатысты кейінгі қалдырылған салық активтері компанияларды біріктіру болып табылмайтын және операцияны жасау сәтіне бухгалтерлік пайдаға да, сол сияқты салық салынатын пайдаға немесе шығынға әсер етпейтін мәміле бойынша активті немесе міндеттемені бастапқыда мойындаудың нәтижесінде туындағанда; және
- еншілес ұйымдарға, қауымдасқан компанияларға инвестициялармен, сондай-ақ бірлескен кәсіпорындарға қатысу үлестерімен байланысты есептен шығарылатын уақыт айырмаларына қатысты кейінге қалдырылған салық активтері уақыт айырмалары келешекте пайдаланылады және соған қарсы уақыт айырмалары қолданылуы мүмкін салық салынатын пайда орын алады деген айтарлықтай ықтималдылық бар дәрежеде ғана танылады.

Кейінге қалдырылған салық активтерінің баланстық құны әрбір есепті күнге қайта қаралып, кейінге қалдырылған салық активтерінің барлығын немесе бір бөлігін пайдалануға мүмкіндік беретін жеткілікті салық салынатын пайданы алу ықтималдылығы шамалы деп бағаланатын дәрежеде азаяды. Мойындалмаған кейінге қалдырылған салық активтері әрбір есепті күнге қайта қаралады және келешек салық салынатын пайда мұндай активтерді пайдалануға мүмкіндік береді деген едәуір ықтималдық туындаған дәрежеде ғана мойындалады.

Кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелер күшіне енген немесе нақ есепті күнге заңдастырылған салық салу мөлшерлемелеріне (салық салу туралы заңға) сүйене отырып міндеттемені реттеу немесе активті өткізу кезеңінің ішінде қолданылады деп күтілетін мөлшерлеме бойынша бағаланады.

Пайда немесе зиян құрамында танылған баптарға қатысты кейінге қалдырылған салық пайда немесе зиян құрамында танылмайды. Кейінге қалдырылған салықтардың баптары олардың негізінде жатқан операцияларға сәйкес не болмаса жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте немесе тікелей капиталда танылады.

Кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелер, егер заңи тұрғыдан бекітілген ағымдағы салық активтері мен міндеттемелерді есепке алу құқығы болса және кейінге қалдырылған салықтар дәл сол салық салынатын компанияға немесе салық органына қатысты болса, бір біріне қарсы есепке алынады.

Қосылған құн салығы (бұдан әрі - «ҚҚС»)

Салық заңнамасында нетто негіздегі сатулар және сатып алулар бойынша қосылған құн салығын (ҚҚС) өтеу көзделеді. Осылайша, өтелуге жататын ҚҚС, сатулар бойынша ҚҚС-ты шегере отырып, сатып алулар бойынша ҚҚС-ты білдіреді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)****Қосылған құн салығы (бұдан әрі - «ҚҚС») (жалғасы)***Төленуге жататын ҚҚС*

Сатып алушылардан дебиторлық берешек алынғаннан кейін ҚҚС салық органдарына төленуі тиіс. Есеп айырысуы есепті күнге жүзеге асырылған сатып алулар бойынша ҚҚС төленуге жататын сомадан есептен шығарылады.

Дебиторлық берешектің құнсыздануына резерв құрылғанда, құнсызданудан болған залал, ҚҚС сомасын қоса алғанда, берешектің барлық сомасына ескеріледі. ҚҚС бойынша тиісті міндеттеме салық салу мақсатында дебиторлық берешектен есептен шығарылғанға дейін есептілікте көрсетіледі.

Өтелуге жататын ҚҚС

Өтелуге жататын ҚҚС ҚҚС-пен сатып алынған тауарлар, жұмыстар мен қызметтер бойынша бухгалтерлік есепте көрсетіледі және егер ондайлар кірісті алу мақсатында пайдаланылса.

Әрбір есепті күнге өтелуге жататын ҚҚС шоты бойынша сома төленуге жататын ҚҚС шоты бойынша сомамен есепке алынуы тиіс.

Шартты активтер және міндеттемелер

Шартты активтер шоғырландырылған қаржылық есептілікте танылмайды. Кірісті өткізілуі күмән келтірмегенде, тиісті актив шартты актив болып табылмайды және оның мойындалуы негізделген болып табылады.

Шартты міндеттемелер шоғырландырылған қаржылық есептілікте танылмайды. Егер экономикалық пайданы білдіретін ресурстардың ағып кету ықтималдығы аз болып табылмаса, шартты міндеттемелер қаржылық есептілікте ашып көрсетіледі.

Есепті күннен кейінгі оқиғалар

Есепті күнге Топтың қаржылық жағдайы туралы қосымша ақпаратты ұсынатын жыл аяқталғаннан кейін болған оқиғалар (түзетуші оқиғалар) шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетіледі. Есепті кезең аяқталғаннан кейін орын алған және түзетуші оқиғалар болып табылмаған оқиғалар, егер олар елеулі болса, есептіліктің ескертпелерінде ашылып көрсетіледі.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР**

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанында аяқталған жылдар үшін негізгі құралдардың қозғалысы былайша көрсетілген:

Мың теңгемен	Жер	Газ активтері	Үйлер мен ғимараттар	Газ көлік жүйесі	Құрал-жабдық	Көлік құралдары	Басқасы	Аяқталмаған құрылыс	Жиыны
Бастапқы құн									
2019 жылғы 31 желтоқсан	694,946	43,578,683	98,239,122	687,602,537	371,595,426	22,301,321	8,430,455	35,667,318	1,268,109,808
Түсімдер	-	321,950	973,423	1,729,755	1,179,652	1,044,299	62,611	117,960,677	123,272,367
Бағалаудағы өзгеріс (18-ескертуге)	-	130,087	-	1,514,194	-	-	-	-	1,644,281
Материалдық емес активтерге аудару	-	-	-	-	-	-	-	(1,196,990)	(1,196,990)
Сатуға арналған активтерге аудару	-	-	(15,354,879)	-	(75,501,772)	-	(217,529)	-	(91,074,180)
Аударымдар	-	(12,065)	19,144,916	16,975,796	79,904,843	11,350	1,377,511	(117,402,351)	-
Есептен шығару	(153,354)	(783,858)	(913,645)	(17,415,016)	(340,238)	(7)	(176,335)	(487,012)	(20,269,465)
2020 жылғы 31 желтоқсан	541,592	43,234,797	102,088,937	690,407,266	376,837,911	23,356,963	9,476,713	34,541,642	1,280,485,821
Түсімдер	151	4,510,530	27,189	4,185,492	1,050,748	824,323	232,714	77,191,311	88,022,458
Бағалаудағы өзгеріс (18-ескертуге)	-	149,445	-	3,091,844	-	-	-	-	3,241,289
Сатуға арналған активтерге аудару	-	-	(7,637,266)	-	(36,272,948)	-	(133,629)	-	(44,043,843)
Аударымдар	143	-	4,351,424	30,662,945	29,252,093	86,120	494,541	(64,847,266)	-
Есептен шығару	(2,327)	(27,047)	(1,519,409)	(4,390,487)	(8,164,215)	(30,173)	(524,207)	(176,451)	(14,834,316)
2021 жылғы 31 желтоқсан	539,559	47,867,725	97,310,875	723,957,060	362,703,589	24,237,233	9,546,132	46,709,236	1,312,871,409
Жинақталған тозу және құнсыздану									
2019 жылғы 31 желтоқсан	-	(12,616,853)	(18,211,500)	(115,951,125)	(83,570,928)	(17,051,668)	(5,393,042)	(4,699,691)	(257,494,807)
Бір жылға есептеу	-	(1,203,337)	(3,296,576)	(17,098,813)	(15,599,306)	(1,260,323)	(527,833)	-	(38,986,188)
Құнсыздану резервін есептеу	-	-	(678,145)	-	-	(268)	-	(144,778)	(823,191)
Сатуға арналған активтерге аудару	-	-	570,666	-	3,719,925	-	26,034	-	4,316,625
Аударымдар	-	2,010	(1,693)	-	12,393	(10,760)	(1,950)	-	-
Есептен шығару	-	773,960	121,571	1,254,541	286,243	7	175,323	-	2,611,645
2020 жылғы 31 желтоқсан	-	(13,044,220)	(21,495,677)	(131,795,397)	(95,151,673)	(18,323,012)	(5,721,468)	(4,844,469)	(290,375,916)
Бір жылға есептеу	-	(1,450,262)	(2,968,977)	(17,033,586)	(14,722,045)	(1,325,545)	(486,074)	-	(37,986,489)
Құнсыздану резервін қалпына келтіру	-	-	-	-	-	-	-	75,862	75,862
Сатуға арналған активтерге аудару	-	-	443,323	-	3,192,795	-	30,132	-	3,666,250
Аударымдар	-	-	(27,895)	(13)	42,396	(3,330)	(11,218)	-	-
Есептен шығару	-	4,571	926,458	3,840,834	4,341,031	24,775	491,522	-	9,629,191
2021 жылғы 31 желтоқсан	-	(14,489,911)	(23,122,708)	(144,988,162)	(102,297,496)	(19,627,112)	(5,697,106)	(4,768,607)	(314,991,102)
Қалдық құны									
2020 жылғы 31 желтоқсан	541,592	30,190,577	80,593,260	558,611,869	281,686,238	5,033,951	3,755,245	29,697,173	990,109,905
2021 жылғы 31 желтоқсан	539,559	33,377,814	74,188,167	578,968,898	260,406,093	4,610,121	3,849,026	41,940,629	997,880,307

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР (жалғасы)****Түсімдер**

2021 жылдың ішінде 77.191.311 мың теңге сомада аяқталмаған құрылысқа түсімдер негізінен магистралдық газ құбырларын, компрессорлық станцияларды, газ өлшеу станцияларын, вахталық қалашықтарды салу мен күрделі жөндеуді және диагностикамен, ауыстырумен және апатты-қалпына келтіру рәсімдерімен байланысты басқа да жұмыстарды білдіреді.

2021 жылы Топ 3.522.094 мың теңге мөлшерінде өтеусіз негізде негізгі құралдарды алды.

Аударымдар

Пайдалануға берілген негізгі құралдардың едәуір бөлігі жоғарыда аталған құрылыс жұмыстарының аяқталуымен және пайдалануға тиісті негізгі құралдар объектілерін берумен байланысты болды.

Сатуға арналған активтерге аудару

2021 жылы Топ 40.377.593 мың теңге жалпы баланстық құны бар «Арал» газ компрессорлық станцияны және тиісті негізгі құралдарды сатуға арналған активтер ретінде жіктеді. 2021 жылы Топ таза баланстық құны 42.241.262 мың теңге болатын «Қорқыт ата» газ компрессорлық станцияны және 42.886.487 мың теңгеге БШГ-ны сатты. 645.225 мың теңге мөлшеріндегі айырма сатуға арналған активтердің есептен шығарылуынан болған кіріс ретінде басқа да операциялық кірістердің құрамында көрсетілді (25-ескертпе).

Басқасы

2021 жылғы 31 желтоқсанда пайдаланудағы өзін-өзі толық амортизациялаған негізгі құралдардың құны мен тиісті жинақталған амортизациясы 18.752.085 мың теңгені құрады (2020 жылы: 18.749.619 мың тең).

2021 жылы Топ 328.805 мың теңге мөлшерінде қарыздар бойынша шығындарды активтердің құрылысымен байланысты негізгі құралдардың баланстық құнына капиталға айналдырды (2020 жыл: 2.890.482 мың теңге).

5. БАРЛАУ ЖӘНЕ БАҒАЛАУ БОЙЫНША АКТИВТЕР

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанында аяқталған жылдар үшін барлау және бағалау активтеріндегі өзгеріс былайша көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	Материалдық активтер
2019 жылғы 31 желтоқсанға	13.205.928
Түсімдер	4.160.341
2020 жылғы 31 желтоқсанға	17.366.269
Түсімдер	2.200.657
2021 жылғы 31 желтоқсанға	19.566.926

Барлау және бағалау бойынша активтер келесі жобалармен білдірілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
Анабай	8.177.339	8.016.853
Сұлтанқұдық	4.951.261	4.959.231
Бархан	3.317.459	1.275.444
Шерубайнұр	2.184.762	2.184.762
Қосқұдық	427.527	427.183
Молдыбай	234.826	232.577
Басқасы	273.752	270.219
	19.566.926	17.366.269

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**6. БІРЛЕСКЕН КӘСІПОРЫНДАРҒА ИНВЕСТИЦИЯЛАР**

Бірлескен кәсіпорындарға инвестициялар туралы қаржылық ақпарат төменде келтірілген:

<i>Мың теңгемен</i>	«АГҚ»	«БШГ»	«АГ»	«ОГ»	Жиыны
2019 жылғы 31 желтоқсан	168.086.294	82.569.068	1.030.755	–	251.686.117
Бірлескен кәсіпорынның пайдасындағы үлес	175.338.726	55.005.136	36.211	–	230.380.073
Бірлескен кәсіпорынның басқа да жиынтық кірісіндегі үлес	1.482.129	–	–	–	1.482.129
Алынған дивидендтер	(53.820.848)	–	–	–	(53.820.848)
2020 жылғы 31 желтоқсан	291.086.301	137.574.204	1.066.966	–	429.727.471
Бірлескен кәсіпорынның пайдасындағы үлес	253.553.978	65.533.325	27.058	–	319.114.361
Бірлескен кәсіпорынның басқа да жиынтық кірісіндегі үлес	382.583	–	–	–	382.583
Топтың қаржылық кепілдікті мойындаудағы үлесі	–	672.375	–	–	672.375
Ақшалай салым	–	–	–	210.139	210.139
Жұмсалмаған пайданы элиминациялау	–	(1.938.732)	–	–	(1.938.732)
Алынған дивидендтер	(40.215.563)	(20.700.000)	(36.211)	–	(60.951.774)
2021 жылғы 31 желтоқсан	504.807.299	181.141.172	1.057.813	210.139	687.216.423.

«АГҚ»

Келесі кестеде Топтың «АГҚ»-ға салынған инвестициялары туралы жалпылама қаржылық ақпараты келтірілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
Бірлескен кәсіпорынның қаржылық жағдайы туралы есеп		
Айналымдағы активтер, оның ішінде:	551.179.423	616.478.991
- ақша қаражаты мен оның баламалары	394.183.514	180.065.468
Айналымнан тыс активтер	1.266.160.761	1.333.610.660
Қысқа мерзімді міндеттемелер, оның ішінде:	(199.191.852)	(481.554.520)
- алынған қысқа мерзімді қарыздар	(173.173.006)	(464.698.926)
- сауда және басқа да кредиторлық берешек	(15.682.660)	(11.528.000)
Ұзақ мерзімді міндеттемелер, оның ішінде:	(608.533.734)	(886.362.530)
- алынған ұзақ мерзімді қарыздар	(404.570.533)	(692.254.243)
Капитал	1.009.614.598	582.172.601
Топтың иелік ету үлесі	50%	50%
Инвестицияның баланстық құны	504.807.299	291.086.301

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
Бірлескен кәсіпорынның жиынтық кірісі туралы есеп		
Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсім	857.998.093	727.503.399
Өткізудің өзіндік құны, оның ішінде:	(168.072.348)	(146.215.753)
- тозу және амортизация	(81.134.915)	(77.341.747)
Жалпы және өкімшілік шығыстар, оның ішінде:	(11.581.973)	(8.298.049)
- тозу және амортизация	(992.213)	(869.858)
Қаржылық кіріс, оның ішінде:	1.081.717	7.352.338
- пайыздық кірістер	1.081.717	7.352.338
Қаржылық шығыстар, оның ішінде:	(35.231.739)	(54.942.761)
- пайыздық шығыстар	(26.418.951)	(49.932.680)
Салық салынғанға дейінгі пайда	635.469.294	441.000.233
Табыс салығы бойынша шығыстар	(128.361.338)	(90.322.779)
Бір жылғы таза пайда	507.107.956	350.677.454
Бірлескен кәсіпорынның бір жылда болған пайдасындағы үлесі	253.553.978	175.338.726
Бір жылғы басқа да жиынтық кіріс	765.166	2.964.258
Бір жылғы басқа да жиынтық кірістегі үлес	382.583	1.482.129

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**6. БІРЛЕСКЕН КӘСІПОРЫНДАРҒА ИНВЕСТИЦИЯЛАР (жалғасы)****«АГҚ» (жалғасы)**

2008 жылғы 15 ақпанда Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасындағы Қазақстан-Қытай газ құбырын салуда және пайдалануда ынтымақтастық туралы келісімге сәйкес Топтың 50% қатысуымен және «Trans-Asia Gas Pipeline Company Limited» 50% қатысуымен «АГҚ» бірлескен кәсіпорны құрылды. 2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанына «АГҚ» жарғылық капиталы 1.200.000 мың теңге болды, олардың 600.000 мың теңге сомасын Топ төледі.

«БШГ»

Келесі кестеде Топтың «БШГ»-ға салынған инвестициялары туралы жалпылама қаржылық ақпараты келтірілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
Бірлескен кәсіпорынның қаржылық жағдайы туралы есеп		
Айналымдағы активтер, оның ішінде:		
- ақша қаражаты мен оның баламалары	159.038.314	147.801.969
Айналымнан тыс активтер	26.064.438	18.027.279
Қысқа мерзімді міндеттемелер, оның ішінде:	588.673.430	552.454.970
- алынған қысқа мерзімді қарыздар	(81.514.648)	(76.154.598)
- сауда және басқа да кредиторлық берешек	(64.738.218)	(63.100.572)
Ұзақ мерзімді міндеттемелер, оның ішінде:	(15.661.923)	(11.900.947)
- алынған ұзақ мерзімді қарыздар	(304.146.621)	(351.718.516)
Капитал	(282.759.175)	(335.084.328)
	362.050.475	272.383.825
Топтың иелік ету үлесі	50%	50%
Меншікті капиталдағы үлес	181.025.238	136.191.913
Топтың берілген қаржылық кепілдіктің әділ құнындағы үлесі	7.323.362	6.650.987
Шоғырландыру түзетулері	(7.207.428)	(5.268.696)
Инвестицияның баланстық құны	181.141.172	137.574.204

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
Бірлескен кәсіпорынның жиынтық кірісі туралы есеп		
Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсім	200.361.623	201.523.704
Өткізудің өзіндік құны, оның ішінде:	(44.264.853)	(39.119.596)
- тозу және амортизация	(23.996.366)	(18.156.289)
Жалпы және әкімшілік шығыстар, оның ішінде:	(4.491.578)	(4.759.913)
- тозу және амортизация	(606.961)	(47.117)
Қаржылық кіріс, оның ішінде:	1.894.408	3.801.917
- пайыздық кірістер	1.894.408	3.801.917
Қаржылық шығыстар, оның ішінде:	(14.916.317)	(18.166.700)
- пайыздық шығыстар	(13.752.882)	(16.562.869)
Салық салынғанға дейінгі пайда	131.066.650	110.010.271
Табыс салығы бойынша шығыстар	-	-
Бір жылғы таза пайда	131.066.650	110.010.271
Бірлескен кәсіпорынның бір жылда болған пайдасындағы үлесі	65.533.325	55.005.136
Бір жылғы басқа да жиынтық кіріс	-	-
Бір жылғы басқа да жиынтық кірістегі үлес	-	-

2011 жылғы 18 қаңтарда Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасындағы Қазақстан-Қытай газ құбырын салуда және пайдалануда ынтымақтастық туралы келісімге сәйкес Топтың 50% қатысуымен және «Trans-Asia Gas Pipeline Company Limited» 50% қатысуымен «АГҚ» бірлескен кәсіпорны құрылды. 2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанына «БШГ» жарғылық капиталы 145.430.000 мың теңге болды, олардың 72.715.000 мың теңге сомасын Топ төледі.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**7. БЕРІЛГЕН АВАНСТАР**

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
Айналымнан тыс активтер үшін берілген аванстар		
Үшінші тараптарға берілген аванстар	63.155.509	9.865.115
Байланысты тараптарға берілген аванстар (28-ескертіле)	5.807	364.778
Минусы: құнсыздану резерві	(275.487)	(275.487)
	62.885.829	9.954.406
Қысқа мерзімді активтер мен қызметтер үшін берілген аванстар		
Үшінші тараптарға берілген аванстар	17.449.265	6.708.717
Байланысты тараптарға берілген аванстар (28-ескертіле)	4.703	4.440.525
Минусы: құнсыздану резерві	(50)	(9.853)
	17.453.918	11.139.389

2021 жылғы 31 желтоқсанға үшінші тараптарға айналымнан тыс активтер үшін берілген аванстарға, негізінен, жобалық әзірлеумен құбырларды, автоматты газды бөлу станциясын орната отырып компрессорлық станцияны салуға және күрделі жөндеуге, негізгі құбырларды тарту жұмыстарына 59.450.536 мың теңге мөлшеріндегі аванстар жатады.

8. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПҚА БЕРІЛГЕН ҚАРЫЗДАР

2021 және 2020 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша байланысты тараптарға берілген қарыздарға мыналар кірді:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
Амортизацияланған құны бойынша қаржы активтері		
Байланысты тарапқа берілген пайыздық қарыздар	175.137.014	170.690.327
Плюсы: алынуға жататын пайыздар	2.461.648	2.399.147
Минусы: күтілетін несиелік зиян резерві	(938.246)	(938.246)
	176.660.416	172.151.228
Қысқа мерзімді бөлікті шегергенде (28-ескертіле)	(2.461.648)	(2.399.147)
Ұзақ мерзімді бөлік (28-ескертіле)	174.198.768	169.752.081

Пайыздық қарыздар

2017 жылғы қыркүйекте Топ Қытайдың Даму Банкімен, Қытай Лимитед Банкімен және Қытай (Гонконг) Лимитед Банкімен жасалған несие келісімі бойынша «БШГ» алған банк қарызын мерзімінен бұрын ішінара өтеу үшін жылдық 5,5% пайыздық мөлшерлеменен 133.716.000 мың теңге (баламасы 400.000 мың АҚШ доллары) мөлшерінде сомасында «БШГ»-ға қарыз берді. Қарызды өтеу күні - 2029 жылғы 31 тамыз. 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша байланысты тарапқа берілген қарыздар АҚШ долларында көрсетілген.

9. ТАБЫС САЛЫҒЫНАН БАСҚА, ӨТЕЛУГЕ ЖАТАТЫН ҚҚС ЖӘНЕ САЛЫҚТАР БОЙЫНША АЛДЫН АЛА ТӨЛЕМ

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
Өтелуге жататын ҚҚС	100.925.924	159.976.958
Мүлікке салынатын салық	598.225	258.804
Төлем көзінен ұсталатын табыс салығы	1.755	670.992
Басқа да салықтар бойынша алдын ала төлем	90.470	106.221
	101.616.374	161.012.975
Минусы: орны толмайтын ҚҚС бойынша резерв	(14.513.692)	(14.950.062)
	87.102.682	146.062.913
Ұзақ мерзімді бөлік	51.259.217	82.189.267
Қысқа мерзімді бөлік	35.843.465	63.873.646

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**9. ТАБЫС САЛЫҒЫНАН БАСҚА, ӨТЕЛУГЕ ЖАТАТЫН ҚҚС ЖӘНЕ САЛЫҚТАР БОЙЫНША АЛДЫН АЛА ТӨЛЕМ (жалғасы)**

Орны толмайтын ҚҚС бойынша резервтегі өзгерістер былайша берілген:

Мың теңгемен

2019 жылғы 31 желтоқсанға	(15.024.959)
Бір жылға есептеу	(2.731)
Пайдаланылды	77.628
2020 жылғы 31 желтоқсанға	(14.950.062)
Бір жылға есептеу	(1.409)
Пайдаланылды	437.779
2021 жылғы 31 желтоқсанға	(14.513.692)

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың өтелуге жататын ҚҚС сомасы 100.925.924 мың теңге болды, оның ішінде газды ішкі нарықта шығынды өткізуден болған өтелуге жататын ҚҚС. Газды ішкі нарықта шығынды өткізуден болған өтелуге жататын ҚҚС сомасына қатысты Топ келешекте өтелуге жататын ҚҚС сомасын есепке алу үшін жеткілікті болатындай төленуге жататын ҚҚС сомасын қамтамасыз ету үшін газды ішкі нарықта өткізуге арналған реттелетін тарифтердің өсуіне қол жеткізу үшін Қазақстанның Ұлттық экономика министрлігімен жұмыс істейді. Қазақстан Республикасының Салық кодексі өтелуге жататын ҚҚС сомасын есепке алуға арналған кезеңді шектемейтіндіктен, Топ ішкі нарықта өткізуден болған ҚҚС сомасының толық көлемде өтелуін күтіп отыр.

10. БАНКТИК ДЕПОЗИТТЕР

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
Өтеу мерзімі бес жылдан асатын теңгемен банктік депозиттер	3.230.502	4.398.585
Өтеу мерзімі бір жылдан бес жылға дейін болатын теңгемен банктік депозиттер	-	44.182
Минусы: күтілетін несиелік зиян резерві	(13.597)	(17.813)
Ұзақ мерзімді бөлік	3.216.905	4.424.954
Өтеу мерзімі үш айдан бір жылға дейін болатын АҚШ долларындағы банк салымдары	12.951.419	-
Өтеу мерзімі үш айдан бір жылға дейін болатын теңгемен банктік депозиттер	61.537	28.744
Қысқа мерзімді бөлік	13.012.956	28.744

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жылдық 1% (2020 жыл: жылдық 1%) мөлшерлеменен 3.230.502 мың теңге сомадағы банктік депозиттер Топ жұмыскерлеріне «Қазақстан Халық Банкі» АҚ берген тұрғын-үй несиелері бойынша кепілдіктер ретінде орналастырылған және пайдалануы шектелген (2020 жылғы 31 желтоқсан: 4.398.585 мың теңге).

2021 жылғы 31 желтоқсанға депозиттер 3 айдан 1 жылға дейінгі мерзімге АҚШ долларында жылдық 0,15-1% пайыздық мөлшерлеме бойынша банктерде орналастырылған (2020 жыл: нөл).

11. АҚША ҚАРАЖАТЫ МЕН ОНЫҢ БАЛАМАЛАРЫ

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
Шетел валютасындағы ағымдағы шоттар	143.929.642	139.246.497
Шетел валютасындағы қысқа мерзімді депозиттер	122.189.302	-
Теңгемен ағымдағы шоттар	87.165.169	61.316.981
Теңгемен қысқа мерзімді депозиттер	29.387.306	45.695.355
Жолдағы ақша қаражаты	4.571	36.187
Кассадағы қолма-қол ақша	28.394	4.537
	382.704.384	246.299.557

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**11. АҚША ҚАРАЖАТЫ МЕН ОЛАРДЫҢ БАЛАМАЛАРЫ (жалғасы)**

Ақша қаражаты мен оның баламалары түрлі валюталарда былайша көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
АҚШ доллары	265.708.704	139.081.399
Теңге	116.585.440	107.053.060
Ресей рублі	356.172	2.577
Басқа валюталар	54.068	162.521
	382.704.384	246.299.557

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша депозиттер банктерде икемді талаптарда 3 айдан 1 жылға дейінгі өтеу мерзімімен теңгемен жылдық 7,25-8,2% (2020 жылғы 31 желтоқсан: 5-8%) және шетел валютасында 0,13%-0,7% (2020 жылғы 31 желтоқсан: нөл) етіп пайыздық мөлшерлемелер бойынша орналастырылды.

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша банктердің ағымдағы шоттарындағы қолма-қол қаражат бойынша пайыздық мөлшерлемелер теңгемен жылдық 0,1 % (2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша: 0,13 %) және шетел валютасында нөл пайыз болды.

12. ҚОРЛАР

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
Газ қорлары (өзіндік құны бойынша)	33.767.501	32.493.223
Материалдар мен қорлар (сатып алу құнының ең азы және өткізудің таза құны)	2.456.565	1.838.640
	36.224.066	34.331.863

Материалдар мен қорларға, негізінен, газ көлік жүйесіне техникалық қызмет көрсетуге арналған қосалқы бөлшектер, газ көлік жабдығында пайдалануға арналған метанол мен майлау материалдары және ішкі пайдалануға арналған тауарлар кіреді. Газ қорларына жағар газ және сатуға арналған газ кіреді.

13. САУДА ЖӘНЕ БАСҚА ДА ДЕБИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
Үшінші тараптардың сауда дебиторлық берешегі	175.100.019	142.484.214
Байланысты тараптардың сауда дебиторлық берешегі (28-ескертпе)	8.483.734	9.651.761
Байланысты тараптардың басқа да дебиторлық берешегі (28-ескертпе)	6.779.321	1.931.232
Үшінші тараптардың өзге дебиторлық берешегі	3.955.850	1.135.341
	194.318.924	155.202.548
Минусы: күтілетін несиелік зиян резерві	(3.886.358)	(4.201.450)
	190.432.566	151.001.098

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**14. КАПИТАЛ (жалғасы)****Жарғылық капитал (жалғасы)**

«ИОА» «ҚМГ»-мен сенімгерлік басқару шарты бойынша магистралды газ көлік желісінің активтеріне иелік етті. 2019 жылы тарифтердің белгіленуін реттейтін заңнамаға енгізілген өзгерісте сенімгерлік басқару шарты бойынша активтер газды тасымалдау қызметтеріне арналған тарифтердің есептелуіне қосыла алмайды делінген. «ИОА» активтердің «ҚМГ»-дан «ИОА»-ға берілуін жылдамдату тетігін әзірледі. Тиісінше, «ИОА» құбыр активтері үшін 207.115.482 мың теңгеге айырбастай отырып «ҚМГ» пайдасына 207.407.350 мың теңге жалпы сомаға әрқайсысының номиналды құны 5.000 теңге болатын 41.481.470 артықшылықты акцияны шығарды. Бұл мәміле құбыр активтеріне арналған меншік құқықтарының «ҚМГ»-дан «ИОА»-ға берілуі үшін пайдаланылатын уақытша тетік болғандықтан, Компания «ҚМГ» компаниясының «ИОА»-ға уақытша иелік етуіне қатысты миноритарлық үлесті мойындамады.

2020 жылы Компания «ИОА» шығарған артықшылықты акцияларға айырбастай отырып «ҚМГ» пайдасына 207.407.350 мың теңге сомаға әрқайсысының номиналды құны 10.000 теңге болатын 20.740.735 артықшылықты акцияны шығарды және бұл артықшылықты акциялар жай акцияларға айырбасталды. 291.868 мың теңге мөлшеріндегі қосымша төленген капитал мен шығарылған жай акциялар арасындағы айырма бөлінбеген пайданың құрамында танылды.

2020 жылы Топ 1.000.151 мың теңге мөлшерінде жарна мен акша қаражатын салу күніне 16.750.283 мың теңге жалпы әділ құнымен «ҚМГС-NS» акцияларының 100% айырбас ретінде 17.750.434 мың теңге жалпы сомаға әрқайсысының номиналды құны 17.632 теңге болатын 1.006.717 жай акцияны шығарды.

Қазақстан Қор Биржасының («ҚҚБ») талаптарына сәйкес ашылып көрсетілетін қосымша ақпарат

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
Активтердің жиыны	2.734.202.514	2.310.082.086
Минусы: материалдық емес активтер	(6.240.856)	(6.565.366)
Минусы: міндеттемелер жиыны	(946.585.396)	(921.649.471)
Жай акцияның құнын ҚҚБ талаптарына сәйкес есептеуге арналған таза активтер	1.781.376.262	1.381.867.249
Жай акциялар саны	373.288.243	373.288.243
ҚҚБ талаптарына сәйкес бір жай акцияның мың теңгемен құны	4,772	3,702

«ҚҚБ» Биржа кеңесінің 2010 жылғы 4 қазандағы шешіміне сәйкес қаржылық есептілікте ҚҚБ бекіткен қағидаларға сәйкес есептелген есептік күнгі бір акцияның (жай және артықшылықты) баланстық құны туралы деректер болуға тиіс.

Акцияға пайда

Акцияға арналған базалық және бөлінген пайда жай акцияларды ұстаушыларға тиесілі кезеңдегі таза кірісті кезең ішінде айналыста болатын акциялардың орташа алынған санына бөлу арқылы есептеледі.

Келесі кестеде есепті кезеңдер үшін акцияға базалық пайданы есептеу үшін пайдаланылған кірістер пен акциялар туралы деректер келтірілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
Базалық және акцияға бөлінген пайданы есептеу үшін акционерге тиесілі таза кіріс	400.192.556	266.502.451
Акцияға базалық және көбейту пайдасына жай акциялардың орташа өлшенген саны	373.288.243	353.856.437
Бас компанияға келетін кезеңдегі акцияға арналған базалық және бөлінген пайда (мың теңгемен)	1,07	0,75

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**14. КАПИТАЛ (жалғасы)****Қосымша төленген капитал**

2020 жылы баланстық құны 16.117.933 мың теңге болатын Мемлекеттен сенімгерлік басқару шарты бойынша газ көлік жүйесі есептен шығарылды (бастапқы құны: 17.323.199 мың теңге) (2-ескерте). Мәміле бастапқы құны бойынша қосымша төленген капитал арқылы Акционермен болған басқа операциялар ретінде көрсетілді. 1.205.266 мың теңгеге бастапқы және баланстық құны арасындағы айырма бөлінбеген пайда құрамында түзетілді.

Бөлінбеген пайда*Әлеуметтік нысанды салу*

Қазақстан Республикасы Президентінің 2018 жылғы 29 қыркүйектегі өкіміне сәйкес және Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2018 жылғы 20 желтоқсандағы шешімінің негізінде Топ Түркістан облысының әлеуметтік-экономикалық дамуының шеңберінде Түркістан қаласында әлеуметтік нысанның құрылысын келешекте қаржыландыруға қатысты 1.069.860 мың теңге мөлшерінде резервті мойындады. Резерв бөлінбеген пайда арқылы Акционермен болған басқа операциялар ретінде көрсетілді. Бұл сома 2020 жылы төленді.

15. ШЫҒАРЫЛҒАН БОРЫШТЫҚ БАҒАЛЫ ҚАҒАЗДАР

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанына шығарылған борыштық бағалы қағаздарға мыналар кіреді:

	Шығару	Өтеу мерзімі	Пайыздық мөлшерле ме	2021 жылғы 31 желтоқсан		2020 жылғы 31 желтоқсан	
				АҚШ доллары	Мың теңгемен	АҚШ доллары	Мың теңгемен
«ҚТГ» облигациялары	2017 жыл	2027 жыл	4,375%	706.320.000	304.988.976	706.320.000	297.297.151
«ҚТГ Аймақ» облигациялары	2015 жыл	2025 жыл	7,50%	-	5.000.000	-	5.000.000
				706.320.000	309.988.976	706.320.000	302.297.151
Плюсы: төленуге жататын пайыздар					3.527.569	-	3.440.968
Минусы: мәмілелер бойынша амортизацияланбаған шығындар					(219.280)	-	(257.483)
Минусы: дисконт					(812.633)		(954.158)
Минусы: есепті күннен бастап 12 ай ішінде өтелуге жататын сома					(3.527.569)		(3.440.968)
12 айдан кейін өтеуге жататын сомалар					308.957.063		301.085.510

2020 жылы Топ 17.816.800 мың теңге жалпы сомаға еурооблигацияларды мерзімінен бұрын ішінара сатып алды. 927.194 мың теңге мөлшерінде сатып алу кезіндегі тиісті дисконт қаржылық кіріс ретінде танылды (26-ескерте).

16. ПАЙЫЗДЫҚ ҚАРЫЗДАР

31 желтоқсанға пайыздық қарыздар мынаны қамтыды:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
Құбылмалы пайыздық мөлшерлемесі бар пайыздық қарыздар	135.075.172	143.576.746
Байланысты тараптан алынған, белгіленген мөлшерлемесі бар пайыздық қарыздар	36.428.159	44.626.286
	171.503.331	188.203.032
Плюсы: төленуге жататын пайыздар	1.793.347	1.498.888
Минусы: мәмілелер бойынша амортизацияланбаған шығындар	(1.072.447)	(1.404.619)
	172.224.231	188.297.301
Минусы: есепті күннен бастап 12 ай ішінде өтелуге жататын сома	(20.614.260)	(20.319.501)
12 айдан кейін өтелуге жататын сомалар	151.609.971	167.977.800

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**16. ПАЙЫЗДЫҚ ҚАРЫЗДАР (жалғасы)**

Келесі валюталарда деноминацияланған пайыздық қарыздар:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жыл 31 желтоқсан
Ресей рублі	87.272.640	85.151.430
Теңге	84.230.691	103.051.602
	171.503.331	188.203.032

Құбылмалы пайыздық мөлшерлемесі бар пайыздық қарыздар*«ВТБ Банк Қазақстан» АҚ мен «Банк ВТБ» ЖАҚ*

2020 жылғы 16 қарашадағы несиелік шарттарына сәйкес, 2020 жылы «ҚТГ» «ВТБ Банк Қазақстан» АҚ мен «Банк ВТБ» ЖАҚ Ресейдің Орталық банкінің негізгі мөлшерлемесі (РОБ НМ) бойынша + жылдық 2,15% «Société Générale» корпоративтік және инвестициялық-банктік қызмет көрсету бөлімшесінен ағымдағы қарызды қайта қаржыландыру үшін 84.621.155 мың теңге жалпы сомға (баламасы 15.151.500 мың рубль) қарыз алды. Бұл қарыз 2023 жылғы 16 қарашада өтелуі тиіс.

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша «ҚТГ»-ның «ВТБ Банк Қазақстан» АҚ мен «Банк ВТБ» ЖАҚ алдында жоғарыда аталған несиелік шарттары бойынша 87.272.640 мың теңге мөлшерінде (2020 жыл: 85.151.430 мың теңге) негізгі борыштың жалпы сомасы бар.

Еуропа қайта құру және даму банкі

2016 жылғы 26 мамырдағы несиелік шарттарына сәйкес «ИОА» 2020 жылдың ішінде ЕҚҚДБ-ден «Бозой» ЖГҚ жаңғырту үшін 4.314.938 мың теңге мөлшерінде үшінші траншты алды, әрі ол 2020 жылғы наурыздан бастап 26 (жиырма алты) тең тоқсан сайынғы төлемдермен өтеледі. Бұл қарыз бойынша пайыздық мөлшерлеме 6-айлық ТБИ (тұтыну бағаларының индексі) + жылдық 2,15% және 100 базистік тармақты құрайды.

2021 жылдың ішінде «ИОА» 8.474.619 мың теңге мөлшерінде (2020 жыл: 11.079.997 мың теңге) несиелік шарттарына сәйкес бойынша негізгі борышты өтеді.

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ИОА-ның жоғарыда аталған несиелік шарты бойынша Еуропа қайта құру және даму банкінің алдындағы негізгі борышы 37.978.477 мың теңге (2020 жылғы 31 желтоқсан: 46.610.405 мың теңге) болды.

2021 жылы «ҚТГ Аймақ» 2.148.165 мың теңге мөлшерінде (2020 жыл: 2.148.165 мың теңге) несиелік шарттарына сәйкес бойынша негізгі борышты өтеді.

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша «ҚТГ Аймақ»-тың жоғарыда аталған несиелік шарты бойынша Еуропа қайта құру және даму банкінің алдындағы негізгі борышының жалпы сомасы 9.666.746 мың теңге (2020 жылғы 31 желтоқсан: 11.814.911 мың теңге) болды.

«Société Générale» корпоративтік және инвестициялық-банктік қызмет көрсету бөлімшесі

2018 жылғы 16 сәуірдегі несиелік шарттарына сәйкес, 2018 жылғы 17 мамырда «ҚТГ» «Société Générale»-дің корпоративтік және инвестициялық-банктік қызмет көрсету бөлімшесінен «Бейнеу-Бозой-Шымкент» МҚ үш компрессорлық станцияны салу жобасын ішінара қаржыландыруға 3 айлық ЛИБОР + жылдық 1,35% мөлшерлемесімен 65.832.000 мың теңге мөлшерінде (баламасы 200.000 мың АҚШ доллары) мөлшерінде қарыз алды. 2020 жылы «ҚТГ» 84.954.000 мың теңге мөлшерінде (баламасы 200.000 мың АҚШ доллары) несиелік шарттарына сәйкес бойынша негізгі борышты толығымен өтеді.

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша құбылмалы пайыздық мөлшерлемесі бар пайыздық несиелердің кепілмен қамтамасыз етуі жоқ.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**16. ПАЙЫЗДЫҚ ҚАРЫЗДАР (жалғасы)****Тіркелген мөлшерлемесі бар пайыздық қарыздар***«Қазақстанның Даму Банкі» АҚ*

«ҚТГ Аймақ» «Оңтүстік Қазақстанда, Таразда, Қызылордада, Ақтөбеде газ құбырларының жүйесін жаңғырту» және «Өзен-Жетібай газ құбырында резервтік желіні салу» жобалары үшін «Қазақстан Даму Банкі» АҚ-мен жанартылатын несиелер туралы бірнеше шарт жасайды. 2020 жылдың ішінде «ҚТГ Аймақ» несиелер шарты бойынша 3.546.971 мың теңге мөлшерінде қосымша қаржыландыруды алды. 2021 жылдың ішінде «ҚТГ Аймақ» 7.198.127 мың теңге (2020 жылғы: 7.843.430 мың теңге) мөлшерінде негізгі борышты өтеді.

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша «ҚТГ Аймақ»-тың жоғарыда аталған несиелер келісімдері бойынша 36.428.159 мың теңге сомаға (2020 жылғы: 44.626.286 мың теңге) «Қазақстан Даму Банкі» АҚ алдында негізгі борыштың жалпы сомасы бар.

2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша «ҚТГ» «Қазақстан Даму Банкі» АҚ-мен, Еуропа қайта құру және даму банкімен қарыз шарттары бойынша кепіл беруші ретінде болды.

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша тіркелген пайыздық мөлшерлемесі бар пайыздық несиелердің кепілмен қамтамасыз етуі жоқ.

Несие шартының талаптары

Банк қарыздарының талаптарына сәйкес Топ белгілі бір ковенанттарды сақтауға міндетті. Топ әрбір есепті күнге несиелер шарттары ковенанттарының сақталуын тексеріп отырады. Қаржылық міндеттемелердің орындалмауы кредиторларға қарыздардың мерзімінен бұрын өтелуін талап ету құқығын береді. 2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Топ барлық ковенанттарды сақтады.

17. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРДАН АЛЫНҒАН ҚАРЫЗДАР

31 желтоқсандағы жағдай бойынша байланысты тараптардан қарыздар мыналарды құрады:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
Тіркелген мөлшерлемесі бар қарыздар	24.109.052	-
Пайызсыз қарыздар	318.236	318.236
	24.427.288	318.236
Плюсы: төленуге жататын пайыздар	255	-
Минус амортизацияланбаған дисконт	(2.569.552)	-
	21.857.991	318.236
Минусы: есепті күннен бастап 12 ай ішінде өтелуге жататын сома	(7.164.345)	(318.236)
12 айдан кейін өтелуге жататын сомалар	14.693.646	-

Тіркелген пайыздық мөлшерлемесі бар қарыздар

2021 жылғы 23 қарашада Топ «ҚазМұнайГаз» ҰК» АҚ-нан ортақ корпоративтік мақсаттар үшін жылдық 0,01% мөлшерлемесі бойынша 24.104.026 мың теңге сомаға (баламасы 55.850.655 АҚШ доллары) ұзақ мерзімді қарыз алды. Қарыз АҚШ долларына индексацияланады. Тану күніне 2.703.208 мың теңге мөлшерінде қарыздың номиналды құны мен әділ құны арасындағы айырма қаржылық кіріс ретінде танылды (*26-ескерту*). Несиені өтеу мерзімі - 2024 жылғы 23 қараша.

2014 жылғы қыркүйекте Топ «ҚазМұнайГаз» ҰК» АҚ-нан 2024 жылғы қыркүйекте өтеу мерзімімен жылдық 4,10% мөлшерлемесі бойынша 14.881.897 мың теңге жалпы сомаға ұзақ мерзімді қарыз алды. 2020 жылдың ішінде Топ 14.881.897 мың теңге мөлшеріндегі негізгі борыштың сомасын мерзімінен бұрын толықтай өтеді және 4.332.652 мың теңге мөлшеріндегі дисконт амортизациясын жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есептің қаржылық шығыстары құрамында таныды (*26-ескерту*).

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша байланысты тараптардан қарыздар кепілмен қамтамасыз етілмеген.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**18. РЕЗЕРВТЕР**

<i>Мың теңгемен</i>	Газды тасымалдау шығыстары бойынша резерв	Ұңғымаларды жою және кен орындарын қалпына келтіру бойынша резерв	Газ құбырын жою және учаскелерді қалпына келтіру бойынша резерв	Салықтар бойынша резервтер	Басқа резервтер	Жиыны
2019 жылғы						
31 желтоқсанға	27.964.986	2.542.294	72.448.140	30.911	316.198	103.302.529
Жыл ішінде есептелгені	-	67.648	-	72.616	2.822.732	2.962.996
Теріс бағамдық айырма	2.800.957	-	-	-	-	2.800.957
Бағалаудағы өзгеріс (4-ескертпе)	-	130.087	1.514.194	-	-	1.644.281
Дисконт амортизациясы (26-ескертпе)	-	181.774	5.906.667	-	-	6.088.441
Пайдаланылды	-	-	-	(30.644)	(1.509.077)	(1.539.721)
2020 жылғы						
31 желтоқсанға	30.765.943	2.921.803	79.869.001	72.883	1.629.853	115.259.483
Жыл ішінде есептелгені	-	200.628	-	81.628	63.837	346.093
Теріс бағамдық айырма	795.993	-	-	-	-	795.993
Бағалаудағы өзгеріс (4-ескертпе)	-	149.445	3.091.844	-	-	3.241.289
Дисконт амортизациясы (26-ескертпе)	-	204.149	5.700.657	-	-	5.904.806
Пайдаланылды	-	-	-	(72.574)	(1.605.197)	(1.677.771)
2021 жылғы						
31 желтоқсанға	31.561.936	3.476.025	88.661.502	81.937	88.493	123.869.893
2021 жылғы						
31 желтоқсанға ағымдағы резервтер	31.561.936	-	-	81.937	79.173	31.723.046
2021 жылғы						
31 желтоқсанға ұзақ мерзімді резервтер	-	3.476.025	88.661.502	-	9.320	92.146.847
2020 жылғы						
31 желтоқсанға ағымдағы резервтер	30.765.943	-	-	72.883	1.617.987	32.456.813
2020 жылғы						
31 желтоқсанға ұзақ мерзімді резервтер	-	2.921.803	79.869.001	-	11.866	82.802.670

Газды тасымалдау шығыстары бойынша резерв

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша газды тасымалдау резерві «PetroChina International Co. Ltd» компаниясының газ қарызының шарты бойынша 73.094 мың АҚШ доллары мөлшерінде (баламасы 31.561.936 мың теңге) (2020 жылы: 73.094 мың АҚШ доллары (баламасы 30.765.943 мың теңге) қарызға алынған газын тасымалдаумен байланысты шығыстарды өтеу резервін білдіреді.

2021 жылы 795.993 мың теңге мөлшеріндегі резервтер бойынша бағамдық айырма бағамдық айырма бойынша залал деп танылды (2020 жылы: 2.800.957 мың теңге мөлшерінде бағамдық айырмадан болған залал).

Газ құбырларын жою және учаскелерді қалпына келтіру бойынша резерв

Топтың еншілес ұйымдары «ИОА» мен «ҚТГ Аймақ» «Магистралдық газ құбырлары туралы» Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес дисконтталған негізде магистралдық газ құбырларын пайдаланудан шығару бойынша келешек шығындар үшін резервті көрсетті (2-ескертпе). 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша газ құбырларын жою және учаскені қалпына келтіру бойынша 88.661.502 мың теңге (2019 жылғы 31 желтоқсан: 79.869.001 мың теңге) сомасындағы резерв 2021 жылдан бастап 2084 жылға дейінгі кезеңде болады деп күтілетін газ құбырларын жою және учаскені қалпына келтіру шығындарының ағымдағы құнын білдіреді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**19. САТЫП АЛУШЫЛАРМЕН ЖАСАЛҒАН ШАРТТАР БОЙЫНША МІНДЕТТЕМЕЛЕР**

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша үшінші тараптардың алдындағы міндеттемелер	17.077.985	13.367.710
Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша байланысты тараптардың алдындағы міндеттемелер (28-ескертпе)	2.821.650	1.260.230
Басқасы	234.257	449.727
	20.133.892	15.077.667
Минусы: сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша міндеттемелердің қысқа мерзімді бөлігі	(8.569.659)	(6.212.608)
Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша міндеттемелердің ұзақ мерзімді бөлігі	11.564.233	8.865.059

20. САУДА ЖӘНЕ БАСҚА ДА КРЕДИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптардың алдындағы берешек (28-ескертпе)	149.058.493	152.443.628
Үшінші тараптардың алдындағы берешек	31.848.604	52.467.920
	180.907.097	204.911.548

Сауда және басқа да кредиторлық берешек сатып алынған газ үшін және активтер мен қызметтер үшін берешекті білдіреді. Сауда және басқа да кредиторлық берешек пайызсыз болып табылады, сол бойынша есеп айырысулар әдетте 30 күнге дейінгі мерзімде жүзеге асырылады.

31 желтоқсанға сауда және басқа да кредиторлық берешек келесі валюталарда деноминацияланған:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
Теңге	164.515.213	170.623.930
АҚШ доллары	13.069.371	21.197.018
Ресей рублі	3.308.531	13.075.847
Басқа валюталар	13.982	14.753
	180.907.097	204.911.548

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**21. БАСҚА ДА ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ МІНДЕТТЕМЕЛЕР**

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
Есептелген бонустар	11.764.144	8.785.658
Зейнетақы қорлары мен әлеуметтік сақтандыру қорлары алдындағы кредиторлық берешек	1.227.464	942.070
Бюджетке төленетін басқа да төлемдер	885.060	–
Басқасы	365.741	1.061.498
	14.242.409	10.789.226

22. САТЫП АЛУШЫЛАРМЕН ЖАСАЛҒАН ШАРТТАР БОЙЫНША ТҮСІМ

<i>Мың теңгемен</i>	Түсімді мойындау мерзімі	2021 жыл	2020 жыл
Тауарлардың немесе қызметтердің типі			
Газды сатудан түскен түсім	Уақыт ішінде	706.715.103	792.348.447
Газды тасымалдау қызметтерінен түскен түсім	Уақыт ішінде	151.770.251	121.976.756
Газ құбырларына техникалық қызмет көрсетуден түскен түсім	Уақыт ішінде	13.641.567	17.096.661
Басқару қаламақысы	Уақыт ішінде	19.143.871	13.531.548
Басқасы	Уақыт ішінде	4.984.419	556.691
		896.255.211	945.520.103
Географиялық нарықтар			
Қытай		432.774.610	531.652.102
Қазақстан		358.543.578	320.055.922
ТМД		104.937.023	93.812.079
		896.255.211	945.520.103

23. САТУДЫҢ ӨЗІНДІК ҚҰНЫ

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
Өткізілген газдың құны	216.891.482	366.972.188
Көлік шығыстары	301.880.264	323.917.747
Жалақы және тиісті аударымдар	57.977.223	51.880.902
Тозу және амортизация	37.719.462	38.215.856
Пайдалану құқығы нысанындағы активтердің амортизациясы	31.862.307	–
Жағар газ және газдан айырылу	19.012.773	16.197.421
Табыс салығынан басқа салықтар	10.634.670	10.442.161
Биллинг қызметтері	5.958.041	6.177.532
Жөндеу және техникалық қызмет көрсету	4.666.562	4.165.536
Күзету қызметтері	3.307.448	3.341.167
Көрсетілген басқа қызметтер бойынша шығыстар	2.394.984	–
Іссапар шығыстары	1.646.293	1.099.593
Электр қуаты	1.641.146	1.379.656
Материалдар мен қорлар	1.556.097	924.382
Байланыс шығыстары	1.240.175	1.148.908
Сақтандыру	885.524	817.909
Қысқа мерзімді жалдау бойынша шығыстар	408.658	3.921.157
Қаржылық жалдау бойынша қызметкерлердің қысқа мерзімді сыйақылары	–	2.337.534
Басқасы	4.643.647	3.271.881
	704.326.756	836.211.530

Газды сатып алу-сату шарты бойынша келісімшарттың бағасын есептеу тәсілінің дұрыстығы туралы дау бойынша арбитраждың шешіміне сәйкес тараптар келісімшарт бағасын «ҚТГ» пайдасына қайта есептеу туралы келісімге кол жеткізді. 2021 жылы сатылған газ құны 102.327.773 мың теңге сомаға (баламасы 239.648 мың АҚШ доллары), айыппұлдар мен өсімпұлдар 13.556.064 мың теңге мөлшерінде (баламасы 31.762 мың АҚШ доллары) түзетілді және 732.612 мың теңге сомаға (баламасы 1.716 мың АҚШ доллары) арбитраждық дауларға шығыстардың өтелуі басқа да операциялық кірістер ретінде танылды (25-ескертеме). 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша тараптардан арбитраждың шешімі бойынша алынған жалпы сома, ҚҚС сомасын қоса, 134.750.060 мың теңге болды (баламасы 315.432 мың АҚШ доллары).

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**24. ЖАЛПЫ ЖӘНЕ ӘКІМШІЛІК ШЫҒЫСТАРЫ**

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
Жалақы және тиісті аударымдар	13.948.271	13.515.417
Жөндеу және техникалық қызмет көрсету	3.418.776	2.820.407
Табыс салығынан басқа салықтар	2.247.117	2.279.607
Кеңес беру қызметтері	2.443.269	1.508.607
Пайдалану құқығы нысанындағы активтердің амортизациясы	2.184.732	2.688.155
Тозу және амортизация	1.957.090	1.853.620
Бюджетке төленетін басқа да төлемдер	885.060	–
Қысқа мерзімді жалдаумен және құны төмен активтерді жалдаумен байланысты шығыстар	525.286	458.254
Офисті ұстап тұру шығыстары	338.386	471.198
Мерекелік, мәдени-жаппай және спорттық іс-шараларды өткізу шығыстары	229.192	237.553
Байланыс қызметтері	210.593	184.967
Іссапар шығыстары	203.813	123.167
Банк комиссиясы	168.809	112.279
Күзету қызметтері	111.872	110.112
Кадрларды даярлау және біліктілікті арттыру	89.302	92.971
Қаржылық жалдау бойынша қызметкерлердің қысқа мерзімді сыйақылары	–	672.299
Басқасы	3.489.887	3.322.120
	32.451.455	30.450.733

25. БАСҚА ДА ОПЕРАЦИЯЛЫҚ КІРІСТЕР

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
Айыппұлдар мен өсімпұлдар	13.723.870	739.923
Арбитраждық дауларды өтеу (23-ескертпе)	732.612	–
Сатуға арналған активтердің шығуынан болған пайда (4-ескертпе)	645.225	–
Тауар-материалдық қорларды сатудан болатын кіріс	248.517	156.216
Негізгі құралдардың құнсыздануын қалпына келтіру	75.862	198.735
Техникалық сипаттағы қызметтер бойынша кірістер	–	1.632.286
Бағдарламаны қысқартудан түскен кірістер	–	1.013.709
Басқасы	281.461	2.529.779
	15.707.547	6.270.648

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**26. ҚАРЖЫЛЫҚ КІРІСТЕР МЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ШЫҒЫСТАР**

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
Қаржылық кіріс		
Банк салымдары бойынша пайыздық кіріс	10.370.205	5.645.263
Байланысты тарапқа берілген қарыздар бойынша пайыздық кіріс	9.656.710	9.566.961
Қаржылық кепілдік бойынша міндеттемелер амортизациясы	3.487.884	4.220.433
Байланысты тараптан қарыз бойынша дисконт (17-ескертпе)	2.703.208	-
Қаржы активтерінен түскен басқа да кірістер	-	1.351.338
Шығарылған борыштық бағалы қағаздарды өтеу бойынша дисконт (15-ескертпе)	-	927.194
Басқасы	328.757	54.674
	26.546.764	21.765.863
Қаржылық шығындар		
Банктік қарыздар мен овердрафттар бойынша пайыздар	(16.415.865)	(10.181.719)
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар бойынша пайыздар	(15.388.229)	(13.424.967)
Газ құбырларын жою және учаскені қалпына келтіру бойынша резервтері дисконтының амортизациясы (18-ескертпе)	(5.904.806)	(6.088.441)
Жалдау міндеттемелері бойынша пайыздық шығыстар	(2.211.309)	(48.013)
Бірлескен кәсіпорынға берілген қаржылық кепілдіктер бойынша міндеттемелер	(672.375)	-
Қарызды ұйымдастырумен байланысты капиталға айналдырылған шығындар амортизациясы	(336.715)	(456.307)
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар бойынша дисконт амортизациясы	(152.383)	(139.546)
Қаржылық міндеттемелер бойынша дисконт амортизациясы (17-ескертпе)	(134.337)	(4.332.652)
Байланысты тараптан қарыздар бойынша пайыздар	(255)	(399.992)
Басқасы	(1.062.704)	(1.839.689)
	(42.278.978)	(36.911.326)

27. ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР

Топқа 20% қолданыстағы ресми мөлшерлеме бойынша корпоративтік табыс салығы салынады.

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
Ағымдағы табыс салығы бойынша шығыстар	47.336.037	11.781.531
Кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша шығыстар	19.890.196	8.211.075
Өткен жылдың табыс салығын түзету	157.280	1.034.179
	67.383.513	21.026.785

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**27. Табыс салығы бойынша шығыстар (жалғасы)**

Төменде 31 желтоқсанында аяқталған жыл үшін қаржылық есептілікте ХҚЕС бойынша көрсетілген ағымдағы табыс салығының шығысымен бірге табыс салығының ресми мөлшерлемесі бойынша салық салынғанға дейінгі пайдаға қолданылатын корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстардың салыстырылуы келтірілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
Табыс салығы есепке алынғанға дейінгі пайда	467.576.069	287.529.236
Нормативтік салық мөлшерлемесі	20%	20%
Табыс салығы бойынша теориялық шығыс	93.515.214	57.505.847
Тұрақты айырмалардан салық әсері		
Бірлескен кәсіпорынға инвестициялар	18.015.076	-
Есептен шығаруға жатқызылмайтын газды сатып алу бойынша қосымша шығындармен байланысты шығыстар	5.900.000	-
Бірлескен кәсіпорынның дивидендтерінен түскен кірістер	3.600.000	-
Табыс салығынан басқа салықтар	3.208.221	212.638
Негізгі құралдардың шығуынан болған зиян	1.539.420	-
Есепке жатқызылмайтын пайыздық шығыстар	1.382.516	448.398
Дисконт амортизациясы - тарихи шығындар және учаскелерді жою және қалпына келтіру бойынша резерв	1.180.961	1.217.688
Кейінге қалдырылған салықтың активтері бойынша резервтердегі өзгеріс	673.891	756.930
Есептен шығарылмайтын бағамдық айырмалар, нетто	447.710	1.975.284
Газды нормативтен артық жоғалту және тиісті салықтар	416.210	354.027
Күтілетін несиелік зиян резервін қалпына келтіру	84.626	653.900
Қаржылық міндеттемелер бойынша дисконт амортизациясы	57.344	866.530
Қаржылық жалдау бойынша қызметкерлердің қысқа мерзімді сыйақылары	-	633.371
Алдыңғы жылдың кейінге қалдырылған табыс салығына қатысты түзету	-	76.930
Салық бойынша резервті есептеу	-	15.069
Негізгі құралдар мен барлау және бағалау бойынша активтердің құнсыздану резервін қалпына келтіру	-	(39.747)
Алдыңғы жылдың ағымдағы корпоративтік табыс салығына қатысты түзетулер	157.280	1.034.179
Бірлескен кәсіпорындардың пайдасындағы үлесі	(63.822.872)	(46.076.015)
Басқалары	1.027.916	1.391.756
	67.383.513	21.026.785
Басқа ди жиынтық кірісте танылған салық бойынша шығыстар	1.455	7.824
Жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте көрсетілген табыс салығы бойынша шығыстар	67.384.968	21.034.609

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**27. Табыс салығы бойынша шығыстар (жалғасы)**

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанына кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша активтер мен міндеттемелердің компоненттері төмендегідей көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	Пайда мен зиянға жатқызылды	Басқа да жиынтық кіріске жатқызылғаны	2020 жыл	Пайда мен зиянға жатқызылды	Басқа да жиынтық кіріске жатқызылғаны	2019 жыл
Кейінге қалдырылған салық активтері							
Жинақталған залал	-	(482.865)	-	482.865	482.865	-	-
Күтілетін несиелік зиянды бағалау резерві	887.497	(70.118)	-	957.615	(552.899)	-	1.510.514
Газды тасымалдау шығыстары бойынша резерв	6.884.957	159.198	-	6.725.759	560.192	-	6.165.567
Басқа резервтер	3.570.821	653.932	-	2.916.889	577.270	-	2.339.619
Сенімгерлік басқару шарты бойынша залал	1.263.353	514.694	-	748.659	196.740	-	551.919
Келешек кезеңдер кірістері	2.380.535	598.174	-	1.782.361	131.047	-	1.651.314
Басқасы	457.753	(151.764)	(1.455)	610.972	229.009	(7.824)	389.787
	15.444.916	1.221.251	(1.455)	14.225.120	1.624.224	(7.824)	12.608.720
Минусы: Топтың кейінге қалдырылған салық активтеріне резерв	(8.148.309)	(673.891)	-	(7.474.418)	(756.930)	-	(6.717.488)
	7.296.607	547.360	(1.455)	6.750.702	867.294	(7.824)	5.891.232
Кейінге қалдырылған салық міндеттемелері							
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтер	(66.720.891)	(2.620.552)	-	(64.100.339)	(8.833.607)	-	(55.266.732)
Бірлескен кәсіпорынға инвестициялар	(18.015.076)	(18.015.076)	-	-	-	-	-
Қаржылық міндеттемелерді дисконттау	(40.198)	39.813	-	(80.011)	48.462	-	(128.473)
Басқа да ұзақ мерзімді міндеттемелер	(852.625)	158.259	-	(1.010.884)	(293.224)	-	(717.660)
	(85.628.790)	(20.437,556)	-	(65.191.234)	(9.078.369)	-	(56.112.865)
Кейінге қалдырылған таза салық міндеттемелері	(78.332.183)	(19.890.196)	(1.455)	(58.440.532)	(8.211.075)	(7.824)	(50.221.633)

Кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелер Топтың түрлі кәсіпорындарына жатады және салық заңнамасына сәйкес бір біріне қарсы есепке алына алмайды. Топ кәсіпорындарының кейінге қалдырылған салықтар бойынша нетто позициясы былайша көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
Кейінге қалдырылған салық активтері	890.484	1.529.479
Кейінге қалдырылған салық міндеттемелері	(79.222.667)	(59.970.011)
Кейінге қалдырылған таза салық міндеттемелері	(78.332.183)	(58.440.532)

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың корпоративтік табыс салығы бойынша алдын ала төлемі 4.582.882 мың теңге (2020 жылғы 31 желтоқсан: 34.288.692 мың теңге) және пайда салығы бойынша берешек 95.443 мың теңге (2020 жыл: нөл) болды.

28. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН МӘМІЛЕЛЕР

Байланысты тараптарға едәуір үлес тікелей немесе жанама түрде Топтың негізгі басқарушы персоналына, «Самұрық-Қазына» Тобының компанияларына (жалпы бақылаудағы кәсіпорындар) тиесілі болатын Топтың кәсіпорынның негізгі басқарушы персоналы жатады. Үкіметке (мемлекет бақылайтын басқа да кәсіпорындар) және қатысушысы «Самұрық-Қазына» мен Үкімет болып табылатын бірлескен кәсіпорындарға.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**28. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН МӘМІЛЕЛЕР (жалғасы)****Байланысты тараптармен жасалатын мәмілелердің ережелері мен шарттары**

Байланысты тараптармен мәмілелер үшінші тараптарға қолжетімді тарифтердің негізінде көрсетілетін газды тасымалдау қызметтерін қоспағанда, нарықтық мөлшерлемелер бойынша міндетті түрде жүзеге асырылмаған тараптардың арасында келісілген талаптарда жүзеге асырылды. Жыл соңына өтелмеген қалдықтар қамтамасыз етілмеген, пайызсыз болып табылады, және есеп айырысулар, төменде сипатталған жағдайларды қоспағанда, ақшалай жасалады. 2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанында аяқталған жылдар үшін Топ байланысты тараптардың берешек сомаларына жататын дебиторлық берешектің құнсыздануын мойындамады.

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанында аяқталған жылдар үшін байланысты тараптармен жасалған негізгі мәмілелер былайша көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл*
Тауарлар мен қызметтерді өткізу		
Топ қатысушы болып табылатын бірлескен кәсіпорындар	54.781.080	59.032.855
«Самұрық-Қазына» мен Үкіметтің жалпы бақылауындағы ұйымдар	50.672.804	45.859.694
«Самұрық-Қазына» және Үкімет қатысушылар болып табылатын бірлескен кәсіпорындар	15.487.552	32.268.374
	120.941.436	137.160.923

2021, 2020 және 2019 жылдардың 31 желтоқсанында аяқталған жылдар үшін қатысушысы Топ болып табылатын бірлескен кәсіпорындарға тауарлар мен қызметтердің өткізілуі негізінен төменде көрсетілген сомаларға компрессорлық станцияларды сатудан тұрады:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл	2019 жыл*
Тауарлар мен қызметтерді өткізу			
Топ қатысушы болып табылатын бірлескен кәсіпорындар	54.781.080	59.032.855	50.224.987
	54.781.080	59.032.855	50.224.987

* Қатысушысы Топ болып табылатын бірлескен кәсіпорындарға тауарлар мен қызметтердің 2019 жылы өткізілуі туралы ақпарат жалпы негізде көрсетілген және оны 2020 жылғы 31 желтоқсандағы және 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетуден ерекшеленеді, мұндағы ақпарат нетто негізде көрсетілді.

Төменде Топ компрессорлық станцияларды өткізу жөніндегі ақпаратты жалпылайды:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл	2019 жыл
ҚҚС-сыз сату бағасы	42.886.487	43.666.925	32.695.630
Компрессорлық станциялардың баланстық құны	42.241.262	44.516.291	28.585.929
Шығудан болған пайда/(залал)	645.225	(849.366)	4.109.701

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**28. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН МӘМІЛЕЛЕР (жалғасы)****Байланысты тараптармен жасалатын мәмілелердің ережелері мен шарттары (жалғасы)**

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл*
Басқару қаламақысы		
«Самұрық-Қазына» мен Үкіметтің жалпы бақылауындағы кәсіпорындар	19.143.871	13.531.548
	19.143.871	13.531.548
Тауарлар мен қызметтерді сатып алу		
Топ қатысушы болып табылатын бірлескен кәсіпорындар	289.767.016	307.687.564
«Самұрық-Қазына» мен Үкіметтің жалпы бақылауындағы кәсіпорындар	8.337.387	6.769.397
«Самұрық-Қазына» және Үкімет қатысушылар болып табылатын бірлескен кәсіпорындар	135.081.504	125.711.543
	433.185.907	440.168.504
Айыппұлдар мен өсімпұлдар		
«Самұрық-Қазына» және Үкімет қатысушылар болып табылатын бірлескен кәсіпорындар	2.338.053	-
	2.338.053	-
Қаржылық кірістер		
Топ қатысушы болып табылатын бірлескен кәсіпорындар	13.144.594	15.138.732
«Самұрық-Қазына» және Үкімет қатысушылар болып табылатын бірлескен кәсіпорындар	2.703.208	-
	15.847.802	15.138.732
Қаржылық шығыстар		
Топ қатысушы болып табылатын бірлескен кәсіпорындар	323.740	208.884
«Самұрық-Қазына» мен Үкіметтің жалпы бақылауындағы кәсіпорындар	4.116.060	8.959.640
«Самұрық-Қазына» және Үкімет қатысушылар болып табылатын бірлескен кәсіпорындар	2.141.780	242.309
	6.581.580	9.410.833
Басқа да шығыстар		
«Самұрық-Қазына» мен Үкіметтің жалпы бақылауындағы кәсіпорындар	2.491.784	-
	2.491.784	-
Басқа да ұзақ мерзімді қаржы активтері		
Топ қатысушы болып табылатын бірлескен кәсіпорындар	-	2.445.348
	-	2.445.348
Сауда және басқа да дебиторлық берешек		
Топ қатысушы болып табылатын бірлескен кәсіпорындар	9.756.762	5.251.022
«Самұрық-Қазына» мен Үкіметтің жалпы бақылауындағы кәсіпорындар	5.466.720	6.321.892
«Самұрық-Қазына» және Үкімет қатысушылар болып табылатын бірлескен кәсіпорындар	39.573	10.079
	15.263.055	11.582.993
Байланысты тараптарға берілген қарыздар		
Топ қатысушы болып табылатын бірлескен кәсіпорындар	176.660.416	172.151.228
	176.660.416	172.151.228
Берілген аванстар		
«Самұрық-Қазына» мен Үкіметтің жалпы бақылауындағы кәсіпорындар	10.510	373.054
«Самұрық-Қазына» және Үкімет қатысушылар болып табылатын бірлескен кәсіпорындар	-	4.432.249
	10.510	4.805.303

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**28. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН МӘМІЛЕЛЕР (жалғасы)****Байланысты тараптармен жасалатын мәмілелердің ережелері мен шарттары (жалғасы)**

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл*
Сауда және басқа да кредиторлық берешек		
Топ қатысушы болып табылатын бірлескен кәсіпорындар	73.978.941	84.446.323
«Самұрық-Қазына» мен Үкіметтің жалпы бақылауындағы кәсіпорындар	4.651.531	2.723.131
«Самұрық-Қазына» және Үкімет қатысушылар болып табылатын бірлескен кәсіпорындар	70.428.021	65.274.174
	149.058.493	152.443.628
Қарыздар		
«Самұрық-Қазына» мен Үкіметтің бақылауындағы ұйымдар	58.592.812	45.329.645
	58.592.812	45.329.645
Жалдау бойынша міндеттемелер		
«Самұрық-Қазына» және Үкімет қатысушылар болып табылатын бірлескен кәсіпорындар	4.056.603	-
	4.056.603	-
Міндеттемелер кепілдіктері		
Топ қатысушы болып табылатын бірлескен кәсіпорындар	4.980.194	6.639.364
	4.980.194	6.639.364
Басқа да қаржылық міндеттемелер		
«Самұрық-Қазына» мен Үкіметтің жалпы бақылауындағы кәсіпорындар	34.938	33.001
«Самұрық-Қазына» және Үкімет қатысушылар болып табылатын бірлескен кәсіпорындар	1.834.470	2.356.024
	1.869.408	2.389.025
Шарт бойынша міндеттемелер		
Топ қатысушы болып табылатын бірлескен кәсіпорындар	359.972	-
«Самұрық-Қазына» мен Үкіметтің жалпы бақылауындағы кәсіпорындар	5.383	149.011
«Самұрық-Қазына» және Үкімет қатысушылар болып табылатын бірлескен кәсіпорындар	2.456.295	1.111.219
	2.821.650	1.260.230

*«Самұрық-Қазына» мен Үкіметтің жалпы бақылауындағы байланысты тараптармен жасалған операциялар туралы 2020 жылғы ақпаратты жоғарыдағы кестеде ашып көрсету, 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық есептілікте көрсетілгеннен ерекшеленеді, өйткені Топ бұл соманы 2020 жылғы шоғырландырылған қаржылық есептілікте ашып көрсетпеді.

2021 жылы «ҚазМұнайГаз» ҰК» АҚ Топқа 24.104.026 мың теңге (баламасы 55.850.655 АҚШ доллары) мөлшерінде ұзақ мерзімді қаржыландыру берді (2020 жыл: нөл).

2021 жылдың ішінде БШГ 9.627.922 мың теңге мөлшерінде (2020 жылы: 9.336.492 мың теңге мөлшеріндегі пайыздар) пайыздарды төледі. 2020 жылы БШГ 48.132.457 мың теңге мөлшерінде несие келісімі бойынша негізгі борыш сомасын толығымен өтеді.

2020 жылдың ішінде Топ «ҚазМұнайГаз» ҰК» АҚ-на 14.881.897 мың теңге және тиісінше 495.583 мың теңге сомаға несие келісімдері бойынша негізгі борыш сомасы мен пайыздарды толығымен төледі.

2020 жылдың ішінде «ҚТГ Аймақ» несие келісімінің шеңберінде «Қазақстан Даму Банкі» АҚ-нан 3.546.971 мың теңге мөлшерінде қосымша қаржыландыру алды. 2021 жылдың ішінде «ҚТГ Аймақ» 8.198.127 мың теңге мөлшерінде борыштың негізгі сомасын және 4.059.930 мың теңге (2020 жыл: тиісінше 7.843.430 мың теңге және 4.282.347 мың теңге) сомада пайыздарды өтеді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**28. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН МӘМІЛЕЛЕР (жалғасы)****Байланысты тараптармен жасалатын мәмілелердің ережелері мен шарттары (жалғасы)**

«ИОА» «АстанаГаз ҚМГ» АҚ-мен жалдау шартына қол қойды. «АстанаГаз ҚМГ» АҚ «Самұрық-Қазына»-ның бірлескен бақылауындағы кәсіпорын болып табылады. Келісімді жасау күніне жалдау міндеттемесі мен пайдалану құқығы бар активтердің келтірілген құны жылдық 11% мөлшерінде қарыз алудың болжамды мөлшерлемесімен 32.498.293 мың теңге болды. 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жалдау міндеттемелерінің баланстық құны 4.056.603 мың теңге болды.

Негізгі басқарушы персоналға төленетін сыйақы

Негізгі басқарушы персонал Компания басқармасының мүшелерінен және тәуелсіз директорлардан тұрады. 2021 және 2020 жылдары негізгі басқарушы персоналға төленген өтемақының жалпы сомасы 377.262 мың теңге және тиісінше 528.735 мың теңге болды, әрі ол, негізінен жалақы мен басқа да төлемдерден тұрды және жиынтық кіріс туралы есептің жалпы және әкімшілік шығыстарына қосылды.

29. ШАРТТЫҚ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР**Операциялық орта**

Қазақстан, нарықтық экономика талаптарына сәйкес экономикалық реформалар мен өзінің құқықтық, салық және нормативтік базасын дамытуды жалғастыруда. Келешектегі қазақстандық экономиканың тұрақтылығы осы реформалар мен өзгерістер шараларына, сондай-ақ үкімет қолға алатын экономикалық, қаржылық және монетарлық шаралардың тиімділігіне едәуір байланысты.

Бірлескен кәсіпорын алдында газды тасымалдау қызметтерін шартсыз сатып алу міндеттемелері

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың «АГҚ» алдында ҚҚС сомасынсыз 126.291.924 мың теңге (2020 жылғы 31 желтоқсан: 214.678.296 мың теңге) мөлшерінде газды тасымалдау қызметтерін сатып алу бойынша шартсыз міндеттемесі болды.

2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың «БШГ»-ден ҚҚС сомасынсыз 201.629.177 мың теңге мөлшерінде газды тасымалдау қызметтерін сатып алу бойынша шартсыз міндеттемесі болды.

Күрделі шығындар бойынша міндеттемелер

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың негізгі құралдарды сатып алумен және салумен байланысты ҚҚС сомасын ескерместен шамамен 148.819.202 мың теңге мөлшерінде (2020 жылғы 31 желтоқсан: ҚҚС сомасын ескерместен 83.738.131 мың теңге) күрделі міндеттемелері бар. Бұл күрделі міндеттемелер «Корпоративтік ақпарат» 1-ескертемеде сипатталған инвестициялық бағдарламамен ішінара байланысты.

«АГҚ» және «БШГ» міндеттемелері

Компанияның 31 желтоқсанға «АГҚ» мен «БШГ» күрделі шығындары бойынша міндеттемелердегі үлесі былайша болды:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
«АГҚ»	4.042.566	2.317.140
«БШГ»	52.678.558	53.576.512

Салық салу

Қазақстан Республикасының салық заңнамасы мен нормативтік базасы тұрақты өзгерістерге ұшырағыш келеді және түрлі талқылауларға жол береді. Жергілікті, облыстық және ұлттық салық органдарының қайшы пікірлері, оның ішінде ХҚЕС-ке сай түсімдердің, шығыстардың және қаржылық есептіліктің басқа да баптарының есепке алынуына қатысты пікірлер кездесіп тұрады. Қазіргі кезде қолданып отырған, Қазақстанда қолданылып жүрген салық заңдарының негізінде мәлімделген және анықталған құқық бұзушылықтар үшін қарастырылған айыппұлдар мен өсімақылар жүйесі аса қатаң болып отыр. Салық тексерулері тексеру жылының алдындағы қызметтің 5 (бес) күнтізбелік жылын қамтуы мүмкін. Белгілі бір жағдайларда тексеруге бұдан да ерте кезеңдер ұшырауы мүмкін.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТНЕЛЕР (жалғасы)**29. ШАРТТЫҚ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР (жалғасы)****Салық салу (жалғасы)***«БШГ» шартты салық міндеттемелері*

Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасының арасындағы 2007 жылғы 18 тамыздағы Қазақстан-Қытай газ құбырын салуда және пайдалануда ынтымақтастық туралы үкіметаралық келісімнің («Келісім») талаптарына, сондай-ақ Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігі Салық комитетінің 2014 жылғы 30 желтоқсандағы түсіндірмелеріне сай, Қазақстан Республикасының аумағында Жоба мақсаттары үшін құрылған «БШГ» Қазақстан Республикасының аумағына құрылыс аяқталғанға дейін әкелінетін тауарларға қатысты қосылған құн салығын төлеуден босатылған. Сонымен бірге, «БШГ» «Бейнеу-Бозой-Шымкент» газ құбырын салуға алынған қарыздардың өтелу күніне дейін корпоративтік табыс салығы мен мүлік салығын төлеуден босатылады.

Басшылық 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша заңнаманың тиісті ережелерін дұрыс түсінді және жоғарыда аталған салық жеңілдіктерін белгіленген кезең ішінде сақтау ықтималдылығы жоғары болып табылады деп есептейді.

Сонымен бірге, «БШГ» жоғарыда аталған Келісімге өзгерістер енгізу жобасын іске асырады, оның іске асырылуы Қазақстан-Қытай газ құбырының Екінші учаскесін салу үшін тартылған бастапқы қарызды қайта қаржыландырумен байланысты жоғарыда аталған салықтардан ағымдағы босатуды растайды.

Егер «БШГ»-де қарыз талаптарының өзгеруімен байланысты жоғарыда аталған салық жеңілдіктері болмаса, келесі салық міндеттемелері бірлескен кәсіпорындар кірістеріндегі үлестің және бірлескен кәсіпорындарға салынған инвестициялардың азаюына әкеп соқтырар еді: 13.767.757 мың теңге мөлшеріндегі айыппұлдар мен өсімпұлдарды қоса алғанда, 27.535.514 мың теңге мөлшерінде корпоративтік табыс салығы, 4.443.596 мың теңге мөлшерінде мүлік салығы, оның ішінде 1.974.932 мың теңге мөлшерінде айыппұлдар мен өсімпұлдар және 8.848.813 мың теңге мөлшерінде кейінге қалдырылған салық міндеттемесі.

Трансферттік баға белгілеуді бақылау

Қазақстанда трансфертті баға белгілеу бойынша бақылау кең спектрге ие және байланысты мәмілелер тарапы болып табылатындығына қарамастан, халықаралық мәмілелермен тікелей немесе жанама байланысты көптеген операцияларда қолданылады. Трансферттік баға белгілеу туралы заң операцияларға қолданылатын барлық салықтар қол ұшын беру қағидаты бойынша айқындалған нарықтық бағалар негізінде есептелуін талап етеді.

Қазақстанда трансферттік баға белгілеу туралы жаңа заң 2009 жылғы 1 қаңтардан бастап күшіне енді. Заң анық белгіленген болып табылмайды және оның кейбір ережелері аз қолданылу тәжірибесіне ие. Оның үстіне, заңда әзірлеу кезеңінде тұрған егжей-тегжей нұсқаулықтар жоқ. Нәтижесінде, операциялардың әр алуан түрлеріне трансферттік баға белгілеу туралы заңды қолдану нақты көрсетілген болып табылмайды.

Трансферттік баға белгілеу туралы Қазақстандық заңмен байланысты белгісіздіктің салдарынан салық органдарының ұстанымы Топтың ұстанымынан ерекшеленуі мүмкін деген тәуекел бар, бұл 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша салықтардың, айыппұлдар мен өсімпұлдардың қосымша сомаларына әкеп соқтыруы мүмкін. Басшылық трансферттік баға белгілеу жөніндегі қолданылатын заңнамада оны түсіндіру сәйкестендірілген болып табылады және Топтың трансферттік баға белгілеу жөніндегі ұстанымы расталады деген ықтималдық бар деп санайды.

Қоршаған ортаны қорғау мәселелері

Топ түрлі заңдарды және қоршаған ортаны қорғау жөніндегі ережелерді сақтауы тиіс. Басшылық Топ қоршаған ортаны қорғау мәселелеріне қатысты заңнаманың талаптарын орындайды деп есептейді

Сот процестері мен шағымдары

Топ әдеттегі шаруашылық қызметті жүзеге асыруының барысында түрлі сот процестері мен шағымдарының объектісі болып табылады. Басшылық, түпкі міндеттеме, егер мұндай процестермен немесе шағымдармен байланысты орын алатын болса, Топтың келешекте шоғырландырылған қаржылық жағдайына да, қызметінің қаржылық нәтижелеріне дей айтарлықтай теріс әсер етпейді деп есептейді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**29. ШАРТТЫҚ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР (жалғасы)****Сақтандыру мәселелері**

Қазақстан Республикасындағы сақтандыру саласы даму халінде болып отыр, басқа елдерде таралған сақтандырудың көптеген түрлері Қазақстан Республикасында қол жетімсіз болып отыр. Топтың өзінің өнеркәсіптік объектілері бойынша өтемі, тасымалдау тоқтап қалған жағдайда сақтандыруы немесе үшінші тұлға алдында Топтың немесе оның қызметіне жататын объектілерде болған апаттан мүлікке немесе қоршаған ортаға залал келтірілгені үшін жауапкершілікті сақтандыруы жоқ. Баламалы сақтандыру өтемін алмайынша, кейбір активтердің бұзылу залалдарының және жоғалту тәуекелі болады, бұл Топ қызметінің шоғырландырылған қаржылық нәтижелеріне және оның шоғырландырылған қаржылық жағдайына айтарлықтай теріс ықпал етуі мүмкін.

Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт бойынша міндеттемелер

Жер қойнауын пайдалану келісімшартының талаптарына сәйкес «Аманкелді Газ»-дың Үкімет алдындағы міндеттемелері 10.527.586 АҚШ долларын құрайды және геологиялық әрі геофизикалық деректерді сатып алу шығындарымен және Үкімет шеккен бұрғылау жұмыстарының шығыстарымен байланысты болды. Бұл ұзақ мерзімді міндеттеме Құмырлы-Қосқұдық, Анабай-Малдыбай, Барханная-Сұлтанқұдық, Үшарал-Солтүстік Үшарал және Кемпіртөбе кен орындарында газдың коммерциялық табылуы анықталғаннан кейін күшіне енеді.

Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартқа сай «Аманкелді Газ» ең аз жұмыс бағдарламасын орындауға міндетті. 2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша «Аманкелді Газ» ең аз жұмыс бағдарламасын орындады.

30. ҚАРЖЫ ҚҰРАЛДАРЫ, ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУДЫҢ МАҚСАТТАРЫ МЕН САЯСАТЫ**Қаржы тәуекелдерін басқарудың мақсаттары мен саясаты**

Топтың негізгі қаржылық міндеттемелеріне пайыздық қарыздар, шығарылған борыштық бағалы қағаздар, сауда және басқа да кредиторлық берешек кіреді. Бұл қаржылық міндеттемелердің негізгі мақсаты Топ операцияларын қаржыландыру болып табылады. Топтың оның операциялық қызметінің барысында тікелей туындайтын байланысты тараптарға берілген қарыздары, сауда және басқа да дебиторлық берешегі, пайдалануы шектелген ақша қаражаты, ақша қаражаты мен оның баламалары және банк салымдары бар.

Топ нарықтық тәуекелге, неснелік тәуекелге және өтімділік тәуекеліне ұшырағыш.

Топ басшылығы мұндай тәуекелдерді басқару процесін бақылайды. Ішкі бақылау және тәуекелдерді басқару департаменті Топ басшылығына қаржы тәуекелдеріне және Топтың қаржы тәуекелдерін басқарудың тиісті тұжырымдамасына қатысты кеңес береді. Ішкі бақылау және тәуекелдерді басқару департаменті Топ басшылығына қаржы тәуекелдеріне байланысты Топ қызметі тиісті саясатқа және рәсімдерге сай жүзеге асырылатындығына көз жеткізуге көмектеседі.

Нарықтық тәуекел

Нарықтық тәуекел – қаржы құралы бойынша келешек ақша ағындарының әділ құны нарықтық бағалардың өзгеруі салдарынан құбылып тұрғанының тәуекелі. Нарықтық бағаларға тәуекелдің екі типі жатады: пайыздық мөлшерлеменің өзгеру тәуекелі және валюталық тәуекел. Нарықтық тәуекелге ұшырағыш қаржы құралдарына қарыздар мен депозиттер кіреді.

Топтың пайыздық мөлшерлемелердің өзгеруімен байланысты тәуекелдерді талдау және азайту бойынша ресми келісімдері жоқ, өйткені басшылық тәуекелді төмен деп бағалайды.

Келесі бөлімде сезімталдылық талдауы 2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанындағы позицияларға жатады.

Сезімталдық талдауы таза берешек сомасы, сондай-ақ шетел валютасындағы қаржы құралдарының үлесі тұрақты өлшемдер болып табылады деген жорамалдың негізінде дайындалды.

Пайыздық тәуекел

Пайыздық мөлшерлеменің өзгеру тәуекелі – қаржы құралы бойынша келешек ақша ағындарының әділ құны нарықтық пайыздық мөлшерлемелердің өзгеруі салдарынан құбылып тұрғанының тәуекелі. Нарықтық пайыздық мөлшерлемелердің өзгеру тәуекелі, ең алдымен, құбылмалы пайыздық мөлшерлемесі бар Топтың қарыздарына жатады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**30. ҚАРЖЫ ҚҰРАЛДАРЫ, ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУДЫҢ МАҚСАТТАРЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)****Нарықтық тәуекел (жалғасы)***Пайыздық тәуекел (жалғасы)*

Төмендегі кестеде Топтың салық салынғанға дейінгі (залалының)/табысының (несиелерге және құбылмалы мөлшерлемесі бар қарыздарға әсер ету есебінен) пайыздық мөлшерлемелердің өзгеруіне сезімталдылығы көрсетілген, әрі олардың болу мүмкіндігін басқа да өзгермелілердің өзгермеуі кезінде негізді түрде болжауға болады. Топтың меншікті капиталына әсер ету жоқ.

<i>Мың теңгемен</i>	<i>Ұлғайту/ (азайту)</i>	<i>Салық салынғанға дейін пайдаға әсері</i>
2021 жыл		
КС ЦБР	3,00%	(2.618.179)
ИПЦ	1,00%	(442.103)
КС ЦБР	-3,00%	2.618.179
ИПЦ	-1,00%	442.103
2020 жыл		
КС ЦБР	1,25%	(1.064.393)
ИПЦ	0,25%	(549.526)
КС ЦБР	-0,75%	638.636
ИПЦ	-0,25%	549.526

Пайыздық мөлшерлемелердің өзгеруіне сезімталдықты талдау шеңберінде базалық тармақтардағы өзгерістер туралы жорамалдар осы сәтке байқалатын нарықтық жағдайға негізделеді.

Валюталық тәуекел

Валюталық тәуекел – қаржы құралы бойынша келешек ақша ағындарының әділ құны шетел валюталары бағамдарының өзгеруі салдарынан құбылып тұрғанының тәуекелі. АҚШ долларында көрсетілген қарыздардың едәуір сомалары мен кредиторлық берешектің нәтижесінде Топтың қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есебіне АҚШ долларының теңгеге қатысты айырбас бағамдарындағы өзгерістер айтарлықтай ықпалын тигізе алады. Қаржы-шаруашылық қызмет сондай-ақ шетел валютасындағы мәмілелер бойынша тәуекелге ұшырағыш. Мұндай тәуекел АҚШ долларындағы кірістер бойынша туындайды.

Келесі кестеде Топ кірісінің табыс салығына дейінгі АҚШ долларының айырбас бағамындағы ықтимал өзгерістерге (ақша активтері мен міндеттемелерінің әділ құнындағы өзгерістердің салдарынан), барлық басқа өлшемдер тұрақты шама ретінде қабылданған жағдай талабымен сезімталдығы көрсетілген. Топтың меншікті капиталына әсер ету жоқ.

<i>Мың теңгемен</i>	<i>Базистік тармақтардың ұлғаюы/ (азаяуы)</i>	<i>Салық салынғанға дейін пайдаға әсері</i>
2021 жыл		
АҚШ доллары	13%	2.411.662
	-10%	(1.855.125)
2020 жыл		
АҚШ доллары	14%	(17.686.811)
	-11%	13.896.780

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**30. ҚАРЖЫ ҚҰРАЛДАРЫ, ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУДЫҢ МАҚСАТТАРЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)****Неснелік тәуекел (жалғасы)**

Операциялардың қолданыстағы деңгейі кезінде басшылық несиелік бақылаудың және өнеркәсіптік тұтынушылар мониторингінің тиісті рәсімдерін белгіледі деп есептейді, бұл Топқа танылған, несиені төлеуге қабілетті үшінші тараптармен сауда операцияларын жасауға мүмкіндік береді.

Топ қолдағы дебиторлық берешекке тұрақты мониторинг жасап отырады, соның нәтижесінде үмітсіз берешектің пайда болу тәуекелі елеусіз болып табылады. Несиелік тәуекелдер дербес негізде құнсыздану резервтерін құру арқылы көрсетіледі. Несиелік тәуекелдердің шоғырлануы негізінен негізгі шоттарға, атап айтқанда халықаралық клиенттерге жатады.

Ақша қаражаты мен оның баламалары, банк салымдары, басқа да ұзақ мерзімді қаржы активтері, байланысты тарапқа қарыздар, басқа да дебиторлық берешек пен қаржылық кепілдік шарттары бойынша міндеттемелер кіретін Топтың өзге де қаржы активтері бойынша туындайтын несиелік тәуекелге қатысты Топтың несиелік тәуекелге ұшырағыштығы контрагент дефолтының нәтижесінде туындайды.

Қаржы активтері үшін ең көп несиелік тәуекел 8, 10, 11 және 13 ескертпелерде ашылып көрсетілген баланстық құнмен шектелген. Пут опцион бойынша берілген қаржылық кепілдік пен міндеттемеге қатысты, несиелік тәуекелдің ең жоғары деңгейі бұл ескертпенің өтімділік тәуекелі туралы бөлімінде көрсетілгендей, кепілдік берілген қарыз туралы келісімнің номиналды құнына және тиісінше, опцион орындалған жағдайда міндеттеменің номиналды құнына тең болады.

Өтімділік тәуекелі

Өтімділік тәуекелі – Топтың қаржы құралдарына байланысты міндеттемелерді өтеуге арналған қаражатты алу кезінде қиындықтардың пайда болу тәуекелі. Өтімділік тәуекелі оның әділ құнына тең немесе жуық құны бойынша қаржы активін шұғыл өткізу мүмкіндігінің болмауы нәтижесінде пайда болуы мүмкін.

Топ өтімді қаражаттар қажеттілігін үнемі қадағалап отырады және басшылық кез келген орын алатын міндеттемелерді орындау үшін жеткілікті болатын көлемде қаражатпен қамтамасыз етеді.

Келесі кестеде 2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша өтеу бойынша шарттық дисконтталмаған міндеттемелер негізінде өтеуге дейін қалған мерзімдер бөлігіндегі Топтың қаржылық міндеттемелері көрсетілген.

Мың теңгемен	Талап етілгенге дейін	1 айдан 3 айға дейін	3 айдан 1 жылға дейін	1 жылдан 5 жылға дейін	>5 жыл	Жиыны
2021 жылғы						
31 желтоқсанға						
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	-	6.859.134	6.859.134	59.498.072	318.332.244	391.548.584
Пайыздық қарыздар	122.923	8.673.442	27.381.857	172.735.694	5.214.386	214.128.302
Байланысты тараптардан алынған қарыздар	-	-	8.041.183	16.079.954	-	24.121.137
Сауда және басқа да кредиторлық берешек	11.093.930	169.813.167	-	-	-	180.907.097
Жалдау бойынша міндеттемелер	4.056.603	-	2.272.221	315.594	-	6.644.418
Пут-опцион бойынша міндеттеме	-	-	-	-	40.510.279	40.510.279
Қаржылық кепілдіктер шарттары бойынша міндеттемелер	-	16.302.298	48.528.911	110.746.368	-	175.577.577
Басқа да қаржылық міндеттемелер	59.692	3.587.657	25.635	1.483.244	17.090	5.173.318
	15.333.148	205.235.698	93.108.941	360.858.926	364.073.999	1.038.610.712

Қаржылық кепілдіктер бойынша міндеттемелер бастапқы келісімшарттардың сомаларын білдіреді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**30. ҚАРЖЫ ҚҰРАЛДАРЫ, ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУДЫҢ МАҚСАТТАРЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)****Өтімділік тәуекелі (жалғасы)**

<i>Мың теңгемен</i>	Талап етілгенге дейін	1 айдан 3 айға дейін	3 айдан 1 жылға дейін	1 жылдан 5 жылға дейін	>5 жыл	Жиыны
2020 жылғы						
31 желтоқсанға						
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	-	6.690.875	6.690.875	58.527.000	323.310.651	395.219.401
Пайыздық қарыздар	132.469	8.000.602	24.999.673	185.903.410	15.670.673	234.706.827
Байланысты тараптардан алынған қарыздар	-	-	318.236	-	-	318.236
Сауда және басқа да кредиторлық берешек	9.350.946	195.560.602	-	-	-	204.911.548
Жалдау бойынша міндеттемелер	-	107	2.538.819	2.669.259	77.107	5.285.292
Пут-опцион бойынша міндеттеме	-	-	-	-	40.510.279	40.510.279
Қаржылық кепілдіктер шарттары бойынша міндеттемелер	-	8.641.306	25.550.009	88.066.871	-	122.258.186
Басқа да қаржылық міндеттемелер	49.192	3.399.538	25.635	2.156.505	51.271	5.682.141
	9.532.607	222.293.030	60.123.247	337.323.045	379.619.981	1.008.891.910

Капиталды басқару

Капиталды басқаруға байланысты Топтың негізгі мақсаты тұрақты несие төлеу қабілетін қамтамасыз ету және Топ қызметін жүргізу үшін капиталдың барабар деңгейі мен акционерлердің пайдасын барынша көбейту.

Берешек пен капиталдың балансын оңтайландыру арқылы мүдделі тараптар үшін кірістерді барынша ұлғайта отырып үздіксіз қызмет қағидатын қолдау үшін Топ өз капиталын басқарады. 2020 жылмен салыстырғанда Топтың жалпы стратегиясы өзгеріссіз қалды.

Топ капиталының құрылымы 15, 16 және 17-ескертпелерде ашылып көрсетілген шығарылған борыштық бағалы қағаздар мен пайыздық қарыздар кіретін берешектен және бұл 14-ескертпеде ашылып көрсетілгендей жарғылық капитал, қосымша төленген капитал мен бөлінбеген пайда кіретін меншікті капиталдан тұрады.

Топ басшылығы әр жарты жыл сайын капитал құрылымын талдайды. Бұл талдаудың бір бөлігі ретінде басшылық капиталдың құнын және капиталдың әр класымен байланысты тәуекелдерді қарастырады. Топтың 1,5 аспайтын капиталға қарыз қаражаты үлесінің мақсатты коэффициенті бар. Қарыз қаражаты үлесінің меншікті капиталға коэффициенті жыл соңына былайша көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар (15-ескертпе)	312.484.632	304.526.478
Пайыздық қарыздар (16-ескертпе)	172.224.231	188.297.301
Байланысты тараптан қарыздар (17-ескертпе)	21.857.991	318.236
Минусы: ақша қаражаты мен оның баламалары, банк депозиттері	(398.934.245)	(250.753.255)
Берешек жиыны	107.632.609	242.388.760
Капитал	1.787.636.112	1.388.432.615
Қарыз қаражаты үлесінің коэффициенті	0,06	0,17

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**30. ҚАРЖЫ ҚҰРАЛДАРЫ, ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУДЫҢ МАҚСАТТАРЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)****Қаржы құралдарының әділ құны**

2021 және 2020 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың қаржы құралдарының баланстық құны төменде берілген қаржы құралдарын қоспағанда, олардың әділ құнына негіздемелі түрде жақындау болып табылады:

Мың теңгемен	2021 жыл				
	Баланстық құн	Әділ құны	Бағалау деңгейі бойынша әділ құны		
			Белсенді нарықтардағы баға белгілеулері (1-деңгей)	Айтарлықтай бақыланатын бастапқы деректер (2-деңгей)	Айтарлықтай бақыланбайтын бастапқы деректер (3-деңгей)
Қаржы активтері					
Байланысты тарапқа берілген пайыздық қарыздар	176.660.416	190.534.947	-	-	190.534.947
Қаржылық міндеттемелер					
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	(312.484.632)	(339.857.062)	(339.857.062)	-	-
Пайыздық қарыздар	(172.224.231)	(169.749.920)	-	(169.749.920)	-
Байланысты тараптардан алынған қарыздар	(21.539.755)	(21.650.082)	-	(21.650.082)	-

Мың теңгемен	2020 жыл				
	Баланстық құн	Әділ құны	Бағалау деңгейі бойынша әділ құны		
			Белсенді нарықтардағы баға белгілеулері (1-деңгей)	Айтарлықтай бақыланатын бастапқы деректер (2-деңгей)	Айтарлықтай бақыланбайтын бастапқы деректер (3-деңгей)
Қаржы активтері					
Байланысты тарапқа берілген пайыздық қарыздар	172.151.228	159.808.893	-	-	159.808.893
Қаржылық міндеттемелер					
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	(304.526.478)	(282.195.749)	(282.195.749)	-	-
Пайыздық қарыздар	(188.297.301)	(184.793.576)	-	(184.793.576)	-

Бағалаулар мен жорамалдар

Топ басшылығы акша қаражаты мен банк салымдарының, сауда дебиторлық берешектің, байланысты тараптарға берілген пайызсыз қарыздардың, сауда және басқа да кредиторлық берешектің, алынған қысқа мерзімді қарыздардың және барлық басқа қаржы құралдарының әділ құны, ең алдымен, бұл құралдарды өтеудің қысқа мерзімдеріне орай, шамамен олардың баланстық құнына тең екендігін айқындайды.

Бағасы белгіленетін облигациялардың әділ құны есепті күнгі бағалардың белгіленуі негізінде айқындалады.

Ұзақ мерзімді қарыздардың әділ құны өтеуге дейін қалған ұқсас талаптармен, несиелік тәуекелмен және мерзімдермен берешек үшін ағымдағы мөлшерлемелерді пайдалана отырып дисконтталған акша ағындары әдістерінің көмегімен айқындалады.

2020 және 2021 жылдардың ішінде 1, 2 және 3-деңгейлер арасындағы аударымдар болған жоқ.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**30. ҚАРЖЫ ҚҰРАЛДАРЫ, ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУДЫҢ МАҚСАТТАРЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)**

Қаржылық қызметпен негізделген міндеттемелердегі өзгерістер

Мың теңгемен	2021 жылғы 1 қаңтар	Түсімдер	өтеу	Пайыздарды төлеу	Бағамдық айырма бойынша кірістер немесе шығыстар	Басқасы	2021 жылғы 31 желтоқсан
Қаржылық міндеттемелер							
Пайыздық қарыздар	188.297.301	-	(18.820.911)	(15.824.300)	2.097.492	16.474.649	172.224.231
Байланысты тараптардан алынған қарыздар	318.236	24.104.026	-	-	4.345	(2.568.616)	21.857.991
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	304.526.478	-	-	(15.250.586)	7.629.925	15.578.815	312.484.632
Басқа да қаржылық міндеттемелер (жалдау бойынша міндеттемелер)	4.580.533	-	(30.323.221)	-	-	32.122.536	6.379.848
Қаржылық қызметпен негізделген міндеттемелер жиыны	497.722.548	24.104.026	(49.144.132)	(31.074.886)	9.731.762	61.607.384	512.946.702

Мың теңгемен	2020 жылғы 1 қаңтар	Түсімдер	өтеу	Пайыздарды төлеу	Бағамдық айырма бойынша кірістер немесе шығыстар	Басқасы	2020 жылғы 31 желтоқсан
Қаржылық міндеттемелер							
Пайыздық қарыздар	193.337.693	92.483.064	(106.025.592)	(12.995.815)	8.948.474	12.549.477	188.297.301
Байланысты тараптардан алынған қарыздар	10.732.292	318.236	(14.881.897)	(495.583)	-	4.645.188	318.236
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	294.006.172	-	(17.816.800)	(14.176.740)	29.838.219	12.675.627	304.526.478
Басқа да қаржылық міндеттемелер (жалдау бойынша міндеттемелер)	-	-	(2.440.580)	-	-	7.021.113	4.580.533
Қаржылық қызметпен негізделген міндеттемелер жиыны	498.076.157	92.801.300	(141.164.869)	(27.668.138)	38.786.693	36.891.405	497.722.548

«Басқасы» бағаны, ең алдымен, есептелген пайыздарды, дисконт амортизациясын, жалдауды түрлендіруді және қарыздарды ұйымдастырумен байланысты шығыстарды білдіреді. Топ төленген пайыздарды операциялық қызметтен ақша ағындары ретінде жіктейді.

31. СЕГМЕНТТІК ЕСЕПТІЛІК

Топ өзінің операциялық сегменттерін операциялар табиғатының негізінде айқындайды. Операциялық сегменттердің тиімділігін басшылық тұрақты негізде бағалап отырады.

Топтың келесі есепті сегменттері айқындалды:

- газбен сауда жасау - газды Қазақстан Республикасында және одан тыс жерлерде сату;
- газды тасымалдау және сақтау - газды тасымалдау және сатып алынған газды жер асты газ қоймаларында сақтау.

Қалған операциялық сегменттер (газды барлау және өндіру, көлік қызметтерін көрсету) олардың елеусіздігіне орай басқа операциялық сегмент ретінде агрегацияланды және көрсетілді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**31. СЕГМЕНТТІК ЕСЕПТІЛІК (жалғасы)**

Сегмент тиімділігі шоғырландырылған қаржылық есептіліктегідей негізде өлшенетін таза пайда ретінде кірістердің негізінде бағаланады. Сегментаралық транзакциялар сегменттер арасында келісілген талаптарда жасалды, әрі олар, байланысты және үшінші тараптарға қолжетімді болатын белгілі бір реттелетін қызметтерді қоспағанда, нарықтық мөлшерлемелерге міндетті түрде сәйкес келмеуі де мүмкін.

Негізінен Топтың барлық операциялары мен активтері Қазақстан Республикасында орналасқан.

Төмендегі кестеде түсім мен таза пайда туралы ақпарат, сондай-ақ Топтың 2021 жылғы операциялық сегменттері бойынша активтері мен міндеттемелері туралы ақпарат көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	Газбен сауда жасау	Газды тасымалдау және сақтау	Басқа да сегменттер	Элиминация	Жиыны
Сыртқы сатып алушыларға сатудан түсім	771.306.613	118.415.432	6.533.166	–	896.255.211
Басқа сегменттерге сатудан түсім	13.354.640	126.214.265	22.672.385	(162.241.290)	–
Түсімдердің жиыны	784.661.253	244.629.697	29.205.551	(162.241.290)	896.255.211
Қаржылық кіріс	26.903.674	2.453.829	1.542.979	(4.353.718)	26.546.764
Қаржылық шығындар	(29.471.176)	(12.518.988)	(766.166)	477.352	(42.278.978)
Тозу және амортизация	(11.144.391)	(24.877.798)	(3.589.516)	–	(39.611.705)
Негізгі құралдардың құнсыздану резерві	–	319.087.303	27.058	–	319.114.361
Бірлескен кәсіпорындардың пайдасындағы үлесі	(45.478.101)	(19.933.249)	(1.972.163)	–	(67.383.513)
Бір жылғы таза пайда	175.660.575	372.450.445	5.740.762	(153.659.226)	400.192.556
Басқа да сегментті ақпарат					
Бірлескен кәсіпорындарға инвестициялар	–	685.891.336	1.325.087	–	687.216.423
Күрделі шығыстар	19.807.574	76.036.888	7.823.094	(15.260.703)	88.406.853
Күтілетін несиелік зиян резерві	(4.396.366)	(385.298)	(42.940)	–	(4.824.604)
Ескірген қорлар мен берілген аванстар бойынша резервтер	(175.181)	(1.471.908)	–	–	(1.647.089)
Сегмент активтері	1.573.930.114	1.610.430.682	91.432.815	(541.591.097)	2.734.202.514
Сегмент міндеттемелері	747.897.285	265.104.919	17.147.524	(83.583.326)	946.566.402

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**31. СЕГМЕНТТІК ЕСЕПТІЛІК (жалғасы)**

Төменде түсім мен таза пайда туралы ақпарат, сондай-ақ Топтың 2020 жылы аяқталған тоғыз айдағы операциялық сегменттері бойынша активтері мен міндеттемелері туралы ақпарат көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	Газбен сауда жасау	Газды тасымалдау және сақтау	Басқа да сегменттер	Элиминация	Жиыны
Сыртқы сатып алушыларға сатудан түсім	848.075.562	96.021.287	1.423.254	-	945.520.103
Басқа сегменттерге сатудан түсім	11.579.626	97.141.538	22.457.844	(131.179.008)	-
Түсімдердің жиыны	859.655.188	193.162.825	23.881.098	(131.179.008)	945.520.103
Қаржылық кіріс	22.091.409	2.009.011	707.130	(3.041.687)	21.765.863
Қаржылық шығындар	(28.658.429)	(8.358.069)	(587.933)	693.105	(36.911.326)
Тозу және амортизация	(11.132.376)	(26.108.613)	(2.828.487)	-	(40.069.476)
Негізгі құралдардың құнсыздану резерві	-	198.735	(1.021.926)	-	(823.191)
Бірлескен кәсіпорындардың пайдасындағы үлесі	-	230.343.862	36.211	-	230.380.073
Табыс салығы бойынша шығыстар	(3.970.311)	(16.030.994)	(1.025.480)	-	(21.026.785)
Бір жылғы таза пайда	100.142.135	287.049.348	289.332	(120.978.364)	266.502.451
Басқа да сегментті ақпарат					
Бірлескен кәсіпорындарға инвестициялар	-	428.660.505	1.066.966	-	429.727.471
Күрделі шығыстар	15.955.079	106.861.709	6.390.477	(2.296.559)	126.910.706
Күтілетін несиелік зиян резерві	(4.683.266)	(375.800)	(80.630)	-	(5.139.696)
Ескірген қорлар мен берілген аванстар бойынша резервтер	(195.094)	(1.471.908)	(285.340)	-	(1.952.342)
Сегмент активтері	1.399.083.415	1.317.799.737	81.865.077	(488.666.143)	2.310.082.086
Сегмент міндеттемелері	747.751.741	215.440.812	16.849.832	(58.392.914)	921.649.471

Элиминирлеу топшілік айналымдарды алып тастауды білдіреді.

2021 жылы Top PetroChina Group-тан 48% түсім және (2020 жылы: 56%) және «Газпром» тобынан 11% түсім (2020 жылы: 9%) алды.

32. ЕСЕПТІ КҮННЕН КЕЙІНГІ ОҚИҒАЛАР

2022 жылғы 2 қаңтарда Қазақстанның Маңғыстау облысында сұйытылған табиғи газдың бөлшек бағасының едәуір өсуімен байланысты наразылықтар басталды. Бұл наразылық шерулері басқа да қалаларға таралып, тәртіпсіздіктерге, материалдық шығындарға және адамдардың өліміне әкеп соқтырды. 2022 жылғы 5 қаңтарда үкімет төтенше жағдайды жариялады.

Жоғарыда аталған наразылықтардың және төтенше жағдайдың нәтижесінде Қазақстан Президенті, салық заңнамасына өзгерістер енгізуді, қаржылық тұрақтылықты қамтамасыз ету шараларын енгізуді, инфляция деңгейі мен теңгенің айырбастау бағамын бақылауды және тұрақтандыруды қоса алғанда, ықтимал шараларға қатысты белгілі бір жария мәлімдемелер жасады.

2022 жылғы 19 қаңтарда төтенше жағдайдың күші жойылды. Қазіргі уақытта Топтың үкімет қабылдауы мүмкін кез келген жаңа шаралар Топтың қаржылық жағдайына қалайша ықпал ете алатындығын, егер ондайлар болса, немесе жоғарыда аталған наразылықтар мен төтенше жағдай Қазақстан экономикасына қандай ықпалын тигізетіндігін санмен бағалауға мүмкіндігі жоқ.